

21598

21.598

CHARTA MUNCHI AGRICOLE

PROBLEME SOCIAL ȚĂRĂNEȘTI

483

21598

PROF. D. R. IOANIȚESCU

268

CHARTA MUNCII AGRICOLE

PROBLEME
SOCIAL ȚĂRĂNEȘTI

REGIMUL MUNCII AGRICOLE
ASIGURĂRILE SOCIALE AGRICOLE

~~Facultatea de Filosofie și Litere din București
BIBLIOTECA CENTRALĂ~~

25465

— 1944 —

CUGETAREA - GEORGESCU DELAFRAS, S. A.

BUCUREȘTI IV. — STR. POPA NAN, 21

inv. 56/1946

55578

B.C.U. Bucuresti

C308430

A white rectangular label with a black border. It contains the text "B.C.U. Bucuresti" at the top, a barcode in the middle, and the number "C308430" at the bottom.

23578

Doublet

IN LOC DE PREFAȚĂ

PRO - DOMO

Un bilanț Social-Țărănesc

308/30
S'a împlinit un an de când sub rubrica „Colțul Social-Țărănesc“ am pus în discuție publică revendicările muncitorilor agricoli, — cunoscute sub numele de problemele social-țărănești, mai precis, — „Problemele Social-Țărănismului“ român.

Multe din ele au stârnit vii discuții și aprinse polemici, cum a fost problema extinderii asigurărilor sociale asupra muncitorilor ogoarelor românești, cari au și ei dreptul să se bucure de egală ocrotire ca și muncitorii din fabrici, uzine și ateliere.

Toate au fost bine apreciate și urmărite cu mult interes, — fapt constatat de noi atât prin nenumăratele scrisori de adevărate pe care le-am primit, cât și prin asentimentul aprobativ al intelectualității dela care am fost mulțumiți să auzim rostindu-se formula lapidară și plină de adevăr că „socialul va stăpâni omenirea.“

În aceeași ordine de idei putem reaminti adevăratele minis-
trilor de agricultură cari s'au arătat partizani ai realizării
problemelor sociale agricole, ignorate, ba chiar vitregite toc-
mai de aceia care în calitatea lor de conducători ai departa-
mentului agriculturii ar fi fost cei mai indicați să constate
lipsa și să ia inițiativa.

Mai mult, — am înregistrat cu vie satisfacție, cum toți miniștrii agriculturii, nu numai cei în funcțiune, dar chiar cei anteriori cari acum 6 ani sub regimul preinsei „Constituții Profesionale“ au legiferat în spirit de adversitate, s'au declarat azi pentru o cât mai largă și mai generoasă legislație de protecție a celui mai trudit și vitregit muncitor, cel al brazdei : plugarul român.

Suntem așa dar departe de alarma unui înalt dregător al României care, în Parlamentul Țării, a anatemitizat problemele sociale ale muncii agricole, socotindu-le „torța incendiară care va aprinde satele.“

Rând pe rând toate asociațiile profesionale în legătură directă sau indirectă cu agricultura, ca și conducătorii Uniunii Generale a Sindicatelor Agricole și Viticole, au devenit partizanii înfăptuirii acestor probleme, cu care au început să se familiarizeze, — să nu se mai teamă de ele.

Uniunea Generală a Sindicatelor Agricole și Asociația Inginerilor Agronomi au fost în frunte, s'au agitat mai mult ca oricare alte asociații profesionale, — socotindu-se îndreptățite să revendice dreptul ca reformele sociale ale agricultorilor să se înfăptuiască prin ele și cu participarea lor efectivă. Referatele sedințelor lor ne-au furnizat material documentar care poate fi utilizat cu succes.

Punctul culminant s'a atins atunci când două din cele mai importante și mai îndreptățite ministere și anume cel de agricultură și cel al muncii au revendicat fiecare exclusiv pentru sectorul său organizarea asigurărilor sociale și soluționarea celorlalte probleme de ocrotire a muncitorilor agricoli.

Ministerul Muncii a trecut la fapte : a creat în sânul Consiliului Superior al Muncii o secție specială, „Secția Muncii Agricole“, care va avea îndatorirea să se ocupe cu studierea tuturor problemelor de ocrotire a muncitorului agricol.

Acest minister a și sesizat consiliul cu un referat favorabil asupra extinderii asigurărilor sociale¹⁾.

Chiar problemele sociale ale micii proprietăți au început a fi cunoscute și apărute cu pasiune, și în acest scop n'avem

1) Vezi Cap. XXVIII din prezenta lucrare.

decât să cităm polemica provocată de memoriul reprezentantului mării proprietăți, regretatul C. Garoflid, contra căruia s'au ridicat mulți din partizanii micii proprietăți rurale, care văd în lotul țărănesc marea realitate a neamului.

Suntem departe de momentul când miniștrii muncii evitau problema pentru ca să nu fie socotiți „ațâțători la lupta de clasă“, sau de momentul când un ministru de agricultură a fost acuzat că „dezorganizează Statul și finanțele publice“, — pentru că în momentul când a luat în primire Ministerul de Agricultură a avut curajul să arate cum „în 60 ani de viață constituțională nu s'a făcut aproape nimic pe terenul social pentru muncitorul agricol, — deși plugărima constituie capitalul viu, cel mai important capital al unei națiuni“. Contra lui, s'a mai cerut sancțiuni drastice și pentru că în programul social-țărănesc ce l-a schițat, printre alte îmbunătățiri a prevăzut și desființarea impozitului agricol, care atrăgea sechestrarea grâului pe arie și vânzarea cu toba, — pe care l-a și desființat în primele săptămâni de guvernare²⁾.

Astăzi problemele sociale în agricultură nu mai au adversari. Din contră, apar pretutindeni numai partizani, unii verificați, alți improvizați, — toți însă fiind de acord cu afirmarea unei constante politici sociale pe care în presă n'am găsit-o decât în articolele lui Eminescu, cel dintâi care a proclamat că România fiind un stat de țărani „arhitectura socială a României trebuie să fie construită având la bază problemele sociale ale țărănimii române“. Că reformele economice și politice ca să fie viabile nu se pot face cu nesocotirea problemelor sociale țărănești. „Că țărănimea“ nu este o cifră în producție ci o realitate, — marea realitate morală, politică și socială a națiunii române.

Eminescu când a rostit aceste adevăruri a fost socotit un răzvrătit, pentru ca mai târziu toți oamenii politici și toate guvernele să-i dea dreptate, — iar articolele lui să fie citate și comentate în debaterile parlamentare după mișcările țărănești din 1907.

2. Vezi: D. R. Ioanîtescu, „Conferință radio“ — Ianuarie 1938, publicată în lucrarea „Pălmași, Dijmași, Lotasi“, pag. 179.

Azi, — toți recunosc unanim că este nevoie de realizarea următorului program minimal :

Reglementarea contractelor de muncă și a învoielilor agricole rămase în starea primitivă dela 1907 adică la dispozițiile medievale ale primei legi votate sub presiunea răscoalelor țărănești ;

Garantarea unui standard de viață omenesc, având la bază un minimum de trai, asigurând o hrană suficientă, o locuință igienică, o îmbrăcăminte decentă ;

Legiferarea căminului sătesc și a bunului de familie sub forma lotului indivizibil ;

O temeinică pregătire profesională ;

Stabilitatea angajamentelor și plasarea brațelor disponibile pentru combaterea exodului rural ;

Extinderea asigurărilor sociale obligatorii la muncitorii agricoli, — inclusiv țărani, — mici cultivatori.

Asistența sanitară la sate să fie integrală și efectivă, — atât prin circumscripțiile sanitare cât și prin „dispensarul ambulant“.

Protecția mamei și copilului, în fine toate instituțiile de ocrotire cari se pot adapta muncilor agricole, ținându-se seamă de specificul românesc și respectându-se tradițiile poporului nostru.

Acestea sunt numai o parte din problemele social-țărănismului român.

Colțul social-țărănesc care a inițiat această acțiune de pregătire a terenului nu poate decât să fie mulțumit de rezultatele dobândite până azi.

Recunoaștem că din punct de vedere al realizărilor pe teren bilanțul este modest. Nu avem nicio înfăptuire în stil mare care să se fi realizat până în prezent. Dar să nu se uite că în domeniul reformelor sociale perioada înfăptuirilor vine totdeauna în al doilea rând, după pregătirea terenului, adică după ce problemele sociale au intrat în conștiința popoarelor, — prin revendicările categoriilor sociale și recunoașterea oficialității.

România se află în prima fază, aceea a câștigării bătăliei

pe terenul convingerilor, acceptării ideilor și oficializării problemelor.

Perioada a doua va veni sigur, pentru că realizarea acestor reforme cu caracter social-țărănesc va constitui fundamentul pe care se va clădi România social-țărănească de mâine.

Colțul social-țărănesc s'a considerat obligat să publice într'o broșură articolele în legătură cu revendicările social-țărănești, — pentru clarificarea problemelor și luminarea maselor muncitoare rurale punând la dispoziție un material documentar pe care l-a procurat cu multă trudă și în urma unor lungi și persistente cercetări.

Incheem acest capitol cu rugămintea ca să se rețină că activitatea noastră pe acest teren nu este limitată numai la cele cuprinse în această lucrare.

Numărăm în trecutul nostru un sfert de veac de preocupări sociale cu privire la ocrotirea muncitorilor agricoli, — începând cu memoriul redactat împreună cu marele profesor de economie politică N. Bazilescu și înaintat Biroului internațional al muncii dela Geneva în anul 1918.

De atunci n'a lipsit for internațional la care să fi participat, și să nu fi propus o moțiune pentru examinarea legislației sociale la muncitorii agricoli.

În țară, — în parlament, — în presă, — în conferințe publice, — în Aula Academiei de Inalte Studii comerciale ca și în sânul Institutului de studii și educație muncitorească, pretutindeni unde am fost prezent, am actualizat problemele sociale în agricultură.

Ajuns temporar la conducerea Ministerului Agriculturii, am avut curajul să anunț la luarea în primire a departamentului¹⁾ că voi inaugura o largă politică de ocrotire a muncitorului brazei și cred că nu voi fi acuzat de lipsă de modestie dacă afirm că am fost și am rămas singurul Ministru până azi, care am avut această atitudine, și pentru care am fost mult timp atacat.

În scurtul timp cât am avut răspunderea ministerului, — 40 zile, — din programul alcătuit de mine și însușit de gu-

1. Vezi Cap. XXXIII, prezenta lucrare.

vern n'am putut realiza decât „desființarea impozitului agricol „constituirea comisiunilor pentru fixarea maximului de arendă și dijmă și minimumului de preț al muncilor agricole“ și alte măsuri urgente administrative.

Dacă ași fi rămas mai mult timp la conducerea departamentului agriculturii, eram hotărât să extind asupra muncitorilor agricoli legislația de protecție a muncitorilor industriali — al cărei autor sunt, — mulți denumindu-mă „ctitor“ al acestei legiuiri.

Inceputul îl făcusem în anul 1932, — când am dat ființă legii de extindere în câmpul agricol a legiuirilor sociale, dar pe care urmașii mei au abragat-o ca „periculoasă“.

Unde am fi fost dacă s'ar fi mers pe drumul tras de mine la 1932 și 1938 ?

Prof. D. R. IOANÎTESCU

Proectul de platformă al partidului Comunist

P. S. In momentul când terminam corecturile acestui capitol, — găsesc spre marea mea satisfacție, — în „Platforma punctelor de program al Partidului Comunist, art. 6 cu următorul cuprins :

„Asigurarea de condițiuni omenești de muncă și salarizare pentru muncitorii agricoli“.

„Dreptul de liberă organizare sindicală pentru muncitorii agricoli și cuprinderea lor în Asigurările Sociale“.

Iată dar un partid care azi are răspunderea guvernării însușindu-și ca un punct de program rezolvarea problemelor sociale agricole și înfăptuirea asigurărilor sociale.

Mai mult, — suntem informați că toate partidele care compun „Blocul democratic“ și-au însușit aceste 2 deziderate.

Față de această unanimitate cred că pot termina cu fraza cu care am încheiat studiul meu din 1940 :

„Ajunsă în acest stadiu, problema ocrotirii muncitorilor agricoli nu mai este a unui vizionar, nu mai este nici a unei singure țări. Ea este a tuturor țărilor, a trecut de pe planul național pe planul internațional“.

PARTEA I-a

CAP. I

CHARTA MUNCII AGRICOLE

Miopie sau sabotaj social?

Țărănimea și muncitorimea agricolă sunt pietrele de temelie ale României.

Pământul este „uzina națională” în care se fabrică nu numai hrana, dar și însăși existența neamului. Motorul acestei uzine este muncitorul agricol. Toate națiunile socotesc țărănimea din punct de vedere biologic izvorul unde se plămădește sufletul românesc și din punct de vedere al ordinei și așezării statului, drept fundamentul pe care se clădește edificiul național.

Cu toate acestea, ocrotirea muncitorului agricol a fost mult timp neglijată, nu numai la noi dar în întreaga omenire.

Forul internațional dela Geneva, B. I. T., a ignorat mergând până la ostracizare, pe cele două clase cu rol decisiv în țările lipsite de mare industrie : țărani și meseriași.

Timp de 20 ani preocupările Genevei, care era destul de activă pentru protecția tuturor categoriilor de muncitori industriali, — s'a redus în ceea ce privește ocrotirea țărânimii și a micilor patroni meseriași numai la formarea a câte unei comisiuni pentru studierea posibilității extinderii legilor sociale.

Sub presiunea războiului, — când cel mai mare tribut de sânge îl dau muncitorii agricoli, — părerile forurilor diriguitoare au evoluat.

Regimurile cari poartă răspunderea războaielor au ridicat problemele muncitorilor agricoli la înălțimea dogmelor de Stat. Cele două clase, țărani și meseriași (artizani) n'au mai fost tratate drept rude sărace, — și au fost socotite ca fundament al unei noi ordine sociale.

S'a format chiar un birou internațional pentru studiul problemelor sociale, — „BIPSA“ cu sediul la Zürich. Acest birou a încercat redactarea unor noi principii care să constituie baza unei noi cărți : „Charta Muncii Agricole“.

Anglia prin „planul Beveridge“ și țările transoceanice prin conferințele internaționale dela Santiago (1936) și Havana (1939) și „prin planul securității sociale al președintelui Roosevelt“ s'au declarat pentru extinderea asigurărilor sociale la muncitorii agricoli.

România cu 80 la sută populație agricolă nu se poate sustrage dela primordiala sa îndatorire : ridicarea standardului de viață al țărănimii de soarta căreia este legată existența neamului românesc.

Este și timpul, — pentru că trecutul nostru istoric ne arată că lipsa unei asemenea politici sociale, ne-a dus înainte de războiul din 1914, la mișcările țărănești din 1888 și la revoluția agrară din 1907. În România mică, — singurii bărbați de stat care au afirmat o politică socială pentru muncitorul brazei au fost Cogălniceanu și Spiru Haret, amândoi însă au atacat problema nu de front ci tangențial : *Cogălniceanu prin „desființarea clăcășiei“ și Haret prin „cooperatie“*.

După războiul mondial, aproape un sfert de veac, întreaga politică socială de ocrotire a muncitorului agricol din România Mare, a fost ignorarea problemelor și „pasivitatea“ față de munca ogoarelor.

Menționăm numai două legiuri socotite de autorii lor epocale :

Codul agriculturii din 1907, — a respins principial ocrotirea muncitorilor agricoli, propusă de Senat, — reproducând tale-quala numai 10 articole din legea învoelilor agricole din 1907, — adică politica socială a muncitorului în dijmă a rămas la dispozițiunile anemice și anachronice de acum 36 ani.

Legea din 1940 a guvernului Armand Călinescu prin art.

140 frizează inconștiența sau perfidia, pentru că pe motiv că urmărește să se asigure muncile agricole, răpește formal și fără jenă puținele începuturi de politică socială rurală.

Nu spunem aceasta numai noi, însuși Consiliul Legislativ, prin avizul ce însoțește decretul-lege, — constată spiritul antisocial din art. 140, care decretează că „nici una din legile de protecție socială a muncitorilor industriali, nici chiar asigurările sociale nu se vor aplica muncitorilor agricoli“.

Această scoatere în masă a claselor muncitoare rurale dela legile de ocrotire a muncii, — care se aplică până și în țările coloniale — constituie nu numai o retrogradare a politicii sociale a României, dar chiar un act de sabotaj social.

Bilanțul regimurilor politice până azi este deficitar :

Muncitorii agricoli au fost lăsați fără nici o dispoziție ocrotitoare, cu privire la contractele de muncă, deoarece, angajamentele colective, formularele tip care se semnează la primării, nu pot fi socotite contracte de muncă, ci cel mult zălogirea muncitorului agricol în favoarea marilor proprietari de pământ.

România este singura țară agricolă care scoate fără nicio justificare, pe cel mai de temei factor al economiei rurale, dela orice dispoziție ocrotitoare privind hrana, adăpostul și sănătatea lui.

„Așezământul pentru boeresc“ al lui Grigore Calimachi din 1768, „Ponturile“ lui Mihai Suțu din 1794 și „Hrisovul lui Racoviță, erau mai binevoitoare față de ocrotirea muncitorilor ogoarelor decât regimul legilor de mai sus.

„Charta Muncii Agricole“ trebuie să ia ființă și în România.

Nu se va putea sustrage dela această îndatorire, nici un regim oricare ar fi ideologia lui.

Datoria noastră va fi să prevenim greutățile și să înlesnim înfăptuirea acestor reforme.

Cine să aibe inițiativa și răspunderea ? Ministerul Muncii sau Ministerul de Agricultură ?

Ministerul Muncii, — trebuie să-și asume această sarcină, — și să atace din plin problema muncitorilor agricoli, — cari sunt pietrele de temelie pe care se reazimă edificiul național.

Dar spre mâhnirea noastră acest minister deși nu refuză sarcina totuși prin noua sa lege de organizare, — publicată în Monitorul Oficial cu Nr. 209 din 1943, — o socotește „inactuală și inoportună“.

Putem noi oare să rămânem la regimul sabotajului social în domeniul legiferării muncitorilor agricoli ?

„Colțul Social Țărănesc“, *Curentul*, 20/IX/943.

CAP. II

STATISTICA MUNCITORILOR AGRICOLI

Charta muncii agricole trebuie să înceapă cu numărătoarea muncitorilor agricoli

La 1938, când am luat în primire ministerul Agriculturii am formulat un program de reforme pentru ocrotirea muncitorului agricol, uitat și vitregit de regimurile anterioare.

Imediat după instalare, am cerut să mi se pună la dispoziție statistica celor trei categorii de muncitori agricoli: lotași, dijmași, pălmași, sau cel puțin numărul muncitorilor permanenți și al celor angajați ca sezonieri sau zileri.

Mare mi-a fost surprinderea când mi s'a spus că la ministerul care avea răspunderea apărării intereselor agricultorilor nu există nici măcar un birou care să înregistreze prezența numărului muncitorilor, — a acestui capital viu, omul, — cel mai important factor al producției agricole.

M'am adresat atunci Institutului Central de Statistică care făcuse recensământul din 1930. Nu am găsit decât statistica populației rurale care cuprindea la 1938, circa 15 milioane locuitori ai satelor posedând și muncind 14.000.000 ha. arabile, repartizate în 3.290.000 exploatații, din care proprietatea mare deținea 1 milion 800.000 hectare repartizate în 12.900 exploatații.

Toate insistențele mele ca ministru al agriculturii de a

afla statistica exactă pe categorii și îndeletniciri profesionale, a fost zadarnică.

Lipsa statisticii produce ezitări în domeniul legiferării și creiază situații delicate la forurile internaționale unde se discută interesele României.

În adevăr :

În conferința dela Stressa, fostul ministru al agriculturii prof. V. Madgearu, — a fost forțat să amplifice cifrele Institutului Central de Statistică pentru ca să facă dovada că România este o țară de țărani și muncitori agricoli cărora pentru a li se asigura un standard de viață omenească are nevoie de un regim preferențial.

La conferința internațională a țărilor agrare convocată la Zürich în 1940, — de „BIPSA“—Biroul internațional pentru studiul problemelor sociale în agricultură, — chiar eu am fost nevoit, să prezint aceleași cifre aranjate pe categorii profesionale, pentru ca România să iasă cu obraz curat față de celelalte țări agrare, — care toate aveau statistici exacte și verificate la zi.

Astăzi Ministerul Muncii s'a găsit în aceeași situație delicată când, din cauza lipsei statisticilor oficiale, afirmă în expunerea de motive a decretului de reorganizarea subsecretariatului de stat al muncii, — „că deși avem aproape 13.500.000 muncitori agricoli — totuși Ministerul nu se poate ocupa deocamdată de organizarea muncii agricole, — de munca țărănească și de meseriile rurale“.

Motivul abandonării țărănimei și a meseriilor rurale trebuie căutat în lipsa de statistici care duce la abandonarea oricărei bune intenții, mai ales în „problemele de îndrumare a muncii țărănești, care constituie marile probleme de organizare a statului și a viitorului românesc.

Un reviriment s'a produs :

Recensământul din 1941, deși urmărește același obiectiv ca cel din 1930, totuși simțind necesitatea a adăugat la sfârșitul formularului 2 noi rubrici cerând : a) numărul muncitorilor permanenți, și b) numărul muncitorilor sezonieri și zilieri dela fiecare exploatare.

Conducerea Institutului Central de Statistică, unde se

lucrează cu multă prudență, afirmă cu sinceritate că rezultatele vor satisface prea puțin cerințele celor cari cer numărătoarea muncitorilor agricoli pe profesii și îndeletniciri, deoarece recensământul agricol urmărește „exploatațiile“ nu „profesiile și îndeletnicirile“.

Oricare ar fi greutățile, Institutul trebuie să ne dea repartiția pe categorii profesionale a celor 13.500.000 locuitori care trăesc în cele 5.300 de comune rurale.

Cum ajungem să determinăm numărul muncitorilor și repartizarea lor pe categorii profesionale?

Populația de azi a României este de 17.000.000 locuitori, din care 13 milioane 500.000 locuitori ai satelor și 3.500.000 locuitori ai orașelor, — aceste cifre sunt date atât de Institut cât și de Ministerul de Interne ¹⁾.

Dacă scoatem după însăși arătările Institutului Central de Statistică cifra de 1.000.000, cât reprezintă totalul celorlalte profesii care activează în mediul rural, ne rămân 12.500.000 agricultori, care înglobează toți muncitorii agricoli sub forma celor trei categorii amintite mai sus, inclusiv membrii familiilor care dețin proprietatea mare și mijlocie.

Din aceștia recensământul din 1930 ne arată că existau în cadrul României Mari un număr de 2.973.769 capi de familii, muncind 12.857.000 Ha.

D. Golopența dela Institut fixează la 1.710.000 numărul gospodăriilor cu mai puțin de 3 hectare pe urma cărora trebuiau să trăiască 6.800.000 suflete. Ori tot d-sa afirmă că jumătate adică 3,4 milioane suflete au loturi prea mici și nu pot avea existența asigurată.

Pentru complectarea existenței, — circa 3¹/₂ milioane muncesc ca „învoitori“ pe pământul marilor proprietari ori se angajează ca sezonieri sau zilieri.

Sub 3 ha. nu numai în țările agrare, dar chiar în cele industriale, — nici nu li se mai dă denumirea de agricultori, — ei sunt trecuți în rândul salariaților.

Să se mai rețină că avem cel puțin un milion de brațe, — care n'au nici o brazdă de pământ, — și care își asigură

1) Cifrele trebuie rectificate azi după noua configurație a României.

existența angajându-se fie ca muncitori permanenți, — fie ca zileri, în aceeași comună sau peregrinând în sezonul muncilor, — dela munte la șes, — dela comună la comună, — dela o proprietate la alta, etc., și a căror situație se aseamănă mult cu a muncitorilor din câmpul industrial.

Să nu uităm nici pe membrii familiilor țărănești cu mulți copii, pentru care lotul este prea mic și nu le poate asigura existența.

Prin urmare, avem milioane de oameni care trăiesc închiriindu-și munca.

Putem să-i lăsăm fără nicio dispoziție de ocrotire legală ?

Toate statele Europei au inaugurat o nouă politică socială față de familia țărănească care-și asigură existența din exploatarea lotului de 5—10 hectare.

Țărănimea are nevoie de a fi sprijinită, — prin avantajii economice și instituții sociale diferite —, deoarece în gospodăria mică, socialul acopere economicul.

Gospodăria săteanului trebuie ocrotită cu alte metode decât a marelui plugar, — care are și el destule nevoi. — Avantagiile acordate marelui agricultor sunt iluzorii pentru micul plugar.

Politica de sprijinire nu poate fi una și aceeași pentru toate categoriile de muncitori ai brazdei, — ea diferă după categorii, pentru că diferite vor fi avantajii economice și sociale cu care statul le va veni în ajutor, — de aceea numărătoarea se impune ca să procedăm în plină cunoștință de cauză.

Ea se poate realiza foarte ușor dacă cele 3 Ministere care au la dispoziție organele necesare vor colabora cu Institutul Central de Statistică.

Ministerul Agriculturii prin ingineri agronomi poate pune la dispoziție statistica repartiției pământului arabil, — al exploataților și al indeletnicirilor profesionale.

Ministerul Finanțelor are statistica contribuțiunilor întocmită cu ocazia recensământului fiscal.

Ministerul Internelor are numărătoarea pe indivizi și pe capi de familie.

Toate aceste trei departamente, prin organe care trăiesc în mijlocul satelor, dacă se pun de acord este exclus să nu

avem numărătoarea muncitorilor agricoli pe categorii și îndeletniciri profesionale.

Charta muncii agricole trebuie să înceapă cu numărătoarea muncitorilor agricoli pe profesiuni și îndeletniciri.

„Colțul Social Tărănesc“, *Curentul*, 27/9/943

CAP. III

CATEGORIILE PROFESIONALE ÎN AGRICULTURĂ

Preocupări internaționale

Acum 25 de ani, împreună cu profesorul dela Facultatea de Drept, N. Bazilescu, am redactat un memoriu pe care l-am înaintat Biroului internațional al muncii din Geneva, rugând acest înalt for să-și extindă competența și să fixeze punctele programatice ale ocrotirii muncitorilor agricoli care se prezintă în România ca și în toate țările agrare din Sud-Estul Europei sub forma următoarelor 3 categorii profesionale :

1. „Tărăanii“ cu loturi până la 10 hectare, cari corespund „micilor fermieri“ din țările occidentale și, micilor patroni meseriași“ din câmpul industrial ;

2. „Invoitorii în dijmă“ cari corespund „metayeurilor“ din Franța, — „Mezzardia“ în Italia, — și lucrătorilor din câmpul industrial cari lucrează „cu bucata“, „în acord“ și

3. „Muncitorii cu brațele“ cari corespund lucrătorilor salariați din fabrici și uzine.

Profesorul Bazilescu a ținut să accentueze că Facultatea de Drept și Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale, prin profesorii de specialitate socotese că forul internațional dela Geneva nu se poate mărgini la ocrotirea salariaților din fabrici și uzine și trebuie să ia sub aripa sa protectoare și pe muncitorii ogoarelor, cei mai numeroși muncitori de pe glob, de oare ce :

Muncitorii țărani cu 10 ha. reprezintă în România pentru producțiunea agricolă, ceea ce micul patron meseriaș reprezintă pentru producțiunea industrială. Factor determinant în existența lui nu este numai pământul, uneltele și inventarul, — ci munca lui și a familiei sale cu care face față nevoilor gospodăriei și culturai câmpului.

Socialul întrece economicul și la meseriașul dela oraș și la plugarul dela sat, — ambele clase formând burghezia mică, — burghezia de muncă.

A doua categorie a celor cari lucrează, ca învoitori, pe moșiile proprietarilor, se poate asemăna cu cei cari lucrează în câmpul industrial cu bucata. Munca în dijmă are multe asemănări cu munca din industrie denumită „în acord“. Unitatea care determină plata este numărul ha. cultivate în dijmă din al căror produs, se remunerează munca cu o cotă parte din produse, în natură, nu în bani.

A treia categorie, a muncitorilor cu brațele, permanenți sau sezonieri, — calificați și necalificați, angajați cu anul, cu luna sau cu ziua au aceeași situație ca lucrătorii din uzine și ateliere, — raporturile dintre ei și proprietari se stabilesc pe bază de convențiuni de muncă cu salariu fix, eventual cu hrană și adăpost.

Memoriul nostru enunța și un program minimal de revendicări sociale și economice adaptate bineînțeleș la specificul muncii agricole, — neavând formule de împrumut.

Cum răspunsul întârzia, am profitat de vizita în București a aceluși suflet generos Albert Thomas, Director al B. I. T-lui și la conferința ce a ținut-o la Uniunea Generală a Micilor Industriași, — i-am reamintit că este dator un răspuns Facultății de Drept și Academiei.

Răspunsul lui Albert Thomas a fost „că problema ocrotirii muncitorilor agricoli ca și problema micilor industriași constituind problema micii burghezii a întâmpinat dificultăți peste care s'a trecut și s'a admis în principiu că Geneva se va ocupa și de ocrotirea lor, în acest scop s'au constituit comisiuni de studii“.

Văzând ezitățile Genevei, m'am decis să pun în discuție

altor foruri internaționale problema ocrotirii muncitorilor brazdei.

De acord cu d. ministru Pella, am ridicat chestiunea ocrotirii la conferințele Uniunilor interparlamentare dela Istanbul (1936) și Paris (1937) unde delegatul României a fost ales raportor. La conferința țărilor agricole din Zürich (1938) și la congresul din Tripolis (1939), — propunerile delegatului României au fost primite cu unanimitate ¹⁾.

În timp ce peste fruntarii la congresele internaționale problemele ocrotirii făceau progrese, în România se ignora importanța lor, — și se refuza luarea lor în discuție. Cităm :

Am cerut d-lui ministru Sasu autorul Codului agricol din 1937 să adauge câte un capitol special pentru țăranime și pentru muncitorii brazdei.

Răspunsul a fost că legea se ocupă numai de agricultură considerată ca unitate economică, — iar nu de interesele muncitorilor agricoli, pentru care se va veni cu un cod special. Când i s'a atras atenția că totuși legea sa a prejudecat problemele sociale atunci când reproduce 10 articole din legea învoielilor agricole din 1907 și când obligă întreprinderile agricole să pregătească pe muncitorii calificați ai tractoarelor, — m'a trimis la ministerul muncii.

În ședințele Consiliului Superior al Agriculturii 1938, am cerut să se redacteze un „statut special“ pentru țăranime și muncitorii agricoli. Tehnicienii din consiliu în frunte cu purtătorul de cuvânt al marelui proprietăți — Constantin Garoflid au refuzat socotind inoportună întocmirea unui statut social ²⁾.

Totuși, — la 1938 — am oficializat problema, când am luat în primire Ministerul de Agricultură și am anunțat redactarea unui statut social și profesional al agriculturii în general, al țăranimii și muncitorimii agricole în special ³⁾.

M'am simțit dator să reamintesc datele de mai sus tocmai pentru ca să se vadă că România n'a fost nici streină și nici absentă dela preocupările forurilor internaționale asupra

1. Vezi D. R. Ioanițescu : Pălmași, Dijmași, Lotași, pag. 212, Cap. Forurile Internaționale și ocrotirea muncitorilor agricoli.

2. Idem, pag. 194.

3. Vezi Cap. XXXI, prezenta lucrare.

problemelor sociale în agricultură din care pe unele le-a și inițiat.

Se degajează din această preocupare generală că agricultura nu este numai o unitate economică care să fie tratată după aceleași norme în toate țările.

Că în cea mai mare parte a țărilor agricole există trei categorii de muncitorii agricoli, cu revendicări specifice fiecăreia, și care, trebuiesc studiate și concretizate separat, sub forma unor „statute speciale profesionale“.

Că chiar la micii plugari, statutul social și profesional trebuie să cuprindă puncte programatice diferite după structura celor 3 clase profesionale; lotași, pălmași și dijmași, deoarece activitatea lor în procesul de producție îmbracă mai mult aspecte sociale decât economice.

Vom studia rând pe rând fiecare statut social și profesional pe care vom încerca să le schițăm în articolele viitoare, rugând pe toți cei care cunosc problema să vină cu propunerile lor pentru ca aceste statute să ia naștere cât mai curând. Momentul păcii să nu ne surprindă nepregătiți.

O asemenea preocupare o constatăm în toate țările fie beligerante fie neutre.

Țărănimea noastră vitează când se întoarce de pe front unde a constatat unele stări de fapt care dă de gândit să nu simtă gol și lipsă de preocupare în țara lor.

„Colțul Social Tărănesc“, *Curentul*, 4/10/943

CAP. IV

ȚĂRANI ȘI MUNCITORI AGRICOLI

Carența legilor sociale

Pentru ca un program social agrar să dea bune rezultate este necesar să se determine în prealabil ce înțelegem prin „țărani“ și ce trebuie să înțelegem prin „muncitori agricoli“.

Nu poate fi aplicare sinceră din partea organelor executive dacă nu se va fixa un „cadru juridic“, care să precizeze și să definească elementele fiecărei clase profesionale rurale.

Să se determine de unde începe și unde se sfârșește noțiunea economică a mării și mijlociei proprietăți agricole, a țăranului lotaș și a muncitorului cu brațele.

Numai în acest caz politica de încurajare va acorda avantajii în deplină cunoștință de cauză și va sprijini efectiv agricultura și clasele profesionale agricole.

Fără precizarea acestor elemente de bază, — bunele intenții și dispozițiile ocrotitoare nu vor da rezultatele așteptate.

Așa s'a procedat în câmpul industrial: Confuzia voită sau inconștientă, între marea industrie, denumită „fabrică“, cu atelierul meseriașului mic patron și lipsa de definire a celor 3 categorii de muncitori industriali, — au produs mari dificultăți de aplicare.

Dificultățile n'au dispărut decât după ce prin legile: Camerilor de muncă din 1932, a judecătoriilor de muncă din

1933 și asigurărilor sociale din 1933, s'au definit și delimitat toate categoriile profesionale. Numai în urma determinării cadrului juridic s'a putut aviza, în deplină cunoștință de cauză, la acordarea de avantagii specifice după interesele lor economice și sociale.

Țăranii și muncitorii agricoli sunt două clase distincte cari trebuiesc ocrotite separat în revendicările lor sociale. Au și puncte, dar au și mari diferențieri.

Termenul generic de țărani cuprinde în mod obicinuit pe toți cei cari muncesc ogoarele noastre. Acesta este însă aspectul economic.

Din punct de vedere juridic — țăranul deși muncitor, trebuie tratat sub dublu aspect: ca proprietar și ca muncitor agricol.

Când își muncește lotul său trebuie încurajat ca mic producător, însă când lucrează la un alt proprietar, — este indiferent dacă are pământ sau nu, — el apare în calitatea de muncitor agricol „salariat“ sau „învoitor“. Criteriul de bază când lucrează pe contul altuia este contractul de muncă dintre el și proprietarul patron.

Situația de salariat impune alte norme de ocrotire care se deosebesc de cele care se aplică, țăranilor posesori de pământ.

În fața legilor economice și sociale interesează rolul pe care fiecare clasă profesională îl are în procesul de producție. Calitatea de proprietar sau simplu muncitor, — impune acordarea de avantagii economice și sociale diferite, — după necesitățile speciale fiecărei categorii.

Țăranii sunt de obicei toți cei care posedă pământ până la 5, 10, 20, unii merg până la 50 ha. Nu orice cifră s'ar fixa prin lege poate contura (plafona) întinderea noțiunii de clasă țărănească. Trebuie să se țină cont de posibilitatea de muncă a unei numeroase familii țărănești, în funcție de asigurarea unui standard de viață normal.

Asigurarea standardului de viață al familiei, celula continuității neamului, cere avantagii preferențiale.

Egalitatea de tratament între marea și mica proprietate agricolă însemnează vitregia lotului țărănesc inclusiv a familiei țărănești.

Desigur că cei cari nu au pământ suficient ca să-și poată acoperi modestele nevoi de trai și trebuie ca să-și închirieze munca ca să se poată hrăni, ocrotirea acestora intră pe plan social, ei fiind mai mult muncitori decât proprietari.

Numărul lor se ridică după categoriile Institutului Central de Statistică la circa 3 jum. milioane suflete grupate în peste 800.000 de gospodării mici, ilustrând mizeria și pecetluind starea de subnutriție.

În unele țări, cum e Germania sunt trecuți în rândul salariaților și ocrotiți ca atare. Nici vorbă să mai fie socotiți în categoria proprietarilor de pământ.

Iată de ce delimitarea juridică cu consecința acordării de avantagii diferite, trebuie trecută în textele legilor de ocrotire așa cum s'a procedat în câmpul industrial.

Verificând legiurile noastre agrare, nu găsim nimic, nici măcar un început de definire.

Toate legile noastre agrare începând dela Statutul lui Alexandru Ion I. Cuza, — 1864, — legile de împrumut parțiale și legea generală de împrumut din 1921, legile de înființarea instituțiilor de credit agricol și chiar în legea pentru încurajarea cooperăției, nu găsim nicio delimitare, de și în aceste legi se legiferează pentru interesele țăranilor lotași, — care nu mai erau clăcașii de odinioară. Clăcașii erau o categorie socială bine definită juridicește de Regulamentul organic și de obiceiul pământului.

Această lipsă o constatăm nu numai la legiurile agrare vechi, dar chiar în cele noi. Astfel :

Legile de organizare a Camerilor de Agricultură din 1925, 1930, 1931 și 1934 și legea conversiunii din 1936, au refuzat să rezolve această problemă deși li s'a atras stăruitor atenția în parlament.

Autorul codului agricol din 1937 când i s'a cerut în parlament să prevadă avantagii separate pentru fiecare categorie, — să ia exemplul dela ceea ce s'a făcut în câmpul industrial, — s'a mulțumit să declare „că agricultura este o singură unitate economică“ și că legea sa urmărind numai încurajarea producției agricole, înțelege să trateze la fel pe marii, mijlocii și micii agricultori.

Curioasă concepție, antieconomică și antisocială, care se repetase de atâtea ori în câmpul industrial, dar care a fost înlăturată încurajându-se separat marea și mica industrie, și separat clasa muncitorilor cu brațele.

Ca încoronare, legea învoelilor agricole din 1940, deși întocmită special pentru reglementarea raporturilor de muncă în agricultură, nu pomeneste nimic de lotașul țăran. Se ocupă numai de „angajați și învoitori“ fără nicio definiție. Pentru clasa lotașilor, legiuitorul din 1940 este absent dela orice măsuri de ocrotire.

Or aci era sediul materiei. Nu se putea ocazie mai nimerită să se fi definit clasele profesionale, — decât în momentul când se fixau raporturile dintre muncitor și proprietar.

Nu s'a făcut.

S'au ignorat datele problemei.

Spiritul care a dominat la alcătuirea legii neoiobăgiei din 1940, — a fost asigurarea „facerii muncilor agricole pentru asigurarea producției“. Pentru atingerea acestui obiectiv, „s'au înăsprit măsurile și s'au înmulțit sancțiunile!“ — recunosc chiar autorii legii.

Această omisiune, sinonimă cu vitregia trebuie să dispară. Programul social agrar nu va putea fi aplicat în toată sinceritatea lui, fără determinarea cadrului juridic care să definească clasele profesionale și să le delimiteze întinderea și structura.

CAP. V

STATUTUL ECONOMICO-SOCIAL AL ȚĂRĂNIMEI

Lotul țărănesc este marea realitate a economiei rurale

Problema țărănească este o problemă mondială.

Statistica Genevei ne arată că avem în omenire 550 milioane muncitori cari trăesc din munca câmpului, — față de 450 milioane cari activează în câmpul muncii industriale.

Din cele 550 milioane numai 15 la sută sunt muncitori agricoli cu brațele, — restul de 85 la sută — sunt mici agricultori care muncesc pământul și ei și familiile lor.

Din aceste cifre rezultă că problema țărănească este o problemă a omenirii cu caracter mai grav în țările agrare decât în cele industriale.

În România avem după pierderea județelor din nordul Ardealului, — circa 2 și jumătate milioane capi de familie. Dacă adăogăm pe lângă fiecare cap de familie încă 3 membri, — soția și 2 copii, — număr redus față de prolificitatea familiei țărănești, care numără curent 3—5 copii, ajungem la circa 10 milioane suflete care trăesc din munca ogoarelor.

Deci, — problema țărănească copleșește toate celelalte categorii de muncitori, am spus aceasta de nenumărate ori în parlament, — la consiliul superior agricol, — la Ministerul agriculturii și al muncii — fără să micșorăm cu nimic valoarea necontestată a muncitorului industrial. Azi avem confirmarea oficială a constatărilor noastre prin legea de organizare a Ministerului Muncii care fixează la 13.500.000 muncitorimea agricolă din satele românești, dar de soarta cărora cu regret această lege declară că nu se poate ocupa.

Dacă aceasta e situația, e timpul să ne întrebăm, care trebuie să fie politica statului român pentru asigurarea unui standard de viață omenesc plugarului și pentru ca el să poată face față multiplului rol pe care-l are în viața națiunii : muncitor al brazdei, cap de familie, soldat și cetățean.

Orice reformă trebuie să urmărească atingerea celor 2 mari comandamente care constituiesc fundamentul pe care este așezat ființa neamului : A. Familia și B. Cultura pământului.

Sprijinirea familiei impune reforme cu caracter eminamente social.

Cultura pământului are nevoie de avantagii economice — care să încurajeze „producția“ și „desfacerea“ produselor agricole, — cu mențiunea că toate avantajile economice trebuie să poarte pecetea socialului.

Lozinca statutului social-țărănesc trebuie să fie :

Să avem un țăran cât mai înstărit, — cât mai sănătos, — cât mai luminat.

A. Ocrotirea familiei :

Statutul social pentru sprijinirea familiei trebuie să conțină măsuri pentru combaterea maladiilor sociale și sanitare, — constatate de însuși Ministerul Sănătății și de Institutul Central de Statistică.

În România muncitorii agricoli și familiile lor au în general un „standard de viață foarte redus“.

Punctele programatice care pot figura în statutul social vor conține soluții pentru combaterea maladiilor sociale și sanitare, pe care le vom dezvolta la capitolul : „Politica sanitară rurală“ ele privind toate clasele profesionale din câmpul agricol.

Sub nici un motiv nu poate lipsi „protecția mamei și a copilului înainte și după naștere“, precum și „alocațiile familiale, — după numărul copiilor“ dispoziții care nu lipsesc din nicio legiuire de protecție a familiei țărănești.

B. Producția, — cultura pământului.

Ogorul micului plugar trebuie pus în valoare, — printr'o politică de încurajare economică adaptată lotului până la 10 hectare.

Orice jertfe bugetare nu trebuie precupețite, — dat fiind că țăranimea este izvorul de sânge al neamului românesc.

Politica de egală încurajare a agriculturii considerată

ca unitate economică nu poate profita micului producător țăran în aceeași măsură ca marelui agricultor. Țăranul când pleacă la câmp și pune plugul în brazdă ară și seamănă dominat de numărul gurilor flămânde din casă și al viețuitoarelor din curte.

Ce i-ar folosi lui scutire de vamă, reduceri la transport și toate avantajile economice în stil mare care sunt de netăgăduit folos pentru agricultorul mare dar care pentru el sunt iluzorii ?

La conferința internațională din Zürich distinsul reprezentant al micilor producători belgieni, — a rezumat astfel caracterul ocrotirii micului plugar : „Toți factorii responsabili se încapățânează să trateze producțiunea micului agricultor și a muncitorului agricol cu brațele, după criteriile economice, pe când realitatea cere ca aceste probleme să fie tratate după aspectul lor social“.

Lotul țăranesc, — iată marea realitate a economiei rurale.

Toată tehnica agricolă să se adapteze pentru ridicarea producției lotului țăranesc și scoaterea lui din starea de primitivism dureros în care se sbate din cauza cerealismului exagerat și înapoiat.

Centrele agricole să se înmulțească și înzestreze cu mașini și inventar agricol de care să profite în primul rând gospodăriile românești.

Seleționarea semințelor, — înființarea de silozuri, crearea de industrii agricole pentru combaterea șomajului agricol și oprirea exodului rural, — toate să fie dirijate ținând cont în primul rând de interesele micului producător.

Valorificarea producției prin fixarea unei drepte cumpene între prețul produselor industriale și cele agricole, — să constituie crezul politicii economice a statului român.

Asigurările sociale să garanteze pe țăran și familia lui, contra boalei, accidentelor, bătrâneții, și contar tuturor riscurilor vieții¹).

Asigurările agricole, — a nu se confunda cu asigurările sociale să garanteze riscurile pierderii vitelor, uneltelor și

1. Vezi Cap. XIII „Meșteșugarii satelor“.

întregului inventar țărănesc, contra focului, secetei, grindinei, morții sau oricărui alt eveniment care paralizează producția.

Creditul agricol. Pentru ca producția și desfacerea să meargă normal se cere ca alimentarea cu credit să fie astfel organizată încât să pună la îndemâna plugărimii pe termen lung și cu dobândă mică împrumuturile necesare, — însă cu o procedură grabnică, necostisitoare, ținând cont de plugar ca muncitor al brazei cap de familie și de rolul său decisiv în viața națiunii. La acordarea împrumuturilor să conteze funcțiunea lui în procesul economic de producție, — nu solvabilitatea bancară cu 2 giranți și zălogirea întregului avut.

Creșterea vitelor. Recensămintele din 1930 și din 1940, constată că creșterea vitelor, — este rentabilă și se adaptează mai mult proprietății mici și mijlocii decât marei proprietăți. În consecință, îmbunătățirea rasei animale pentru a face din creșterea vitelor o principală ramură de activitate și bun venit gospodăriei plugarului să fie o poruncă primordială în statutul social și economic al țărănimii. În acest scop să se înzestreze comunele cu producători de rasă de toate speciile, — și să se încurajeze comercializarea produselor animale la un cât mai remuneratoriu preț.

Obștiile sătești și cooperatia să funcționeze în alt spirit decât cel actual. Primordiala lor îndatorire dacă vor să solidarizeze pe plugari în jurul lor este să țină cont de psihologia individuală a țărănimei și de tradiționalismul satului, — ambele constituind închegarea comunității naționale.

Camerile agricole, „fermele model“, „centrele agricole“, loturile demonstrative și orice alte instituțiuni cu destinație specială să fie transformate în „școli vii“ puse la îndemâna plugarului activ și luminat.

Meșteșugarii agricoli. Pe lângă centrele agricole ca prim început să se înființeze ateliere pentru formarea de mecanici agricoli la îndemâna și trebuințele plugarilor.

Meșteșugarii satelor.

Pentru meseriile rurale, este nevoie de un statut special ale cărui puncte programatice sunt dezvoltate la cap. XIII.

Invățământul profesional să nu ignoreze formarea meș-

teșugarilor satelor, cu pregătire specială pentru industria casnică și nevoile micului agricultor.

Să se încurajeze așezarea în sate a meșteșugarilor în legătură cu nevoile gospodăriei țărănești, — numai astfel vom contribui la ridicarea economică a satelor, — și la propășirea culturii pământului.

„*Invoelile Agricole*“, „*Exodul Rural*“ „*Locuința și hrana*“, „*Pregătirea și educația profesională*“ ca și toate celelalte probleme cu caracter pronunțat social care fac parte integrantă din „Statutul social țărănesc“ se găsesc tratate separat în cuprinsul acestei lucrări.

Căminul sătesc, trebuie să ia ființă ocrotit de stat și pus la adăpost de orice urmărire, constituind un „minimum de existență a familiei țărănești“.

Bunul de familie, — adaptat la tradiția românească adică transmisibil sau primului născut sau celui mai destoinic dintre copiii de sex masculin, — ales de capul familiei, asigură continuitatea vieții economice și a neamului.

Aci creditul să lucreze în plin inaugurându-se politica de plasare a celorlalți fii care trebuiesc despăgubiți și îndrumați către industrie și comerț.

Regimul fiscal să ușureze pe micul producător care are de luptat pe piața concurenței cu tehnica și cu avantajile marelui producător.

Transformarea impozitului agricol într'o taxă specială asupra produselor vândute, — va asigura un minimum neimpozabil familiei țărănești.

Regimul juridic: Cadastrarea, comasarea, cartea funduară și regimul juridic al proprietății și al vieții economice în general să iasă din concepția perimată a Codului Napoleon și să se adapteze spiritului social de azi.

Justiția sătească să fie rapidă, efină și la îndemâna satului.

Ca încoronare, dispozițiile statutului social țărănesc să urmărească ca pământul țării să rămână în proprietatea românilor muncitori de pământ.

CAP. VI

MUNCA AGRICOLĂ ȘI MUNCA INDUSTRIALĂ

Necesitatea extinderii legislației sociale

Uniunea sindicatelor agricole, printr'un lung comunicat, după ce recunoaște „importanța problemelor sociale agricole și interesul ce au agricultorii de a le asigura o cât mai bună situație la care ei sunt gata să contribuie“ face o serie de obiecțiuni pe care le găsim și în memoriul întocmit de C. Garoflid și citit în aula Academiei de înalte studii comerciale și industriale la 1 Mai 1939 în ședința festivă a Institutului de studii muncitorești.

Cu toată considerația ce avem pentru Uniunea sindicatelor agricole să ne fie permis să o rugăm să nu mai stăruie în argumentele pe care le auzim de un sfert de veac.

Recunoaștem că munca agricolă se prezintă în condiții cu totul deosebite de munca industrială și că ea depinde prea mult de elementele naturei ceea ce nu este cazul muncii industriale. Munca agricolă este discontinuă și sezonieră deoarece se desfășoară în câmp liber expusă intemperțiilor vremii, ploae, secetă, grindină, vânt, îngheț etc.

Din contră munca industrială e permanentă și continuă, pentrucă este concentrată în fabrici, uzine și ateliere și este supusă în întregime voinței întreprinzătorului, — adică factorului om, — care în întreprinderile industriale, domină chiar elementele naturii.

Muncitorii agricoli sunt risipiți pe întinsul ogoarelor în sate și cătune pe când muncitorii industriali sunt masați în mari centre urbane constituind o forță prin numărul lor, prin ușurința cu care se pot coaliza și impune condiții de muncă mai bune, mai omenеști.

Agricultura mai are și această inferioritate în special în țările cu structură agrară, — că se bazează pe mijloacele primi-

tive de exploatare cari permite folosirea de muncitori fără pregătire și fără conștiința demnității profesionale ceea ce este tocmai contrar de ceea ce se întâmplă cu muncitorul industrial care este mai conștient, mai bine pregătit și cu un standard de viață mai ridicat.

Aceleași obiecțiuni le găsim și în expunerea de motive semnată de d. Ionescu-Sisești și în raportul semnat de d. Aureliu Pană și în memoriul Uniunii semnat de C. Garoflid.

Criticile sunt reale și nu le poate contesta nimeni. Nu putem să nu recunoaștem inferioritatea profesională a muncitorului agricol față de cel industrial. Dar tocmai această inferioritate trebuie să oblige statele să ia apărarea celor slabi dar și cei mai prețioși colaboratori ai agriculturii.

Se poate oare să nu prevedem dispoziții ocrotitoare pentru angajamentele celor care execută cea mai grea și capricioasă muncă, cea agricolă expusă tuturor rigorilor naturii ?

Convențiile de muncă ale celor ce se angajează cu ziua sau cu luna, putem oare să le lăsăm la regimul libertății nemărginite al angajamentelor liber consimțite (?) cum se exprimă cu candoare nevinovată raportul legii din 1940, unde cel mai tare, proprietarul, dictează celui mai slab, lucrătorul ?

Putem lăsa libertate nemărginită la fixarea salariului, — a duratei zilei de lucru care în timpul verei merge până la 16 ore, ducând la extenuare ?

Putem oare să lăsăm la bunul plac fixarea acelei părți din salariu care se achită în natură, dar face parte tot din salariu, și anume : hrana și adăpostul ?

Cine poate închide ochii la exodul brațelor de muncă care peregrinează dela munte spre satele dela șes, și se angajează pe întreg sezonul la moșiile din câmpie cu un modest salariu lunar, „adăpost și hrană ?“.

Nu trebuie să luăm măsuri ca hrana să fie suficientă atunci când rapoartele medicilor constată că sunt hrăniți insuficient, ceea ce poate provoca degenerescența rasei ?

Dar din punct de vedere moral, — nu trebuie oare să luăm măsuri pentru separarea lucrătoarelor femei de multe ori minore, de bărbați cu cari sunt lăsate să locuiască sub același

acoperământ, ceea ce duce la o promiscuitate condamabilă din punct de vedere moral ?

Am citat numai câteva exemple pentru ca să se vadă că dreptul de intervenție al Statului este legitim și obligatoriu.

Desigur trebuie să se țină cont de natura și specificul muncii agricole. Suntem deplin convinși că nu orice dispoziție din câmpul industrial poate fi extinsă tale-quala în câmpul agricol. Însă multe din măsurile de protecție pot fi „adaptate“ muncilor agricole, ori câte diferențieri ar prezenta față de muncile industriale.

O singură și mare grijă să avem : să nu dezorganizăm economia agricolă.

Să fie liniștiți marii agricultori asupra acestei chestii, deoarece experiența a dovedit că oriunde s'au introdus reformele sociale producția a crescut cantitativ și calitativ.

Nici încărcată cu sarcini inutile dar nici lăsată să abandoneze cele mai elementare obligații sociale față de colaboratorii săi indispensabili, muncitorii ogoarelor, — aceste albine producătoare care muncesc din greu necăjita brazdă.

Ministerul muncii nu poate fi absent dela înființarea și privigherea instituțiilor sociale, fiind singurul departament care posedă aparatul necesar, format pentru a face viabil noul regim al muncii agricole și asigurărilor sociale.

Cu experiența pe care o am în această materie de peste un sfert de veac, rog pe d-nii agronomi și organele oficiale ale ministerului agriculturii să nu facă chestie de prestigiu și să asume singuri răspunderea conducerii instituțiilor sociale.

Sunt atât de mari dificultăți mai ales la început încât experiența s'ar plăti scump și ar duce la compromiterea reformelor sociale.

Conduc numai de considerațiuni de echitate și dreptate socială în calitate de ministru al muncii am trecut acum 11 ani prin parlament legea din 1932, care extindea în agricultură dispozițiunile ocrotitoare ale contractelor de muncă din legea din 1929, de oare ce Înalta Curte de Casație prin două decizii a interpretat-o că nu putea fi aplicată și în agricultură.

Înalta Curte avea dreptate, așa a fost întocmită legea contractelor de muncă din 1929 ca să fie aplicată numai la lucrătorii

și funcționarii particulari din industrie și comerț. Dar ministrul muncii nu putea lăsa în afara legii pe cea mai numeroasă categorie profesională, aceia a muncitorilor agricoli și de aceea a votat și promulgat legea din 1932, — pentru extinderea dispozițiilor de ocrotire în câmpul agricol.

Legea mea ținea cont de susceptibilitățile organelor agricole. Am admis colaborare între cele două ministere prin Camerele de Muncă și Agricultură care erau obligate să avizeze ce anume măsuri de protecție puteau fi extinse și adaptate muncitorului agricol.

După 5 ani, la 1937 în loc să fie aplicată și completată i s'a făcut onoarea să fie abrogată printr'un articol special de lege, — iar la 1940 abrogarea a luat forma agresivă a articolului 140 care scoate în masă dela protecția legilor sociale pe muncitorii brazei.

Unde am fi fost cu realizările în acest domeniu dacă s'ar fi urmat politica constructivă dela 1932 ?

Uniunea Sindicatelor, de al cărei comunicat ne vom mai ocupa, să reflecteze serios asupra urmărilor atitudinii sale care socotim noi nu corespunde intereselor economice agricole.

„Colțul Social Țărănesc“, *Curentul*, 3/XII/943

CAP. VII

MUNCITORII AGRICOLI CALIFICAȚI

Confuzii și contradicții

Uniunea Sindicatelor Agricole prin comunicatul său afirmă că „structura proprietății agricole dela noi, când majoritatea sătenilor sunt și miei proprietari agricoli, este o cauză a lipsei muncitorilor agricoli specializați, cu caracter permanent, care să fie asimilați, ca structură cu muncitorii dela orașe“.

D. ministru Marian, — găsește că există această clasă a muncitorilor agricoli permanenți, pe care d-sa a denumit-o cu tradiționalul nume de „simbriași“ și a dat dispoziții să se studieze asigurările sociale contra accidentelor, boalei, bătrâneții. Ministrul Muncii d. arhitect Enescu este de aceeași părere și pentru documentare a constituit în sânul Consiliului superior al muncii o secție specială.

Institutul de studii muncitorești are de asemenea o secție specială pentru studiul problemelor clasei muncitorilor agricoli, — a cărei existență nu se poate contesta.

Societatea Inginerilor Agronomi cu imparțialitate și obiectivitate împărtășește aceeași opinie și avizează asupra necesității definirii lor pe categorii profesionale.

D. Aurel Pană fost ministru al agriculturii și raportor al legii modificatoare din 1940, recunoaște și d-sa în prima parte a raportului „existența muncitorilor agricoli permanenți, acești muncitori absolut necesari unei raționale exploatare agricole“.

Dar, după ce afirmă că „pentru prima oară se legiferează la noi soarta muncitorului agricol permanent“, și după ce d-sa mai recunoaște că „avem specialiști agricoli care încep și sfârșese cariera lor în agricultură“ spre surprinderea noastră termină cu constatarea că „din cauza politicii agrare urmate n'avem o clasă de muncitori agricoli“, chiar precizează „că din cauza împroprietăririi sătenii fiind ei înșiși agricultori pe cont propriu și salariați — clasa permanenților a dispărut, — dar, că lucrurile se vor schimba, și să lăsăm să se formeze această clasă deosebit de prețioasă pentru dezvoltarea unei bune agriculturi“.

E cam confuz și greu de înțeles.

Avem sau nu această clasă?

D. inginer Frunzănescu, — un distins cercetător al problemelor agricole, — în calitatea sa de conducător al direcției economiei agrare, — în ședința consiliului superior al Muncii din 1 Decembrie 1943, — răspunzând obiecțiunilor d-lui Brancovici a afirmat hotărât „existența muncitorilor agricoli permanenți, — al căror număr se ridică la câteva sute de mii și că pentru această clasă a muncitorilor agricoli permanenți, —

se impune un regim de protecție și organizarea asigurărilor sociale“.

Ne raliem la opinia d-lui director Frunzănescu, — și vom utiliza procedeul întrebuițat de d-sa.

Înainte de a face numărătoarea, — să vedem ce cuprinde Codul agricol, — legea modificatoare din 1940, — pe care Uniunea Sindicatelor Agricole, îl socotește în situația de azi că este complet în ceea ce privește măsurile de ocrotire a muncitorilor agricoli. (?)

Muncitorii agricoli sunt grupați de legea din 1940 în 2 categorii :

1. muncitori „vremelnici“, — care se angajează cu ziua sau cu măsura și

2. muncitori agricoli permanenți care se angajează cu luna, anul, sezonul.

Muncitorii agricoli permanenți se împart la rândul lor în muncitori agricoli : a) obișnuiți, și b) calificați.

Care este diferența între „obișnuiți“ și „calificați“, — legea nu o spune. Articolul 128 se mulțumește să spună că prima categorie cuprinde pe lucrătorii întrebuițați la diverse munci agricole, viticole, pomicele, horticole și silvice, adică la toate muncile.

Pentru a 2-a categorie aceea a muncitorilor agricoli calificați legea vrând să fie mai precisă, întrebuițează sistemul numărătoarei și în aliniatul 3 din același articol declară :

„Lucrătorii agricoli calificați sunt : administratorii, subadministratorii, tunzătorii, văcarii, ciobanii, herghelegii, porcarii, oamenii la păsări, duse agricole pe jos sau cu vehicule, fierarii, lemnarii, dogarii, grădinarii de orice fel, vierii, bacii, telemegii, meșterii de cașcaval sau alte brânzeturi, tunzătorii, văcarii, ciobanii, herghelegii, porcarii, oamenii la păsări, oamenii în casă, paznicii din câmp sau de conac autorizați sau neautorizați, vizitiii, argații la cai, la boi sau alte vite, administratorii forestieri, brigadierii silvici particulari, pădurarii, paznicii de păduri, tăietorii de vite, altoitorii, pivnicerii, etc.“

Din simpla citire a articolului se vede, confuzia și necunoașterea problemei.

Legea enumeră dar nu dă nici o definiție, și nici nu pune vre-o condiție de pregătire profesională. Numărătoarea se face pe îndeletniciri profesionale însirând toate muncile nu pe titluri de capacitate și nici pe specializare profesională.

Procedeul legii este lipsit de orice rațiune atunci când trece în categoria lucrătorilor agricoli calificați pe administratori și contabili care executând muncă intelectuală sunt funcționari particulari în niciun caz lucrători agricoli calificați.

O astfel de clasificare produce nedreptăți, atunci când contabilul, administratorul, mecanicul, sunt înglobați în aceeași categorie cei denumiți lucrători calificați împreună cu: văcarii, ciobanii, herghelegii, porcarii, oamenii la păsări, oamenii în casă, paznicii de câmp sau de conac, vizitii, argații la cai, la boi sau alte vite, etc., îndeletniciri foarte utile și necesare, dar care nu pot fi trecute în categoria muncilor calificate, care cer pregătire profesională și specializare.

Această încadrare cu lopata, produce jigniri profesionale și se pretează la ironii.

E tot ce poate fi mai anti-economic, antisocial și anti-profesional.

După această enumerare am putea susține, — cu legea în mână, — că aproape toți muncitorii agricoli sunt calificați.

Vom reține numai aspectul de permanență: angajamentele cu luna, anul și sezonul.

Câți sunt? Care este numărul lor?

De acord cu d. ing. Frunzănescu vom face numărătoarea pe felul și întinderea exploatărilor agricole: Vom lua moșiile peste 100 ha. adică proprietatea mare, apoi exploatățile între 20—100 ha. adică proprietatea mijlocie, — viile peste un hectar, — grădinile de zarzavat peste 0,50 ha — fermele din jurul orașelor. Toate aceste exploatări au nevoie nu numai de muncitorii agricoli vremelnici, dar și de un personal agricol permanent. Cu cât exploatarea este mai mare și cultura mai intensivă cu atât numărul permanenților calificați este mai mare.

Vom socoti ca necesari pentru cele 7000 proprietăți mari de peste 100 de ha. câte 10 muncitori permanenți, — începând dela administrator până la pasnici.

Iar la proprietățile mijlocii între 20 și 100 ha., al căror număr se ridică la 67.000, am socotit numai câte 2 muncitori permanenți, — apreciere extrem de redusă.

Tot câte 2 muncitori agricoli am socotit necesari pentru

cele 50.000 vii începând cu suprafața de peste 1 ha. și numai câte 4 muncitori la cele 10.000 de grădini și la cele 2.000 ferme.

Ajungem la următorul total :

$$\begin{aligned} 7.000 \times 10 &= 70.000 \\ 67.000 \times 2 &= 134.000 \\ 50.000 \times 2 &= 100.000 \\ 10.000 \times 4 &= 40.000 \\ 2.000 \times 4 &= 8.000 \end{aligned}$$

Total : 352.000

Avem dar sigur o numeroasă clasă a muncitorilor agricoli care trăiește închiriindu-și munca cu luna, sezonul sau anul, adică pe bază de angajamente cu caracter de stabilitate. Nu toți aceștia sunt calificați, — adică nu toți au pregătire profesională, — dar luând de bază durata angajamentelor pot fi socotiți salariați ai întreprinderilor și gospodăriilor agricole¹).

Ce măsuri de protecție prevede legea din 1940 a d-lor Aurel Pană, raportor și Ionescu-Sisești autor ?

Nu vom face aci rechizitoriul acestei prea anemice legiuiri sociale din care lipsește cele mai elementare dispoziții în asemenea materii.

E destul să menționăm că printr'un text special, articolul 140, se refuză muncitorului permanent și calificat agricol aplicarea tuturor legilor sociale de care se bucură muncitorul industrial. Se merge până acolo încât li se refuză prin dispoziții de lege dreptul la „preaviz“ și la binefacerile asigurărilor sociale, cele 2 instituții de bază ale oricărei ocrotiri cu caracter social.

Contractele de muncă sunt lipsite de orice garanție iar pentru protecția salariului nu există vre-o normă de fixare nici vre-o comisie de arbitraj, nici minimum de salariu, nicio jurisdicție profesională pentru aplanarea neînțelegerilor, etc.

Și această searbădă și antisocială legislație este socotită drept suficientă pentru structura de azi a agriculturii românești și a prețioșilor ei colaboratori : muncitorii agricoli.

Cine crede astfel că dovadă de miopie socială și nu cunoaște adevăratul interes al agriculturii românești.

„Colțul Social Tărănesc“, *Curentul*, 6/12/943.

1. Vezi Cap. XXIV „Beneficiarii Asigurărilor sociale“.

CAP. VIII

CODUL MUNCII AGRICOLE ȘI CODUL MUNCII INDUSTRIALE

Paralelism social

Ministerul de agricultură, prin Direcțiunea Economiei Agrare, a luat inițiativa definirii categoriilor de muncitori agricoli, deoarece lipsa de precizie din actualul cod agricol produce confuzii cu privire la înglobarea lor în asigurările sociale și la aplicarea celorlalte legi de protecție.

La această convingere s'a ajuns nu numai în urma referatelor Societății agronomilor, dar și a rezoluției Uniunii Sindicatelor agricole, care a cerut definirea cât mai precisă a categoriilor muncitorilor agricoli. „Colțul social țărănesc“ a evidențiat de mai multe ori insuficiența dispozițiilor din codul agricol și consecințele dăunătoare ce decurg din această imprecizie.

Socotim că pentru înlesnirea soluțiilor, și mai ales, pentru a porni pe un drum sănătos cu asigurările sociale și cu toate legile de protecție ce vor lua ființă în câmpul agricol e nevoie să facem o paralelă între dispozițiile de protecție cu care este înzestrat muncitorul din câmpul industrial și care lipsește muncitorului din câmpul agricol.

Categoriile profesionale : În Codul muncii industriale categoriile profesionale sunt bine precizate și delimitate, — prin

legi speciale. Astfel avem, prin legile de înființare a camerelor de muncă și a judecătoriilor de muncă, trei categorii profesionale distincte una de alta : 1) Lucrătorii manuali din fabrici, ateliere și uzine ; 2) funcționarii particulari, din birouri și magazine și 3) meseriașii mici patroni, cu ateliere până la 10 lucrători și 20 h. p. (cai putere).

În codul agricol nu avem nici definiție nici delimitare. Codul agricol din 1937, — modificat la 1940, — se complace să rămână în confuzie. Categoriile profesionale sunt : „Invoitorii“ și „angajații“ la muncile agricole, — fără vreo precizie asupra elementelor de bază.

Ca stare de fapt muncitorii agricoli sunt indicați cu numele de „permanenți“ și „vremelnici“, iar cei permanenți se subdivid în „obișnuiți“ și „calificați“.

Criterii după natura muncii sau după pregătirea profesională, nu există.

Nu există alt criteriu de deosebire între „vremelnici“ și „permanenți“, decât timpul, — „durata angajamentului și anume :

Cei vremelnici sunt cei cari se angajează cu ziua sau cu măsura, iar cei permanenți sunt cei cari se angajează cu luna, sezonul sau anul. De aci decurge inaplicabilitatea puținelor dispoziții de protecție socială.

„Țăranul lotaș“ nu există ca subiect de ocrotire socială, — el nu este nici măcar menționat în Codul Agricol, — spre deosebire de meseriașul mic patron care este ocrotit de codul muncii industriale, deși la lotașul până la 10 ha. socialul întrece economicul.

Pregătirea și calificarea profesională : Codul muncii industriale prevede pentru salariații din industrie și comerț, grade și erarhii bine fixate începând cu „ucenic“ și „elev“, continuând cu „lucrător“, și „funcționar particular“ pentru a termina cu „meșter“, „conducător“ de secții, raioane, etc. :

Preocupările de învățatură a meșteșugului și practica profesiunii sunt deasemenea fixate prin legi și urmărite cu multă seriozitate.

Codul agricol nu prevede și nici nu face mențiune de vre-o pregătire profesională sau vre'un titlu de capacitate dobândit

după o practică de câțiva ani la vreuna din exploatările (gospodăriile) rurale.

Oricine — orice drumet, — poate fi primit dintr'odată lucrător, permanent și calificat, — deoarece legea nu pune nicio condiție de pregătire profesională. Textul legii se mulțumește să spună: Lucrătorul vremelnic este cel care este angajat cu ziua. Lucrătorul obișnuit este cel care execută diverse munci agricole, viticole, horticole, forestiere, etc., despre lucrătorul calificat se mulțumește cu „numărătoarea“ lor ca să scape de greutatea cercetării pregătirii profesionale și titlurilor de capacitate.

Chiar numărătoarea este așa fel înșirată în art. 111, încât se pretează la ironii sau produce jigniri profesionale când sub denumirea de lucrători calificați se pune alături administratorul și contabilul cu văcarul, oierul, baciul, etc., iar pe mecanicul de mașini agricole îl pune pe același plan cu paznicii de noapte și cu toate îndeletnicirile inferioare utilizate în agricultură.

S'a înglobat în lucrătorii calificați toate categoriile, toate muncile și toate îndeletnicirile rurale.

Un asemenea sistem este lipsit de orice bază juridică și profesională și trebuie urgent înlocuit.

Contractele de muncă: În câmpul industrial avem 4 contracte definite chiar de textul legii: a) individual, b) colectiv, c) de echipă și d) de ucenicie.

În Codul agricol nu se rostește cuvântul contract, ci nu mai „angajament“ și „învoială“. Dece această repulsiune față de ideea de contract? Pentrucă noțiunea de parte contractantă presupune garanții și instituțiuni, care nu există în câmpul agricol. Se evită a se pune față în față proprietarul cu umilul muncitor agricol ca parte contractantă: Aceasta e substratul termenilor: învoeli agricole, — angajamente agricole.

Invoelile agricole sunt corespunzătoare contractelor de echipă, cu toate că legea din 1940, le reglementează atât de incomplet încât de multe ori există îndoială dacă ne aflăm în fața unor contracte de muncă sau alte angajamente.

Contractul de ucenicie nu există nici măcar menționat.

Contractul colectiv, deși este menționat în două articole,

însă din textul acestor articole rezultă că legiuitorul confundă contractul colectiv cu contractul de echipă.

Asociația profesională : Codul muncii industriale a reglementat prin mai multe legi dreptul de asociație profesională și anume : Legea din 1921, — legea persoanelor juridice din 1924, — a breslelor din 1938, — etc. În câmpul agricol nu există decât legile cu privire la „obștiile sătești“ care au caracter și scop mai mult economic decât profesional.

Organe de apărare profesională : Muncitorii industriali au camere de muncă. Muncitorii agricoli n'au nici cel puțin o secție specială deși în parlament am cerut autorilor legilor din 1930, 1931 și 1934 sau să creieze o asemenea secție la camerele de agricultură sau să fie încadrați la camerele de muncă.

Asigurări sociale : Muncitorii industriali sunt asigurați pentru toate riscurile care planează asupra vieții și sănătății lor.

Muncitorii din câmpul agricol n'au nicio asigurare, din contra articolul 140 respinge în principiu instituția asigurării, socotind-o inutilă și periculoasă.

Asistența sanitară este deasemeni iluzorie pentru că este lăsată în sarcina proprietarului care este obligat să dea întreținere și îngrijire medicală de „prim-ajutor“ lucrătorului care în timpul serviciului a suferit un accident sau a contractat vreo boală. Se face confuzie cu primul ajutor din asigurările sociale.

Politica sanitară rurală — cu toate „ofensivele“ anunțate — este iluzorie, — fapt recunoscut chiar de conducătorii Ministerului Sănătății.

Locuințe : Muncitorul industrial are un început : Societatea pentru construirea de locuințe eficiente și igienice, denumită „Casa Construcțiilor“ care de 10 ani construiește locuințe pentru muncitorii industriali, — și căreia i se datorește realizarea „Parcului Vatra Luminoasă“ și alte construcții în diferite cartiere.

Pentru muncitorul agricol nu există nici măcar acest început deși în alte țări problema locuințelor este ridicată la înălțimea unei dogme de stat.

N'avem nici cel puțin un plan cât de modest, — al servi-

eiilor de arhitectură, — care să ne arate care ar fi tipul cel mai potrivit al unei case țărănești.

Săteanul român își construiește casa, — fără niciun sprijin al statului, — nici măcar o îndrumare a serviciilor tehnice județene, — fiind lăsat la primitivismul medieval al locuințelor nesănătoase și nehygienice.

Educația muncitorească. Muncitorul industrial are în afară de multiplele instituții pentru educarea tineretului organizația „Muncă și Lumină“, care nu trebuie luată numai sub aspectul distractiv, ci și sub aspectul educativ.

Muncitorul agricol n'are nimic.

Nimeni nu se îngrijește de educarea lui profesională care influențează mult standardul de viață material și cultural.

Salariile : Codul muncii industriale dă o foarte mare atenție salariului în funcțiune de durata muncii de plata orelor suplimentare, de salariile minimale pentru care s'a constituit o jurisdicție profesională : judecătorii de muncă, comisii de arbitraj, cari judecă cu rapiditate, neînțelegerile dintre patroni și salariați.

Salarizarea în câmpul agricol este departe de garanțiile de care se bucură muncitorul industrial. Nu există decât pozițiuni anemice, care lasă descoperit pe muncitorul agricol. Plata se poate face în bani, dar se admite și „tainul“, după cum se admite și plata în natură.

Mai mult, se admite angajamente cu mențiunea că „prețul muncilor va fi acela care se va plăti la începerea lucrărilor“.

Adică prețul muncilor poate fi determinat de prețurile la care se vor angaja șomerii ; — cei care rămânând fără angajament, sunt forțați să se angajeze sub imperiul foamei în cele mai proaste condiții.

Durata muncii : În câmpul industrial avem reglementată ziua de 8 ore, orele suplimentare, repaus duminical, munca prin rotație, concedii plătite, preaviz obligator.

În Codul agricol se întrebuițează termenul vag de „orele de lucru obișnuite“, adică se aplică obiceiul pământului.

Duminicile se respectă, dar numai la muncile cari nu sunt continui.

Nicio dispoziție în legătură cu stabilitatea convențiilor de muncă.

Din contră, găsim un text categoric prin care preavizele sunt interzise, această cucerire care s'a dovedit atât de dreaptă și omenească, pentru că nu este echitabil să concediezi când vrei pe cei cari ani de zile au muncit la exploatările agricole.

Lucrătorul agricol poate fi concediat la liberul arbitru al proprietarului. Proprietarul chiar când este în culpă, — suportă numai salariul pe o lună.

Lucrătorul poate fi condamnat la daune chiar pentru neglijență și chiar condamnat în penal pentru abuz de încredere dacă nu restituie avansurile primite.

Raportul legii din 1940, — declară fără nicio jenă că numai pentru asigurarea facerii muncilor agricole „sanctiunile s'au înmulțit și chiar înăspriț“.

Garanții : Nu există comisii de împăciuire sau arbitraj. Sfaturile de împăciuire create de legea nouă judecătorească nu au căderea să aplaneze neînțelegerile agricole.

Numai primarul, șeful oficiului agricol și comitetul Camerii au dreptul să aplaneze și chiar să judece. Competența judecătorului de ocol este generală, deci justiție civilă după dreptul comun, nu profesională cum sunt judecătoriile de muncă pentru industriali.

Din paralela de mai sus rezultă cât de mult este de realizat pentru muncitorul agricol a cărui bună stare este însăși bună starea neamului românesc.

CAP. IX

INVOELILE AGRICOLE

Spiritul retrograd al legii din 1940

D. prof. Ionescu Sisești, autorul legii modificatoare a învoelilor agricole, un an după votarea legii din 1940 într'un articol pe care l-am reprodus în ziarul „Politica Socială“ recunoaște cu regret, că n'avem o clasă a muncitorilor agricoli, pe care trebuie să o formăm fiind absolut necesară“. Cine e vinovatul ?

La 1940, când d-sa a legiferat, era ocazie unică pentru un ministru al agriculturii să scrie o pagină de istorie pentru formarea acestei clase a muncitorilor agricoli.

Patriarhul Miron, la un memoriu trimis de Institutul de studii muncitorești, — asupra problemelor sociale, a răspuns că el este partizanul unor reforme bazate pe principiile social-creștine din enciclica „Rerum Novarum“ a Papei Leon XIII. E regretabil că s'a venit în debaterile parlamentare numai cu modificarea părții VI din Codul agricol și nu s'a profitat de această stare de spirit să se rezolve integral raporturile dintre capital și muncă în agricultură.

Ce s'a realizat la 1940 de către ministrul agriculturii și numai de acest departament, — deoarece ministrul muncii dela această dată a excelat prin totală absență ?

Codul se ocupă de trei categorii de muncitori :

1. Invoitorii — adică muncitori în dijmă.
2. Muncitorii agricoli vremelnici.
3. Muncitorii agricoli permanenți.

Deși nu suntem de acord cu clasificarea din care lipsește marea realitate a plugărimii, țăranul lotaș, — la care socialul întrece economicul, — totuși cu obiectivitatea cu care ne-am propus să tratăm aceste probleme în „Colțul social țăranesc“ nu putem să nu constatăm că din cele 36 articole modificatoare transpiră numai interesul economic al facerii muncilor în sensul asigurării producțiunii, nu spiritul social al ocrotirii muncitorilor ogoarelor.

Expunerea de motive declară fără jenă că scopul urmărit este „luarea de măsuri urgente ca muncile agricole făcute prin contracte liber consimțite (?) să poată fi executate la timp și în bune condițiuni“.

Este clar că nu partea socială a măsurilor de ocrotire interesează pe autorul legii, ci „facerea la timp a muncilor“.

Să analizăm cuprinsul legii, — deocamdată numai capitolul referitor la învoelile agricole.

Invoiala agricolă este în concepția legii din 1940 când contract de muncă când contract de asociațiune, — diferență enormă din punct de vedere al obligațiilor părților contractante.

O definiție legiuitorului s'a ferit să dea. El procedează simplist, utilizând formula : „Sunt supuse dispozițiilor legii : a) Invoelile de terenuri, b) angajamentele muncitorilor“ etc., adică sistemul numărătoarei care totdeauna produce confuzii.

În afară de această confuzie nu toate învoelile agricole cad sub aplicarea puținelor dispoziții ocrotitoare ale legii.

Numai acele învoeli în arendă sau în dijmă care nu trec de 15 ha. de fiecare cap de familie sunt supuse protecțiunii legii.

Mai grav : Intinderea se reduce la 6 ha. când este vorba de fixarea prețului maximal de arendă și a cotei maxime de dijmă (art. 113 al. a.). Probabil că în mintea legiuitorului, invoiala până la 6 ha. de fiecare cap de familie este singura care trebuie să fie ocrotită de lege. Restul poate rămâne în afară legii adică la libera tranzație.

Dar chiar pentru această mică întindere de 6 ha. legea prevede atât de multe excepții încât se scoate dela dispozițiile ocrotitoare cele mai productive terenuri și cele mai rentabile culturi.

Astfel : nu intră în învoială terenurile „aparținând statului, județelor, comunelor, — ale regiilor autonome și ale tuturor instituțiilor publice și culturale. Acestea se vor da în arendă prin licitație publică, — deci libera tranzacție. Curioasă mentalitate (!). Statul care trebuie să fie arbitrul ocrotitor al regimului muncii se sustrage dela primordiala lui îndatorire și comercializează terenurile lui la libera transacție.

Nu intră în aplicarea legii „nici terenurile pentru cultură de zarzavaturi, pentru pepeni, pentru pepiniere și flori, nici terenurile pe care se cultivă plante industriale și medicinale. Nu înțelegem de ce săteanul învoitor n'ar fi pus la curent și interesant să lucreze zarzavaturi, pepeni, chiar în pepiniere și la plante industriale unde omul și munca reprezintă esențialul ?

Culmea excepțiilor este atinsă atunci când se scoate de sub aplicarea legii chiar „terenurile ogorâte din toamnă“ ca și cum intenționat s'ar îndemna proprietarul să nu colaboreze cu nimic la punerea în valoare a pământului dat în dijmă.

Exceptându-le înseamnă că pot fi date ori cărui intermediar, dar cu preț de liberă tranzacție, adică preț de speculă.

Ce mai rămâne ocrotit de lege ? Prea puțin, Articolul 113 al. 3 ne precizează : „Invoelile fie în bani sau în dijmă prin care se arendează o întindere de 6 ha. pentru arătură, fâneată, sau pășune“ adică terenurile ce se pretează la cerealismul înapoiat care oglindește primitivismul agricol în care s'a săbătut de veacuri muncitorii brazei românești.

Nici vorbă de educarea țărănimei către o cultură intensivă prin sistemul învoielilor care ar putea servi drept școală practică de pregătire profesională.

Dar să presupunem că, în fine, s'a încheiat un act de învoială agricolă pentru arătură, fâneată sau pășune.

Nici această minimă parte nu este ocrotită deoacere indirect tot libera tranzacție determină prețul și dijma.

In adevăr, comisiunea județeană care prin componerea ei

va fi totdeauna de partea proprietarului, și are în atribuțiunile sale să stabilească prețul maxim de arendă și proporția maximă de dijmă — valabile pe un period de 3 ani, — este obligată să adopte drept criteriu „prețurile cu care se arendează terenurile mai mari de 6 ha. și terenurile ogorâte de toamnă“, — adică cele cari sunt lăsate la libera tranzacție.

Prin urmare, prețul liber fixat fără nici o îngrădire la moșiile mari sau terenurile exceptate determină plafonul prețului de arendă și proporția maximă de dijmă a învoitorului sub 6 ha. Poate fi socotit acest regim unul de protecție a muncitorului și familiei sale ?

Din toate dispozițiile legii nu se vede niciuna din măsurile de ocrotire a muncitorului cap de familie căruia trebuia să i se asigure lui și familiei sale un trai modest, — un trai omnesc. Nu ne lămurește nici dacă învoiala semnată de capul familiei obligă și pe membrii familiei și în ce măsură.

Nu interesează pe legiuitor decât „numărul hectarelor și executarea la vreme a muncilor“. Pentru atingerea acestor scopuri raportul ne spune că „s'au înmulțit și înăspriț sancțiunile“ și s'a prevăzut o judecată rapidă care merge până la sechestrarea și vânzarea recoltei prin primărie cu licitație publică și chiar condamnare penală pentru delictul de abuz de încredere în cazul când învoitorul și-a ridicat recolta fără a plăti cheltuelile și a restitui avarasurile. Contractul este tratat după dispozițiile părtinitoare a'le codului civil și sancționat după codul penal și nu după caracterul său social așa cum este tratat pretutindeni.

Lipsește preocuparea asigurării unui minimum de existență și toate dispozițiunile ocrotitoare care sunt curente într'un contract de muncă în toate țările și în toate domeniile.

Sprijin economic pentru învoitorul care se angajează cu toată familia lui ? Nici măcar un „îndemn“ pentru felul cum are să se execute munca pământului. Proprietarul apare ca un simplu contractant într'o afacere civilă. El dă pământul și învoitorul pune munca.

Intre încheierea contractului și sfârșitul lui proprietarul nu mai apare, dispozițiunile legii nu mai prevăd nimic.

El este absenteist economic din punctul de vedere al în-

datoririlor pe care trebuie să le aibă proprietatea în rolul ei de funcție socială.

El se poate dezinteresa până la sfârșitul contractului. Legea nu-i impune nicio altă obligație decât să nu primească „rușfaturi“, adică munci și daruri suplimentare și să împartă dijma în natură adică „deavalma“, la strângerea recoltei.

Nici un plan economic a unei culturi raționale și intensive trecut prin verificarea organelor agricole.

Nicio dispoziție pentru procurarea inventarului agricol și a mijloacelor tehnice și financiare, — singur sau în comun cu învoitorii care nu pot fi lăsați la uneltele lor primitive și reduse.

Toate aceste clauze cari sunt de esența contractului de învoeli agricole și nu lipsese din legiuirile altor țări, nu se găseseră nici măcar menționate în legea noastră.

Din această cauză legea din 1940 nu se aplică, este ca și căzută în desuetudine datorită spiritului ei retrograd, care frizează sabotajul social.

Cu amărăciune trebuie să constatăm că în al 4-lea an dela promulgarea legii :

Preț maxim de arendă nu s'a fixat, arenzile nu sunt plafonate, — sunt lăsate la libera transacție.

Prețul câtor-va din muncile agricole a fost fixat prin decizie de către comisariatul prețurilor, — iar nu de către comisiunile județene care în multe județe nu activează.

Cotele maxime de dijmă fixate nu se respectă.

Un nou regim, un adevărat statut economic social, trebuie să ia locul regimului din 1940.

Punctele programatice pe care vom încerca să le formulăm vor ține cont de specificul agriculturii românești — de sporirea producției și de mai multă ocrotire a muncitorului brazdei și a familiei lui aceste nesecate izvoare ale continuității neamului.

„Colțul Social, Tărănese“, *Curentul*, 26/11/1943.

CAP. X

NEOIOBĂGIA

Ion I. C. Brătianu, autorul primei legi a învoelilor agricole din 1907, cu autoritatea lui de conducător al guvernului liberal, — a declarat că neomenoasele învoeli agricole care au dus la răscoalele țărănești își au origina în „raporturile bolnave ce existau între țărani și proprietari, cari prin absentism și arendășie au rupt orice contact sufletesc și economic dintre marea proprietate și muncitorii ogoarelor“.

Legea din 1907 s'a votat în atmosfera de ineliminări reciproce între liberali și conservatori, — iar impresia rămasă pe urma desbaterilor parlamentare a fost punerea sub acuzare a proprietarilor latifundiați „cari n'aveau conștiința destul de clară a misiunii sociale a proprietății lor“, — cităm textul din discursul lui Ion I. C. Brătianu.

Azi marea proprietate redusă prin expropriere la 8% din suprafața agricolă a țării nu mai este nici absenteistă, ca la 1907, nici nu mai practică arendășia. Din contră marii proprietari, — câți au mai rămas, — lucrează în regie cu muncitori permanenți și sezonieri, — sau în dijmă cu învoitorii. Marii proprietari, se luptă din greu cu concurența streină în afara granițelor și cu regimul privilegiat acordat producțiunii industriale în interiorul țării.

Totuși regimul învoelilor agricole este o realitate, — și are nevoie de o reglementare specială care să pună de acord dreptul de proprietate al marelui agricultor cu dreptul la vieață al muncitorului agricol.

După 1907 guvernele s'au mai ocupat de 4 ori cu reglementarea raporturilor dintre proprietari și țărani învoitori :

La 1937 cu ocazia alcătuirii codului agricol, la 1938 sub ministeriatul de scurtă durată al subsemnatului, la 1940 sub ministeriatul Ionescu-Sisești și în anii 1942—1943 sub ministeriatul A. Pană.

Înainte de a analiza dispozițiile și măsurile luate de regimurile menționate mai sus este bine să știm :

Avem sau nu o clasă a muncitorilor învoitori, cât este de numeroasă și care este structura sa economică și socială ?

În primii ani după expropriere s'a pretins că prin împrumputare ar fi dispărut „neoiobăgia“ că nu mai avem „învoitori“ și că sunt prea puțini muncitori cu brațele ca să putem avea o problemă socială, — și motivau această susținere pe faptul că proprietatea mică și mijlocie posedă 92 la sută din suprafața agricolă a țării.

Această greșită concepție a dăinuit și în momentul alcătuirii codului agricol din 1937. Cum nu eram de această părere am încercat în parlament, — în presă, — la congresele profesionale, — la conferințele internaționale, — chiar în sânul Academiei de Inalte Studii Comerciale, — timp de 20 ani, să dovedesc că împrumutarea n'a rezolvat problema muncitorilor agricoli — că sunt și astăzi în România aproape 4 milioane de hectare care se cultivă cu milioane de muncitori cu brațele „pălmași“ și „învoitori în dijmă“. Afirmatiunile mele erau bazate pe repartitia proprietății agricole, — rezultat al recensământului din 1930.

Nu eram singur de această părere.

Institutul de Cercetări Agronomice în urma studiilor făcute în anul 1935 ajunge la concluzia că în România gospodăriile cu mai puțin de 3 hectare „nu pot asigura hrana familiei țărănești chiar cu un standard foarte redus“ și pentru complexarea mijloacelor de trai peste 3.500.000 săteni își închiriau munca pe bani sau în dijmă.

Aceste constatări sunt confirmate și de către Institutul Central de Statistică prin lucrările d-lor dr. D. C. Georgescu și Golopența, — 2 stâlpi ai Institutului, — care ne arată că încă din 1930 existau 1.710.000 gospodării rurale pe urma cărora trăiau 6,8 milioane suflete, — ceea ce înseamnă peste o treime din toată populația țării. D. Golopența în studiul publicat în „Excelsior“, socotește că numărul celor care, pentru ca să poată trăi, se angajau pe moșiile proprietarilor este de cel puțin jumătate, adică 3—4 milioane suflete. Mai cităm și ancheta Uniunii Camerelor de agricultură care ne arată că din cei care

sunt nevoiți să-și închirieze munca, o treime lucrează în dijmă și 2/3 sunt lucrători sezonieri și permanenți.

În dorința de a fi informați la zi, am cercetat lucrările recensământului din 1940, care deși nu sunt încheiate, — totuși confirmă constatările recensământului din 1930 cu următoarele noi precizări :

Din grupul exploatațiilor familiale și în special al agricultorilor sub 3 ha. arătat mai sus, care sunt nevoiți să recurgă sau la munca în dijmă, sau la angajamentul cu ziua sau cu luna, — 3/5 sunt cei care își completează veniturile prin muncă și arendă sau în dijmă, — și 2/5 sunt muncitori sezonieri și permanenți. Acest spor al numărului învoitorilor este datorit faptului că nu numai săteni cu loturi sub 3 ha., se angajează ca învoitori, dar și cei cu loturi între 5 și 20 ha. cu familii numeroase, însă cu bună așezare economică având vite și inventar propriu și care pentru mărirea veniturilor recurg la luare în arendă sau dijmă. Din această cauză categoria suprafețelor lucrate cu învoitorii a început a se mări față de cele lucrate cu muncitori plătiți. Acest nou aspect al regimului învoelilor agricole trebuia să ne bucure pentru că el crează mica burghezie rurală, temelia neamului românesc.

Cu tot provizoratul cifrelor și în așteptarea datelor precise ale recensământului agricol din 1940, — rezultă din constatările de mai sus că sunt milioane de brațe care lucrează ca învoitori pe pământul altor proprietari.

Ei bine, pentru această clasă, a cărei existență o înregistrăm din străvechi timpuri și care astăzi se prezintă sub o formă evoluată, ce grije au purtat cârmuitorii țării românești în decursul vremurilor ?

După desființarea clăcășiei din 1864 cu toate încercările de legiferare din 1872, 1882, 1893, sătenii au fost în fapt lăsați la libera învoială dintre ei și proprietarii de pământ. Rezultatul a fost : răscoalele țărănești din 1907, — al căror substrat a fost de ordin economic și social : rusfeturile, — plocoanele, — învoeli oneroase, cari îmbrăcau caracterul uzurar a exploatării neomnoase.

Deși legea din 1907 avea la bază un spirit de largă generozitate, totuși dispozițiile erau anemice, neprecise și lipsite de

caracterul obligativității. Lupta dată în jurul stabilirii unui minimum de plată și maximum de dijmă s'a terminat printr'o tranzație între guvern și marii proprietari, — cari erau atât de bine reprezentați în parlament încât a fost nevoie de prezența în Senat a prințului moștenitor, mai târziu Regele Ferdinand, senator de drept, — ca să atenueze rezistența și să poată trece legea.

Mecanismul de funcționare a legii era astfel conceput încât oricând se puteau eluda bunele intenții ale autorilor legii.

Comisiunea județeană care urma să fixeze anual prețul arende și maximum de dijmă, deși constituită și cu 2 săteni, totuși majoritatea era totdeauna de partea proprietarilor. Din această cauză după potolirea spiritelor și înăbușirea revoluției țărănești, legea a căzut în desuetudine, — nu s'a mai aplicat. Timp de 30 de ani până la 1937, raporturile dintre proprietari și învoitori au rămas aproape la libera tranzație.

La 1937, când s'a alcătuit „Codul Agricol“, — această preținsă mare lege menită să organizeze și să promoveze producția agricolă, — s'a mulțumit să reproducă pur și simplu numai 10 articole din legea din 1907. În Senat punând pe două coloane textele celor 2 legi, — am dovedit că nu există nicio inovație între 1907 și 1937.

După 30 de ani, România n'a înregistrat nimic din evoluția vremii și a tratat regimul învoelilor agricole după concepția din 1907, în care domină spiritul latifundiarilor și teama de socialism, — azi teme perimate și intrate în domeniul legendei.

În acest timp în toate țările regimul învoelilor agricole progrese și îmbrăca forme moderne, chiar în țările care posedau și o mare industrie nu numai în țările cu structură agrară.

Pe când în Franța se vota „Le statut des Metayers“ în 1936, — iar în Italia se practica pe scară întinsă „Mezzardia“ — numai România rămânea la regimul din 1907, croit insuficient chiar pentru trupul României.

La 1938 în guvernul din care făceam parte printr'un jurnal al Consiliului de Miniștri s'a reluat problema și s'a hotărât alcătuirea unui „Statut care să stabilească condițiile de muncă ale învoitorilor pe baze moderne“. Cităm textual :

„Invoielile agricole, trebuiesc scoase din starea haotică și supărătoare de astăzi. Ele trebuiesc să fie stabilite pe dreptate, echitate și omenie.

„Proprietarii cari își lucrează pământul cu învoitori în dijmă sau cu brațe de muncă plătite cu ziua, luna sau anul, vor fi obligați să înțeleagă că tocmeala trebuie să garanteze un minimum de trai pentru muncitorii agricoli, acest izvor de energie românească“. În acest pasagiu extras din jurnalul Consiliului de Miniștri, care fixa programul Guvernului, — eu ca ministru al agriculturii rezumam parte din punctele programative ale statutului social și profesional al muncitorilor în dijmă. Concluzia mea era :

Contractul de învoială agricolă respectând dreptul de proprietate al marelui agricultor trebuie să asigure și dreptul la viață al învoitorului și familiei sale“.

A fost cel dintâi guvern care a dat să se constituie Comisiile Județene, prevăzute în codul agricol 1937, pentru fixarea prețurilor minime ale muncii și a maximum-ului de dijmă.

Guvernul durând numai 40 zile n'a putut să traducă în texte pozitive de lege intențiile sale cu privire la „Statutul social al muncii agricole“.

La 1940 intervine legea modificatoare a codului agricol, — titular al departamentului agriculturii fiind d. Ionescu-Sișești, — care conține ceva mai multe precizări cu privire la procedura de activitate a Comisiunilor Județene, și câteva modificări de minimă importanță. Toate aceste inovațiuni erau dominate de spiritul de constrângere al învoitorului, nu de reglementare reciprocă a raporturilor dintre proprietari și dijmași. Sub pretextul „că împrejurările cer să se ia măsuri pentru executarea la timp a muncilor agricole“ s'a trecut în lege chiar și posibilitatea executării „manu militari“ a muncitorului care nu respecta angajamentul sau care nu-și executa munca la timp.

O serie de alte dispozițiuni lasă să se întrevadă spiritul antieconomic și antisocial al acestei legislații.

După cum vedem, istoricul învoelilor agricole ne îndreptățește să cerem întocmirea unui „Statut special al muncii în dijmă“ care să garanteze atât dreptul de proprietate cât și asigurarea unui minimum de existență clasei țărănești.

CAP. XI

ESTE INVOIALA AGRICOLĂ UN „CONTRACT DE MUNCĂ“ ?

I. G. Duca, fostul prim ministru al guvernului liberal — în discursul său la legea învoelilor agricole din 1907 care l'a consacrat ca sociolog și om de stat, — a rezumat și definit contractul de învoială agricolă sub forma celui mai încălțit contract a cărui definiție nu se poate preciza :

„Era un contract complex și încălțit, care prevedea o mulțime de obligațiuni. Acest contract conținea un amestec de contract dearendă, de dijmă, de muncă, și de tot felul de prestațiuni, care făcea posibil orice fraudă din partea proprietarilor și arendașilor și punea pe țărani în neputință de a aprecia echivalentul prestațiunilor la care se îndatorau“.

Din încercătura în care s'a aflat spiritul fin de jurist, economist și sociolog al lui I. G. Duca, se deduce nu numai greutatea de a da o definiție contractului de învoială agricolă, dar mai ales dificultatea de a stabili punctele programatice ale statutului profesional al muncitorilor în dijmă.

Discuțiunea care a urmat după cuvântarea „elevului Duca“, așa cum l-a numit în semn de bună apreciere eminentul om de stat Petre Carp, — s'a făcut în jurul chestiunii dacă învoiala agricolă este o asociațiune sau un simplu contract dearendă ?

Prea puțini vedeau în această învoială elementele unui contract de muncă.

Camera și Senatul din 1907 oscilau între contract de asociație sau contract dearendă. Era prea reștrâns numărul acelor cari simțeau că în contractul de învoeli agricole se găsesc elementele unui contract de muncă în sensul modern al vremurilor de astăzi cu toate consecințele și garanțiile pe care trebuiau să le prevadă o lege care trebuia să se ocupe de ocrotirea celor care n'au altă avere decât produsul brațelor lor.

Se înțelegeau — atunci la 1907, — așa de greu drepturile muncii încât spiritele luminate ca ale lui Aurelian — Epureanu, — Alex. Constantinescu, Xenopol, Djuvara și mulți alții înclinau cât mai mult către asimilarea contractului de învoială agricolă cu asociația sau arendarea și cât mai puțin cu elementele contractului de muncă, — noțiune necunoscută și în stare nebuloasă acum 36 de ani.

Să nu se creadă că discuția, dacă învoiala agricolă este un contract de arendă, asociațiune sau un contract de muncă, este numai o problemă de ordin științific.

Nu, ea are consecințe practice și sociale de foarte mare importanță mai ales pentru vremurile de adâncă prefacere prin care trecem, când munca este socotită factorul cel mai principal al producțiunii, adevăratul etalon aur al economiei naționale.

Înainte de a evidenția diferențele și avantajele între contractul de muncă cu caracter eminent social și contractul de arendare sau contractul de asociațiune, — amândouă aceste din urmă contracte cu caracter pur materialist, — suntem obligați să arătăm că confuzia care a dominat desbaterile din 1907 (legea învoielilor agricole) au persistat și la 1937 (codul agricol) și la 1940 și 1941, în legea specială pentru punerea la punct a contractului de învoială agricolă și a angajării muncitorilor agricoli.

În adevăr, dacă luăm de bază legea modificatoare, — Partea XI-a din legea codului agricol și mai ales din regulamentul legii publicat în Monitorul Oficial din 4 Ianuarie 1941, — găsim că legiuitorul român produce confuzie asupra contractului de învoială agricolă și contractul de muncă agricolă.

Confuzia rezultă atât din textul legii și regulamentul cât și din însăși titulatura formularelor oficiale publicate ca anexă la regulamentul legii. În adevăr găsim formulare cu titulatura „Invoială agricolă pentru arendarea de terenuri“ de arătură sau fânețe, în bani ca și cum ar fi un simplu contract de arendă, deși chiar în conținutul formularului găsim unele elemente care sunt de natura contractului de muncă.

Tot „Invoială agricolă“ se denumește și exploatarea pământului în dijmă, deși în formularul respectiv apar mult mai multe elemente ale contractului de muncă.

Numai angajarea muncitorilor agricoli permanenți sau calificați, angajați cu luna, cu sezonul sau cu anul, numai aceste angajamente poartă denumirea de „contracte de munci agricole“.

Confuzia atinge punctul culminant atunci când ocupându-se de „pășunatul vitelor“ se denumește acest angajament și contract și învoială chiar în formularul ministerului agriculturii și domeniilor care pe frontispiciu poartă următoarea titlatură: „Contract de învoială agricolă pentru pășunatul vitelor“.

Din confuzia și contradicțiile de mai sus rezultă cât de puțin clare sunt noțiunile sociale economice și profesionale ale raportului dintre capital și muncă în țara românească pe terenul agricol.

Repetăm că insistența noastră pentru clarificarea regimului muncii dintre proprietar și dijmaș prezintă un interes de mare importanță națională și socială.

Dacă rămânem la noțiunea simplistă a unui contract de arendare sau a unui contract de asociațiune între proprietarul de pământ și săteanul învoitor, devine prea puțin interesant din punct de vedere național și social raportul dintre cel care dă pământul și cel care depune munca. Este un contract civil în sensul spiritului individualist al codului Napoleonian, care a rămas mult în urmă față de evoluția vremii.

Proprietarul care a dat pământul în arendă sau asociație este ca și proprietarul unui imobil care a dat cu chirie o casă de locuit.

Pe tot timpul contractului rămâne strein de felul cum chiriașul întrebuințează imobilul iar chiriașul are singura obligație după plata chiriei de a preda imobilul în starea în care l-a primit la sfârșitul contractului.

Până la expirarea contractului proprietarul pământului are rolul unui adevărat absenteeist economic, iar chiriașul un uzufructuar exclusiv dar provizoriu, fără să fie legat cu nimic în viitor pentru îmbunătățirea pământului pe care l-a luat cu arendă și în asociație.

Altfel se prezintă situația și obligația părților când raportul între proprietar și muncitorul în dijmaș îmbracă carac-

terul unui contract de muncă cu toate drepturile și obligațiile care decurg din caracterul social și economic al acestui contract care presupune pentru proprietar un plan de cultură pe mai mulți ani concretizat într'un statut economic, iar pentru muncitorul în dijmă și familia sa un minimum de existență și toate drepturile recunoscute muncii și consfințite într'un statut social profesional, și de care ne vom ocupa într'unul din viitoarele noastre articole.

„Colțul Social Țărănesc“, *Curentul*, 8/XI/943.

CAP. XII

STATUTUL SPECIAL AL INVOIELILOR AGRICOLE

Propuneri de viitor

Din nenumăratele scrisori primite în legătură cu problemele sociale în agricultură reținem deocamdată nedumerirea unora care mă întrebă de ce insist atât de mult asupra regimului învoielilor agricole.

Răspund : Nu numai pentru că a fost regimul trecutului, dar și pentru că va fi regimul viitorului. Din constatările Institutului Central de Statistică, — rezultă că regimul învoielilor agricole a început să se practice pe scară întinsă de familiile țărănești cu mulți copii, care deși au pământ 5 sau 10 ha. — totuși având uneltele și inventarul necesar mai lucrează și pământ în dijmă sau în arendă, — pentru complectarea nevoilor de trai. De aceea proporția terenurilor cultivate în dijmă reprezintă $\frac{2}{3}$, iar cele arendate în bani reprezintă $\frac{1}{3}$.

Pe acești țărani învoitori nu putem să-i socotim ca făcând parte din categoria arendașilor propriu ziși, ci în categoria celor cari depun ca element principal munca lor și a familiei lor și care formează mica burghezie rurală, — burghezia de muncă, — pe care cu orice jertfă trebuie să o formăm, — să o întărim economiceste.

Statutul pe care noi îl întrevădem, ca fiind regimul viitorului muncilor agricole, trebuie să cuprindă următoarele puncte programatice :

1. *Părțile contractante* : „Învoitor“ să fie considerat nu numai cel care ia în arendă în calitate de cap de familie până la 6 sau 15 ha., ci toți capii de familie care se învoiesc personal și în numele familiei lor să muncească ei însăși terenurile luate în dijmă sau arendă.

Cel care arendează sau ia în dijmă pentru a specula, nu pentru a munci el și familia lui nu poate fi socotit învoitor, — chiar sub 6 ha.

2. *Obiectul contractului* : Orice teren agricol pentru orice fel de culturi pe care le poate lucra familia țărănească să intre în dispozițiile ocrotitoare ale legii. Ministerul Agriculturii și Muncii, de comun acord, vor determina numărul hectarelor în funcție de natura terenului și minimum de trai al familiei învoitorului.

Limitarea la 6 ha. să dispară ca antieconomică și antisocială.

Excepțiile numeroase și fără rațiune din actuala lege trebuiesc reduse numai la acele terenuri, care cer mari investiții și pregătire tehnică specială, apreciate ca atare de organele agricole Județene. Să nu uităm, că multiplele excepții din art. 113 au făcut legile din 1937 și 1940 inaplicabile față de învoitori, cari nefiind bine apărați au acceptat condiții grele de teamă ca anul viitor să nu fie alungați de pe moșie. La orice verificare și control al organelor de stat, se ascundeau, dispăreau sau tăgăduiau condițiile oneroase ale învoielilor“.

Clandestinismul apare și este în floare la adăpostul excepțiilor.

3. *Planul economic*. Obiectul învoielilor agricole fiind munca pământului, proprietarul moșiei să fie obligat să stabilească pe mai mulți ani un plan economic, pentru ca învoitorul să știe că se angajează la o cultură rațională, care mărinrentabilitatea moșiei, implicit trebuie să mărească și câștigul muncii lui.

Nu numai cerealismul primitiv, care cere muncă multă și câștig puțin, ci cultură intensivă, cu inventar bine utilizat,

care să asigure exploatarea optimă a pământului. Să se țină cont, că învoiala agricolă se face pe cap de familie, și cum toți membrii familiei sunt angajați la executarea muncilor agricole, să fie utilizați nu numai la muncile simple de arătură, fâneață sau pășunat, ci la toate îndeletnicirile în legătură cu agricultura în special creșterea vitelor.

Invoiala limitată numai la pământul de arătură, fâneață și pășune înseamnă menținerea primitivismului agricol, desconsiderarea progreselor tehnice și lipsa de încredere în hărnicia și inteligența vie a plugarului nostru, — care bine îndrumat se adaptează cu ușurință tuturor muncilor, oricât ar fi de grele și complicate.

4. *Continuitate* : Pentru ca planul economic să fie aplicat cu sinceritate se impune ca învoitorul să nu mai fie schimbat dela an la an. Contractul se va încheia pe mai mulți ani atât pentru asigurarea raționalizării culturii cât și pentru siguranța învoitorului.

Durata să fie pe termen de câte 3—6 sau 9 ani, — cu dreptul de denunțare din partea ambelor părți pentru motive bine determinate.

Invoitorul numai astfel se va lega sufletește când va avea sentimentul continuității, stare sufletească care îl determină să muncească cu credința că îmbunătățirile ce face pământului nu sunt numai pentru un an sau numai pentru proprietar, dar și pentru el și familia lui.

Producția agricolă și familia țărănească vor profita mult prin continuitate și prin întocmirea planului economic.

Prevedem obiecțiunile :

Planul economic și durata pe 3—6—9 ani înseamnă știrbirea folosinței dreptului de proprietate.

Inexact :

Proprietarul moșiei este cel care întocmește planul economic conform naturei terenului, mijloacelor de muncă și posibilității de desfacere.

Invoitorul primește planul așa cum l-a întocmit proprietarul cu verificarea organelor tehnice agricole, a căror competență este o garanție în plus a sporirii producției.

5. *Absenteismul economic* al proprietarului, care apăsă

numai în două momente, la contractare și la expirare nu mai poate exista, — deoarece planul de cultură îl obligă să fie prezent, să dea sfaturi și îndrumări în tot timpul executării contractului și numai astfel proprietatea apare în rolul de funcție socială.

6. *Prețul de arendă și cota dijmei* vor decurge ca o consecință logică din nevoile învoitorului și ale familiei lui și din rentabilitatea care trebuie să fie asigurată proprietarului. Comisiuni speciale pe comune vor veghea la fixarea dijmei și arenzei — care vor ține cont de conjunctura economică și interesele sociale ale familiei, — iar nu de criteriile părtinitoare din art. 113 al legii actuale.

7. *Minimum de existență*: Stabilitatea învoitorului și a familiei lui pe mai mulți ani și planul economic rezolvă implicit minimum de existență familial și social nu numai individual.

8. *Solidaritatea economică*. Aproximarea dintre proprietar și învoitor datorită continuității contractului va produce și acest bun rezultat că se stabilește între ei o solidaritate de interese în jurul pământului, care îi va face să se îngrijească în comun cu toate nevoile moșiei din momentul încheerii contractului și până la expirarea lui.

Împreună vor chibzui la o aprovizionare eficientă a uneltor și materiilor prime, la o producție sporită cantitativ și calitativ, la comercializarea cât mai rentabilă a recoltei la un regim juridic echitabil, la un regim fiscal suportabil și la împlinirea în comun a sarcinilor sociale. În acest nou regim nu mai sunt 2 streini în fața unui contract cu scadența fixă, ci, din contră apar 2 colaboratori interesați deopotrivă.

Învoitorul deși proprietar pe partea care i se cuvine din recoltă totuși nu trebuie să fie lăsat la discreția oricărui speculant care ar profita de lipsa de experiență și criza de bani.

Împreună vor chibzui când și cum să vândă, — pentru că împreună vor putea ușor obține credite pe gaj de produse și deci pot aștepta momente mai prielnice pentru vânzare.

9. *Credite necesare* se pot procura cu multă înlesnire când proprietarul se prezintă „înarmat“ cu un plan economic și cu

siguranța executării muncii pe mai mulți ani, datorită contractelor cu învoitorii lui.

10. *Cumpănă dreaptă între produsele agricole și cele industriale.*

Politica de sprijinire și valorificare a cerealelor, — va avea la bază elemente precise cari vor obliga guvernele să stabilească o cumpănă dreaptă între prețurile produselor industriale și cele agricole tocmai ca rezultat al continuității planului economic și asigurarea unui minimum de existență a familiei.

11. *Asociația profesională.* Stabilitatea și planul de cultură pot provoca și desvolta spiritul de asociație profesională înăuntrul categoriei învoitorilor. Spiritul colectiv bazat pe ideea de interese economice și sociale comune încheagă mai ușor obștile și asociațiile profesionale atunci când la baza contractului de muncă se găsește asigurarea standardului de viață a familiei în funcție de rentabilitatea moșiei.

12. *Jurisdicția :* comisiunile de împăciuire și arbitraj.

Tot acest proces economic al muncii și producțiunii agricole începând dela contractare și până la comercializare (valorificare) va fi supus în caz de neînțelegere unei jurisdicții speciale de aplanare și judecată.

Aplanarea să aparțină organelor locale din care să nu lipsească reprezentantul sătenilor învoitori. Pentru pricinile mai importante, care prin soluția lor ar angaja o întreagă regiune, va funcționa la Camera agricolă o instanță de apel compusă din delegați ai proprietarilor și muncitorilor sub președinția unui magistrat de carieră.

Concluzii : Cât mai puține sancțiuni, cât mai mult și mai generos spirit social acestea sunt și trebuie să fie elementele care să stea la baza contractului muncilor agricole.

Statul economico-social întocmit pe bazele de mai sus, — va constitui Charta Muncii învoelilor agricole.

CAP. XIII

MEȘTEȘUGARIII SATELOR

Risipiți în cele 5300 comune rurale, trăesc o viață destul de grea peste 100.000 meșteșugari ai satelor ¹⁾.

Reduși să muncească pentru clientela satului recrutată numai din plugari cari nu pot plăti prețuri bune, sunt nevoiți, pentru a se hrăni pe ei și familiile lor, să combine meseria cu plugăria.

Este dovedit că în împrejurările economice de astăzi ei nu pot să trăiască numai din produsul meseriei lor.

Pe de altă parte aprovizionarea cu unelte și materiale necesare meșteșugului lor se face dela oraș de unde sunt nevoiți să cumpere scump și de inferioară calitate și aceasta din lipsă, de capital propriu și nici credite nu au, neavând ce pune în gaj sau ipotecă.

Transportul materialelor pe distanțe de zeci de km. mărește costul produselor și scade câștigul, de aceea nu se constată nici un progres în viața lor profesională iar standardul de viață e foarte redus.

Istoric :

Dela desființarea breslelor vechi nimeni până astăzi nu s'a gândit să le vină în ajutor.

1. Cifrele trebuie rectificate după noua configurație a României.

Prima lege a meseriilor cea din 1902 declară cu înconștientă „că nu se poate ocupa decât de meseriașii din orașe“.

A doua lege a meseriilor, a creditului și asigurărilor muncitorești deși prevede că dispozițiunile ei se aplică și meseriașilor rurali, totuși în cuprinsul ei nu se găsește nicio măsură specifică acestei categorii care lucrează în alte condiții decât colegii lor dela orașe.

A treia lege cea din 1936 zisă și a meseriilor nici ea nu vine cu nicio măsură de încurajare a meseriilor rurale, deși în parlament am atras stăruiitor atenția autorului ei că în interesul plugărimii trebuie să se ocupe special de meșteșugarii satelor.

A patra lege care ar fi trebuit să se ocupe de sprijinirea meseriilor rurale este Codul agricol din 1937. El însă nu se ocupă decât de mecanicii agricoli pe care îi scoate dela toate drepturile pe care le aveau în asigurările sociale și-i obligă să treacă un examen sui-generis la Camera de agricultură.

A cincea lege, cea din 1940 își propuse să le facă o situație specială odată cu modificarea părții a 11-a din legea pentru organizarea și încurajarea agriculturii. Găsim în raportul d-lui Aurelian Pană acest paragraf :

„Meseriașii agricoli, inclusiv mecanicii agricoli, nu trebuie socotiți ca muncitori industriali. Ei sunt specialiști agricoli și nu trec din industrie în agricultură și viceversa. Ei încep și sfârșesc cariera lor în agricultură. Ei trebuie să intre în regimul celorlalți muncitori agricoli“.

Speranțele s'au spulberat deoarece în textul legii nu s'a trecut nimic pentru încurajarea acestei clase atât de strâns legată de progresul agricol.

Trebuie să practicăm o politică de stat hotărâtă și metodică pentru ridicarea meseriilor rurale care merg mână în mână cu înflorirea gospodăriilor sătești. Viața satului nu poate progresa fără o clasă de meseriași înstăriți și pricepuți.

Plugăria azi se face cu mașini, cu inventar în mare măsură mecanizat, care necesită meseriași și mecanici, — bine pregătiți.

Niciun sat nu se mai poate lipsi de fierari potcovari, dulgheri, tâmplari, zidari, cojocari, croitori, etc., deoarece îmbrăcămintea, hrana și locuința nu se mai prezintă ca în timpurile

vechi când totul se aranja în casă de către hărnicia gospodinei sau de dibăcia bărbatului.

Statutul profesional minimal :

Stăpânit de aceste convingeri încă de acum un sfert de veac am cerut în parlament pentru meșteșugarii satelor un „*statut profesional minimal*“ redus la următoarele modeste revendicări :

Statul să le dea posibilitatea unei „*asezări*“ cât mai temeinice, sprijinindu-i la construirea de ateliere și locuințe în mijlocul satelor.

După ce s'au instalat în ateliere modeste dar sănătoase să le dea posibilitatea să se aprovizioneze cu materiale dela capitala județului prin ajutorul unei *cooperative de aprovizionare* înființată obligatoriu pe fiecare județ.

Prin această cooperativă vor fi ajutați să capete *credit ieftin* pe termen lung pentru instalare și pe termen obișnuit pentru procurarea de scule și unelte și să se aprovizioneze cu tot ce ar avea nevoie. Cooperativa va fi alimentată cu fondurile necesare de către o secție specială ce s'ar creia în sânul „Institutului Național al Cooperăției“ sau la „Banca meseriașilor“. Imprumuturile se vor acorda nu numai după starea economică a meseriașului ci și după activitatea lui profesională și capacitatea de producție a atelierului. El să fie cântărit după calitatea lui de meșteșugar, și după perspectiva meseriei lui, nu după criteriile bancare.

Să nu se uite că în alte țări sculele și o bună parte din cheltuelile de instalare se suportă de stat.

Din punct de vedere profesional se impune o *serioasă pregătire*, fie pe calea uceniciei, fie prin școli de învățământ practic în directă legătură cu nevoile satului, așa cum concepușe Haret, prin școlile elementare de meserii.

Meșterului care a putut să-și instaleze cu mari sacrificii un atelier să i se garanteze plata muncii printr'o *judecată rapidă și ieftină* la judecătoriile de muncă.

În cazul neputinței de muncă, meșteșugarii satului trebuie să se bucure de *asigurările Sociale* ca și colegii lor dela oraș.

Transportul materialelor lui dela oraş la sat să se bucure de tarife reduse pentru ca să nu încarce preţul produselor.

Deasemenea *impozitele* către stat să fie micşorate şi să se acorde scutire completă de orice taxe sanitare sau comunale cari îngreuiază atât de mult construirea de ateliere şi influenţează standardul de viaţă destul de redus al familiei lui.

Desfacerea produselor fiind în funcţie de aceste uşurări şi încurajări economice va pune pe meşteşugar în situaţia de a lucra eftin şi conştiincios de care va profita în primul rând plugarul român.

Meseriaşul satului trebuie să fie ajutat să devină colaboratorul indispensabil al plugarului deoarece numai prin înfrăţirea meseriei cu plugăria putem să ajungem la ridicarea satelor şi la formarea unei clase de mijloc atât de necesară cadrului de azi al României.

El trebuie să devină nervul economic al regiunii, să reţină acolo braţele disponibile evitând depopularea satelor şi oprind exodul rural adică năvala satelor către oraşe.

Meseriaşii rurali la rândul lor trebuie să înţeleagă că prosperitatea lor este în funcţie de buna stare a plugarilor şi că numai prin propăşire comună vor forma pătura de rezistenţă contra curentelor subversive.

Acolo la ţară, în liniştea căminului şi departe de zbulciumul oraşelor, meseriaşul satului lucrând alături de familia lui, devine elementul de ordine şi de siguranţă.

Partizan al proprietăţii individuale el nu poate fi atras de himere şi de mirajul înşelător.

Sufletul lui activând în aerul sănătos al atelierului şi al familiei, nu se va contamina nici nu va fomenta turburări şi agitaţii.

„Lucrător“ el însuşi pentru că munceşte singur sau cot la cot cu lucrătorii şi ajutoarele sale, — „patron“ — pentru că are răspunderea şi proprietatea atelierului, — meseriaşul satului neutralizează în el toate rivalităţile luptei de clasă. El trăieşte o viaţă sănătoasă, fizică şi morală, pe care marea uzină nu poate să o dea lucrătorului încazarmat în vastul utilaj al maşinismului, în care el nu apare decât ca o anexă.

CAP. XIV

EXODUL RURAL

D. profesor Cornăţeanu, fost ministru al Agriculturii, un profund cercetător al problemelor agricole, în referatul său dela Societatea inginerilor agronomi, atacă tangenţial iritanta şi dureroasă problemă a exodului rural.

D-sa se întreabă : „Dece pleacă muncitorii dela sate ? Şi tot D-sa răspunde :

„Din cauza standardului de viaţă prea scăzut. Ori problema standardului vieţii e o problemă de producţie, de valorificare, de preţuri“.

Ne aşteptam ca d-sa să ne arate cauzele apariţiei şi să ne propună remediile de combatere a părăsirii satelor. În locul acestor concluzii care ar fi completat un gol în câmpul atât de sărac al cercetărilor ştiinţifice, — referatul d-sale se încheie cu constatarea ajunsă un fel de obsesie pentru toţi inginerii agronomi că „toate aceste probleme sunt de resortul Ministerului Agriculturii“ vrând să înţeleagă că Ministerul Muncii nu trebuie să aibă nicio atribuţie, niciun amestec în ocrotirea muncii agricole.

Regretăm că nu putem fi de complect acord cu d. Cornăţeanu care mai mult decât colegii săi agronomi avea posibilitatea să cunoască cauzele economice şi sociale ale depopulării satelor.

D-sa a fost autorizat de B. I. P. S. A., — Biroul Internaţional al problemelor sociale cu sediul la Zürich şi care nu

trebuie confundat cum face președintele societății agronomilor, — cu F. I. T. A., — adică Federația tehnicienilor agronomi cu sediul la Roma, — să creeze o secție specială pentru problemele muncii agricole din România, — la care Institutul de Studii Muncitorești solicitat de d. Cornățeanu a aderat promițându-i tot sprijinul.

În această calitate are privilegiul unei documentări speciale și nu poate să reducă problema exodului rural numai la o chestie de prețuri și de producție.

Cauzele apariției :

Cauzele exodului rural sunt desigur în principal economice dar tot atât de importante sunt și cauzele sociale, demografice și politice, — care determină pe fiii satelor să abandoneze satele și să pornească spre orașe.

Standardul de viață scăzut este prin esența lui o problemă socială.

Exodul rural în prima lui fază apare ca un fenomen natural, — fiziologic, — dictat de necesitatea primenirii orașelor cu elementele viguroase ale satelor.

Fără infuzia de sânge viguros al satelor, — orașele sunt condamnate la decădere, — iar orașenii la degenerescență.

Dar nu de această primenire normală trebuie să fim îngrijați.

Trebue să facem deosebirea între exodul normal pe care marele director al B. I. T.-ului, Albert Thomas l-a numit „fiziologic“ și exodul rural cu caracter „patologic“, bolnăvicios care se produce în special în țările agrare.

Năvala satelor către orașe îmbracă un caracter alarmant și vătămător atunci când nu este dictată nici de fenomenul natural al primenirii orașelor, nici de principiul diviziunii muncii, nici de vreo altă considerațiune de progres social.

Marea problemă este următoarea :

Când încetează exodul *fiziologic*, normal și util și când începe exodul în forma lui bolnăvicioasă și vătămătoare ?

Frământările categoriilor sociale rurale, — ne indică ca și un termometru, simptomele apariției exodului rural patologic.

Cea dintâi categorie care părăsește satul plecând la oraș este *tineretul*. Plecarea tineretului constituie primul aspect alantant al exodului rural. După tineret urmează clasele profesionale rurale : „*Micii industriași și lucrătorii calificați*“. La urmă pornește grosul clasei „muncitorilor agricoli obișnuiți“ adică acei muncitori agricoli cari sub presiunea mizeriei economice nu mai pot rămâne în sate decât amenințați de spectrul foamei.

Lucrările dela Geneva ale B. I. T.-ului din 1930 unite cu ale institutului Internațional de agricultură dela Roma tot din 1930 — desbaterile din camera corporațiilor italiene din 1933 și 1939, — studiile profesorilor Laur tatăl și fiul asupra exodului rural din Elveția, congresele dela Bruxelles și Roma din 1929 ca și documentatul „raport asupra exodului rural în Germania“ publicat în 1933, — toate după o minuțioasă cercetare și bogată documentare ajung la concluzia că „atunci când munca agricolă nu poate asigura maselor rurale o existență chiar mediocră, exodul rural apare pentru orice popor în forma lui vătămătoare iar pentru individ el se impune ca o necesitate logică și fatală, dictată de instinctul de conservare.

Spectrul foamei distruge toate legăturile cu locul natal și învinge chiar pasiunea de pământ, — dragostea de glie.

Munca agricolă grea, prelungită și istovitoare provoacă exodul rural numai atunci când câștigul este atât de redus încât nu asigură nici măcar un minimum de existență familiei țărănești.

In România :

Trecând de pe terenul internațional pe cel național, constatăm că în România clasele sociale care părăsesc satele sunt următoarele :

1. *Membrii familiilor țărănești* care fiind prea numeroși nu pot trăi nici chiar modest pe întinderea redusă a lotului țărănesc.

Cei mai buni dintre fiii de țărani sunt forțați să meargă la orașe în căutarea unei existențe normale și asigurarea unei cariere.

Ceea ce este îngrijorător este că nu numai fiii de țărani abandonează satele *dar și fiii marilor proprietari* pornesc la orașe pentru formarea unei cariere, deoarece în condițiile economice în care s'a dezvoltat agricultura după 1929, munca agricolă n'a putut asigura un standard de viață normal nici marilor proprietari din care cauză mulți din ei și-au lichidat moșiile după cum se constată din lista depusă de Garoflid în ședința Senatului din Iunie 1939.

2. *Meșteșugarii satelor* care trăesc o existență mizerabilă din cauza concurenței distrugătoare a fabricilor sunt a doua categorie care pornesc la orașe fără voia lor.

Fiii celor 100.000 meșteșugari rurali cari își împart activitatea între o primitivă înjghebare denumit atelier, și munca pământului pe care o exercită pentru complectarea nevoilor de trai, nu pot să trăiesc într'un regim de subnutriție și pornesc la oraș abandonând satele.

3. *Populațiunea dela munte și deal*, regiunea carpatică și a dealurilor, după sleirea masivului păduros printr'o exploatare rapace, — pornește în mase mari dela munte la șes angajându-se ca muncitori agricoli în câmpia Dunării.

4. Peste tot în frunte stă „*tineretul*“ care merge la oraș fie sub formă de „ucenic“ în uzine și fabrici, fie „practicant“ în comerț, fie „servitor“ la muncile casnice. Populația rurală din Ardeal trimite cel mai mare procent de tinere fete care se angajează la orașe ca servitoare.

Măsurile de combatere :

Măsurile pentru a se combate exodul acesta alarmant și care denotă că există o stare bolnăvicioasă în mijlocul națiunii române sunt de asemenea, economice și sociale“.

Să le enumărăm, pentru că numai astfel se rețin mai ușor și se rezolvă mai urgent :

A) *Imbunătățirea situației materiale a muncitorului agricol* căruia trebuie să i se asigure un câștig suficient pentru existența lui și a familiei, trebuie să constituie catechismul politice de stat pentru combaterea depopulării satelor. Ori, trebuie să se știe că nu putem ajunge la acest rezultat decât dacă

fixăm o dreaptă cumpănă, un echilibru între valoarea produselor industriale și cele agricole. Ori facem agricultura rentabilă ca să poată plăti salarii normale și în acest caz exodul rural nu se produce sub forma lui patologică, ori lăsăm agricultura deficitară și în acest caz agricultorii nu pot plăti decât salarii de foamete și atunci exodul rural apare în forma lui morbidă, nimicitoare, care învinge orice sentimente și rezistențe pentrucă în fața spectrului foamei nu poate să existe decât următoarea alternativă: Ori părăsirea satelor, ori viață mizerabilă de proletariat.

Muncitorii agricoli conștienți de puterea lor de muncă nu pot accepta moartea prin inaniție — înfometare — ei cer muncă pentru pâine ca să nu ajungă în situația umilitoare să cerșească pâine fără muncă.

O sănătoasă politică agrară de stat trebuie să ia toate măsurile ca prețul produselor agricole să se ridice la nivelul produselor industriale. În acest scop statul român trebuie să vegheze ca industria care e atât de bine finanțată și organizată să nu-și asigure regimuri de favoare, în paguba agriculturii care a fost abandonată la regimul liberei concurențe.

B) A doua serie de măsuri care trebuiesc luate sunt mai mult de ordin social decât economic :

a) *Desvoltarea industriei casnice și a meșteșugurilor sătești prin mari avantagii acordate meseriașilor care activează în mijlocul satelor așa cum am preconizat în articolul „meșteșugarii satelor“.* Aceste mici ateliere bine sprijinite vor reține mare parte din brațele disponibile ocupându-le cu îndelniciri rurale și vor crea o viață economică locală.

b) *Industrializarea produselor agricole țărănești* prin întreprinderile instalate nu la orașe dar cât mai aproape de sate, trebuie să constituie astăzi principala îndatorire a conducătorilor satelor agrare. Înființarea unei asemenea rețele de întreprinderi industriale agricole are un substrat social și economic de așa mare importanță încât merită un studiu separat. Să reținem deocamdată ca șomajul din timpul iernii numai pentru aceste întreprinderi va fi mult redus, în plus că viața profesională pe care o trăește în aerul sănătos al satelor, face pe muncitorul angajat în aceste întreprinderi cu tot caracterul lor industrial

să nu se desrădăcineze și să rămână în atmosfera caldă a familiei țărănești.

c) *Construirea de locuințe eftine și igienice* în mijlocul satelor să iasă din faza începuturilor modeste și să îmbrace caracterul marilor preocupări de stat așa cum se practică de multă vreme în multe țări și cum se preconizează azi prin planurile prof. Beveridge în Anglia, dr. Ley în Germania, Roosevelt în America, pentru construcțiile muncitorești eftine, modeste și adaptate nevoilor mediului rural.

d) *Contractele de muncă*, — protecția muncii, — igiena și sănătatea muncii trebuie să se aplice muncitorului agricol în egală măsură ca și muncitorului industrial, — bine înțeles ținându-se cont de situația specifică a muncii agricole.

e) *Ingrijirea sănătății* satelor să se desăvârșească prin introducerea Asigurărilor Sociale. Protecția mamei și a copilului să fie ridicată la înălțimea unei adevărate dogme pentru ca procentul mortalității să scadă.

f) *Căminul familial* și lotul indivizibil să devină o realitate fiind leagănul neamului românesc care a reținut brațele de muncă în ogoarele românești păstrând ființa neamului.

g) *Invățământul profesional rural* ca și orice măsură de educație profesională, — care desvoltă nu numai cunoștințele profesionale dar și viața intelectuală, artistică, să se bucure de o cât mai largă răspândire în lumea satelor pentru ca muncitorul ogoarelor să se bucure și el ca și muncitorul industrial de binefacerile civilizației. Organizația „Muncă și lumină“ trebuie să se extindă și în lumea satelor adaptată gustului și respectând tradițiile poporului nostru.

h) *Incurajarea cooperativelor, a obștiilor și a tuturor organizațiilor profesionale* cu caracter agricol și a oricăror instituții menite să amelioreze condițiunile de viață la sate să constituie primordiala datorie a autorităților.

In concluzii : Nu poate fi nimic mai dureros decât abandonarea muncii agricole de către tineret și cei mai calificați muncitori agricoli.

Când în sufletul acestora apare convingerea, că în satul lor natal nu se mai poate trăi onorabil prin munca brațelor, oricât de prelungită și obositoare ar fi această muncă față de

care ei n'au decât pretențiunea modestă să se poată hrăni pe ei și familiile lor, în acel moment sufletul tineretului este susceptibil de a părăsi locul natal și dragostea de glie.

„Să se ia măsuri de lucidă prevedere“ — asupra exodului rural — „spre a se împiedica formarea acelor elemente ale disperării din care ori când un Catilina își poate recruta cohorțile acțiunilor sedicioase“.

Să ia aminte țările agricole : orice jertfe s'ar face, sunt legitime și dictate de interesul superior al națiunii.

„Colțul Social Tărănesc“, Curentul, 20/XII/943

CAP. XV

MAREA PROPRIETATE ȘI PROBLEMELE SOCIALE

În luna Mai anul 1938 la ședințele consiliului superior al agriculturii am cerut acestui „parlament al plugărimii“ să ia în discuție :

a) ocrotirea micului plugar și a muncitorului agricol :

b) justificarea desființării impozitului agricol înfăptuită de guvernul din 1938 al cărui ministru de agricultură fusesem și înlocuirea lui cu o taxă pusă asupra produselor vândute.

Cum lipseau reprezentanții micilor plugari am rugat pe membrii consiliului și în special pe d. ministru Ionescu-Sisești, titularul departamentului și pe reprezentantul Uniunii sindicatelor agricole Constantin Garoflid ca discuțiunile în jurul programului alcătuit de ministerul agriculturii să nu dea impresia că membrii consiliului „sunt stăpâniți de un sentiment de repulsiune față de proprietatea mică și de muncitorii agricoli“.

Constantin Garoflid a replicat :

„Noi proprietarii mari ne ocupăm mult de aceste chestiuni. Chiar anul acesta pentru proprietatea mică am făcut, deși nu eram obligați, experiențe noi pentru prășirea de culturi de porumb cu care vrem să facem educarea țărănimii“.

„Cât privește ocrotirea muncitorilor agricoli, colaboratorii noștri, nu suntem principial contra, dar socotim că în vremurile de azi, față de criza prin care trece agricultura noui

sarcini aruncate asupra marilor proprietari nu vor putea fi suportate“.

„În orice caz ca impresie și noi dorim ca marea proprietate să nu mai fie pusă sub acuzare ca la 1907“.

Declarația purtătorului de cuvânt al mării proprietăți m'a obligat să dau următorul răspuns care se potrivește și celor care comentează tendențios articolele noastre din Colțul Social Tărănesc suspectând sentimentele ce purtăm mării proprietăți :

„Departate de mine idea că marele agricultor n'ar trebui și el să fie ajutat. Din contră, socotesc că și el este vitregit. Dacă facem o comparație între marile exploatări industriale vedem că avantajile ce se dau marilor fabricanți sunt cu mult mai mari decât cele acordate marilor proprietari“.

„Fabricanții sunt bine protejați, — agricultorii nu. Ei sunt bine organizați în carteluri și asociații profesionale. Agricultorii sunt dezorganizați și risipiți în bătaia vânturilor“.

„Dar dintre toți agricultorii cel mai vitregit de soartă este plugarul mic, gospodarul care este în afară de grija Statului atât prin codul agricol cât și prin programul de azi“.

Ceea ce este important de reținut, după ce fiecare ne-am fixat pe pozițiile noastre, a fost că marea agricultură destul de vitregită de concurența streină și de dezechilibrul prețurilor dintre produsele agricole și cele industriale recunoaște în principiu că nu este contra extinderii problemelor sociale în agricultură totuși opinează că din cauza crizei trebuie amânate.

Această părere Constantin Garoflid a manifestat-o și printr'un memoriu adresat institutului de studii și educație muncitorească, care a fost citit de către d. Zenide în numele său și al Uniunii sindicatelor agricole la ședința festivă pentru comemorarea zilei de 1 Mai 1938 destinată special extinderii problemelor sociale în agricultură.

Aceasta a fost și a rămas atitudinea Uniunii sindicatelor agricole.

Reținem dar că marea proprietate nu este în principiu nici adversară, nici refractară ocrotirei muncitorului brazei, ea discută numai oportunitatea și suportarea sarcinilor.

Noi cei care am inaugurat discutarea problemelor sociale în agricultură nu putem decât să mulțumim marilor agricultori

cari numai din cauza vremurilor excepționale prin care trecem, socotesc că ar fi inoportună extinderea problemelor sociale ce ar împovăra prea mult veniturile lor destul de reduse.

Acestea erau argumentele marei proprietăți înainte de izbucnirea războiului mondial.

Astăzi pe lângă motivul de ordin economic „criza“ apare și al doilea motiv „starea de război“ sub care se pretinde că agricultura românească nu-și poate permite luxul unor reforme sociale care nu pot fi realizate decât în timp de pace.

Tema astăzi s'a amplificat : Nu este numai criza dar și starea de război.

Am rugat și vom ruga permanent și insistent pe reprezentanții marilor agricultori, grupați în Uniunea sindicatelor agricole, și pe reprezentanții oficialității să considere opinia noastră exprimată prin articolele Colțului social-țărănesc ca o punte de înțelegere între proprietatea mare, proprietatea mică și colabradorii lor indispensabili : muncitorii agricoli.

Toți acești 3 factori trebuie să trăiască înfrățiți și întăriți economiceste.

Nu se poate ca România să rămână o insulă izolată, o oază în mijlocul țărilor agrare, care chiar în timp de criză și chiar sub stare de război au legiferat ocrotirea muncitorilor agricoli.

Două din țările cu care avem granițe comune, precum și Reichul German prin proiectul dr. Ley, Anglia — prin planul profesorului Beveridge — și Statele Unite prin planul securității sociale enunțat de președintele Roosevelt, — au realizat și sunt încă în curs de realizare a extinderii problemelor sociale în agricultură.

Armonia socială, sporirea producției agricole și asigurarea liniștei interne depinde de satisfacerea celor 3 factori care contribuie la propășirea economică a țării.

Apreciem importanța capitală și rolul decisiv al marelui plugar, care și el trebuie sprijinit printr'o politică de stat protecționistă, dar socotim că numai prin solidarizarea lui cu muncitorii agricoli, aceste artere ale vieții naționale, se poate ajunge la un regim de echilibru și stabilitate.

Marea proprietate, mica proprietate și muncitorii lor

sunt interesați, sunt chiar condamnați să trăiască în solidaritate și toată strădania noastră a celor grupați în jurul rubricii „Colțul social-tărănesc“ este să vedem înfăptuită această solidaritate. Oriunde este o bucată de pământ și un braț de muncă — suntem prezenți să ne interesăm de soarta lor.

„Colțul Social Tărănesc“, *Curentul*, I/XI/943

CAP. XVI

„AGRONOMII SOCIALI“

Via discuție care s'a produs în jurul chestiunii, „cărui departament, — Muncă sau Agricultură“ — urmează să i se încredințeze înfăptuirea asigurărilor sociale țărănești, a pus în lumină rolul social al celor 1.800 agronomi funcționând la camerele și oficiile agricole.

Cele două teze care revendicau fiecare exclusivitatea organizării, deși erau în desacord pe chestiunea competenței Ministerelor, — erau totuși de acord că oriunde ar funcționa asigurările sociale țărănești, nervul care le va da viață va fi „agronomul“, care trebuie privit nu numai prin pregătirea sa tehnică în producțiunea agricolă, dar mai ales prin activitatea socială ce este sortit să desvolte la instituțiunile de ocrotire ce vor lua ființă în mijlocul satelor.

În adevăr : Cei cari cunosc modul de organizare și sistemul de funcționare al asigurărilor și a celorlalte așezăminte sociale rurale, — văd pe agronomi ca fiind organele cele mai bune și mai competente, cunoscând în adâncime viața sbuciumată a satelor atât pe terenul economic cât și pe cel social.

Să nu uităm că toate aspectele și caracteristicile vieții rurale trec pe sub ochii vigilenți ai agronomului.

Convențiile de muncă agricolă ale muncitorilor cu brațele, agronomii le cunosc mai bine decât ceilalți slujitori ai satelor pentrucă numai ei își pot da seama până unde trebuie să mer-

gem cu drepturile legitime ale salariaților agricoli față de rentabilitatea extrem de redusă a agriculturii românești.

Învoielile agricole între țărani și proprietari numai agronomul le poate măsura cu o dreaptă cumpănă, pentru că numai el își poate da perfect seama care este justa remunerație a muncii față de drepturile capitalului agricol. Nici reînvierea sclaviei, din timpurile medievale, nici confiscarea capitalului agricol, și această linie de demarcație numai agronomul poate să o traseze spre mulțumirea celor doi protagoniști : capitalul și munca.

Salariile agricole, maximum și minimum de arendă, minimum de cotă în învoielile agricole, toate acestea nu se pot rezolva decât prin prezența și prin competența agronomului social.

Prezența lui este necesară și la aplanarea și judecarea conflictelor de muncă, ceea ce în regimul industrial ia numele de justiție profesională, iar în codul civil român, „sfaturile de împăcare sătești“.

Inginerul agronom trebuie să fie prezent la rezolvarea pricinilor dintre săteni, în special cele privind învoielile agricole, contractele de muncă agricole, încălcările de proprietate și tot ce este în legătură cu pământul și munca agricolă, care nu trebuiesc soluționate fără prezența și cunoștințele lui.

El va avea în aplanarea neînțelegerilor rurale un rol tot așa de important ca și preotul și învățătorul, ale căror merite pe linia spirituală și culturală sunt apreciate de toată suflarea românească.

Reprezentanții Statului, fie delegați ai Ministerului Muncii, fie ai Ministerului Agriculturii, vor rămâne pe al doilea plan ca importanță economică și socială.

Reprezentantul marilor proprietari va avea, cum e și firesc, rolul de „parte adversă“ în toate conflictele de muncă și în toate instituțiile cu caracter social agricol.

Inginerul agronom apare în toate conflictele și instituțiile în rolul său de arbitru competent și imparțial, nici ca parte adversă, nici lipsit de pregătirea cerută de conflictele sociale, pe care le cunoaște mai bine ca oricare altul, pentru că le constată pe teren, le trăiește și nu poate fi străin de ele.

Meritele inginerului agronom au fost ignorate și subestimate: el trebuie să fie reabilitat și recunoscut ca singurul factor care poate decide în conflictele sociale cu mult mai multă competență și mai bune rezultate decât toți demnitarii satului.

Nu se poate ignora nici înlocui agronomul dela crearea și buna funcționare a instituțiilor sociale ce trăiesc și se vor crea în mijlocul satelor.

Obștiile sătești, izvor al spiritului de solidaritate socială agricolă, nu vor putea funcționa satisfăcător dacă agronomul este absent.

Mica producție țărănească, scumpă inimei noastre va lăncezi dacă agronomul nu va fixa programul producției rentabile, trecut prin prisma nevoilor de consum și progresului științific.

Sub influența agronomului, raporturile dintre marii proprietari și muncitorii lui țărani se îndulcesc, se „umanizează”, — dând satisfacție lozincei marelui gânditor Maxim Gorki: „asigurarea unui traiu ceva mai bun, mai omenesc”.

Față de considerațiunile de mai sus, este de dorit ca și agronomii noștri să-și verifice atitudinile și să-și scruteze conștiința răspunzând menirei și marei răspunderi pe care o vor avea în țara românească, atât pe terenul productiv cât și pe cel social.

Politica socială a Statului român se va baza în viitorul apropiat pe activitatea agronomilor sociali.

Programul schițat mai sus este numai o parte din posturile de răspundere care li se rezervă.

Agronomii conștienți de rolul și de răspunderile lor, trebuie să facă dovadă înaintea țării că națiunea română poate să-și pună încrederea în ei.

CAP. XVII

JUSTIȚIA PROFESIONALĂ LA SATE

Noua lege de organizare judecătorească, a venit cu inovația „sfaturilor de împăciuire“, cărora le-a dat spre aplanare pricinile cari se pot rezolva în mijlocul satelor, fără să mai fie nevoie de deplasări costisitoare la judecătoria și tribunale.

Găsim instituția sfaturilor bună și va da rezultate bune, — dacă cei doi fruntași ai comunei prezidați de preot sau învățător vor fi ajutați să dea deslegare pricinilor până la 10.000 lei valoare, după adevăr și după omenie.

Ce poate fi de mai real folos decât să se aplaneze micile pricini în legătură cu raporturile dintre vecini, — și neînțelegerile dintre săteni, de către fruntașii satului, în interiorul satului, fără să mai bată drumul judecăților, la reședința plășii sau a județului ?

Pacificarea spiritelor și asigurarea ordinii publice decurg din o judecată rapidă, eficientă și competentă, adică dată de cunoscători ai nevoilor satului și în care sătenii au încredere.

Acum 20 de ani, împreună cu d. dr. N. Lupu, am cerut în parlament, lui Georgel Mârzescu, pe atunci ministru de justiție, cu ocazia votării primei legi de organizare judecătorească, înființarea unor instanțe speciale pentru judecarea pricinilor sătești. Am dat cifre și date din care să rezulte nenumerabilele zile de muncă pierdute și multiplele cheltuieli de deplasare la sediul judecătoriilor și tribunalelor.

Parlamentul n'a admis amendamentul nostru.

Cum propunerea noastră pornea din credința că facem un bine clasei țărănești și economiei naționale, am repetat amendamentul ori de câte ori venea în discuție modificarea legii de organizare judecătorească. Amendamentele sprijinite pe cifre, evidentiau cât de necesar este să se evite deplasările și să se diminueze judecățile împricinaților săteni, atât din punct de vedere material, cât și din punct de vedere social.

La 1933, când în calitate de ministru al muncii am creiat judecătoriile de muncă, — am dorit să dau în competența lor și neînțelegerile decurgând din convențiile de muncă agricole.

D. C. Argetoianu în numele marilor proprietari în debaterile din Camera deputaților a insistat să scot din competența judecătoriilor de muncă neînțelegerile dintre muncitorii agricoli și proprietari pe motiv că „raporturile juridice nu sunt bine precizate, sunt chiar confuze“.

Am acceptat, nu cu dragă inimă, — ci numai pentrucă nu exista nicio reglementare legală a regimului muncilor agricole, — ceea ce ar fi produs mari dificultăți judecătoriilor de muncă.

Astăzi însă avem un regim legal al muncilor agricole, — este legea modificatoare din 1940, care, în 36 articole, se ocupă cu stabilirea condițiunilor, învoirilor agricole și angajamentelor muncitorilor agricoli.

Avem, dar, legalizat regimul muncii în agricultură, confuz și insuficient dar este legiferat.

Or compunerea și atribuțiunile sfaturilor de împăciuire, — le obligă să se ocupe și să aplaneze în prim rând neînțelegerile cele mai frecvente din viața satului și acestea sunt cele ce decurg din regimul muncii cari interesează hrana și existența familiei țărănești.

Ori unde au luat ființă, sfaturile țărănești de împăciuire au fost autorizate să rezolve pricinile în legătură cu „lucratură pământului“.

Aceasta e tradiția românească nu numai în vechiul regat, dar în toate regiunile locuite de români.

Am cercetat textul legii noi și n'am găsit că sfaturile ar avea în atribuțiunile lor să dea „îndemnuri“, — și să „aplaneze“ neînțelegerile provenite din contractele de muncă agricolă.

În legea din 1940 — organele menite să privegheze muncile agricole sunt: primarul, notarul și șeful ocolului agricol. Pentru fixarea maximumului de dijmă și arendă și minimum de preț al muncilor este o „comisiune județeană“ care lucrează pe lângă Camera agricolă.

Indatoririle de căpetenie ale acestor organe, sunt nu numai să înregistreze contractele de muncă dar să-și controleze

cum se execută și în unele cazuri să aplaneze și chiar să arbitreze asupra neînțelegerilor.

Prin urmare și organ administrativ de execuție și de judecată (! ?).

Acest amestec de atribuțiuni este atât de confuz și complicat încât din această cauză puținele dispoziții ocrotitoare pentru muncitorul agricol nu se aplică.

Trebue să facem viabile dispozițiunile ocrotitoare din legea muncii agricole.

Singura instanță care le-ar da viață ar fi o instanță care să fie acceptată de săteni.

Stăruim a crede că sfaturile de împăciuire — sunt cele mai indicate să privilegheze și să aplaneze neînțelegerile ce s'ar ivi cu ocazia învoelilor și angajamentelor agricole. Dacă ar avea și aceste atribuții ele ar lucra cu mult drag la îndemnurile cerute de lege și mai în deplină cunoștință pentru aplanarea neînțelegerilor din câmpul muncii agricole. Membrii sfaturilor cunosc mai bine până unde să meargă pe bază de adevăr și omenie", — cu maximum de dijmă și arendă și cu minimum de preț al muncii, — și cu toate condițiunile sub care se angajează și se execută muncile agricole.

Comisiunea județeană, care lucrează la centru pe lângă Camera agricolă n'are posibilitatea să aibă toate datele pentru fiecare comună așa cum le au cei cari trăiesc ei însăși ca profesioniști în comuna respectivă.

Criteriile după care urmează să se determine prețul muncii, dijma și arenda pe comune, cum zice legea, ei le au în față, la îndemână și nu trebue să alerge după ele cum face comisiunea județeană care lucrează dela centru pentru întreg județul.

Dându-se în competența sfaturilor de împăciuire aplanarea neînțelegerilor provenite din muncile agricole se realizează ceea ce este de dorit, unificarea instanțelor arbitrale în mijlocul satelor, pe cea mai vitală și importantă chestiune: angajamentele și învoelile agricole.

Sfaturile de împăciuire vor căpăta multă autoritate, iar sătenii vor merge la ele cu credința că merg la o judecată unde găsească pe cei cari le cunosc neazurile și hotărârea lor va fi

acceptată ca definitivă fără să mai bată drumurile judecătorești rurale și tribunalelor.

Extinderea atribuțiilor se poate face printr'un singur articol de lege, al cărui cuprins ar fi următorul :

„Sfaturile de împăciuire prevăzute în legea de organizare judecătorească sunt substituite în toate atribuțiile acordate primarilor, notarilor, șefului de ocol agricol și comisiunilor județene de învoiri agricole prevăzute în articolele 108—142 partea XI din legea muncii agricole din 1940“.

„Sfaturile de împăciuire vor servi și ca prim organ de plasare a neînțelegerilor provenite din aplicarea articolelor de mai sus“.

„In caz când neînțelegerile provin din contracte colective — ele se vor completa cu încă 2 membrii, unul desemnat de proprietarul agricol și altul de delegatul muncitorilor agricoli“.

Cu această modificare legea din 1940 neaplicată de fapt devine aplicabilă, — unificarea legislativă devine o realitate, — sfaturile de împăciuire devin organe vii pe placul și la dispoziția sătenilor, iar regimul muncii agricole capătă și în țara românească organele lui firești de ocrotire a intereselor profesionale.

„Colțul Social Țărănesc“, Curentul, 22/IX/943.

PARTEA II-a

CAP. XVIII

ASIGURĂRILE SOCIALE ÎN AGRICULTURĂ

O problemă mondială

Incepem astăzi studiul unei probleme care desigur va ridica multe critici și proteste dar care este atât de importantă încât realizarea ei în țările agrare îmbracă caracterul unui imperativ național.

Această problemă este „extinderea asigurărilor sociale la muncitorii agricoli.“

„Consiliul superior sanitar“ prezidat de d. ministru Tomescu, preocupat de grija sănătății satelor, în ședința specială dela 17 Septembrie a. c. după lungi discuții a admis ideea extinderii asigurărilor sociale sub forma „suprapunerii circumscripțiilor sanitare ale Ministerului Sănătății cu cele ale Casei Asigurărilor Sociale și ale Căilor Ferate“.

Implicit tehnicienii noștri s'au pronunțat favorabil.

Problema „extinderii“ a căpătat de 2 ori oficializarea :

1. În primăvara anului 1942 s'a întocmit de către Casa Asigurărilor Sociale și în colaborare cu Institutul de Studii Muncitorești prezidat de subsemnatul, un ante-proiect asupra extinderii asigurărilor sociale în mediul rural, restrâns numai la riscul boală (tuberculoză) și accidente.

opera de ocrotire socială a muncitorilor dela orașe și de la sate, — pentrucă numai astfel vom putea păstra echilibrul care trebuie să dăinuiască la temelia claselor noastre“.

Tot D-sa prin scrisoarea trimisă ministrului muncii, cu ocazia împlinirii a 30 de ani de existență a asigurărilor sociale la noi, a precizat evoluția acestei instituții astfel : „asigurările sociale vor ieși deci din câmpul muncitoresc sau profesional, sau patronal, pentru a intra în largul orizont al scopurilor naționale“.

Am reprodus pasagiile de mai sus pentru a sublinia interesul de care se bucură asigurările sociale, din partea acelor cari au răspunderea destinelor acestei țări.

Aproape toate țările n'au ezitat și au creat noi impozite ca să poată face față nevoilor cetățenilor asigurați și neasigurați trecând peste ortodoxia principiilor asigurărilor sociale, care se bazează pe contribuția tripartită a statului, patronilor și salariaților.

Alocațiile de familie și asigurările sociale lipsite temporar pe vremea de războiu, de plata contribuției asiguraților, trebuie să fie acoperite din bugetele statelor, de oarece fondurile strânse din timp de pace prin contribuția tripartită a patronilor, muncitorilor și Statului nu mai puteau face față noilor cerinți care impun sacrificii atât de mari încât numai o contribuție națională putea să le acopere.

Justificarea juridică și socială, însușită la noi de prof. Aristide Basilescu și de „Tratatul de asigurări sociale“ al D-lui T. D. R. Ioanițescu este următoarea : Orice individ are dreptul la muncă și societatea poate merge până acolo în cât să consfințească „obligația de muncă“¹⁾.

Ca urmare a „dreptului la muncă respectiv și obligația de muncă“ muncitorul în orice profesie ar fi este ridicat, „la rangul de funcționar național și social“.

Muncitorul este socotit în serviciul comandat al națiunii și ca urmare statul trebuie să aibă grije de el atunci când nu mai poate munci.

1. Vezi Dr. T. D. R. Ioanițescu : *Tratat de asigurări sociale*, București, 1942, Cap. VII : Perspective de viitor, pag. 434.

Statul apare în rolul de „debitor“ față de drepturile cari decurg din obligațiunea de muncă, — și din care se naște un „drept de creanță“ al muncitorului asupra națiunii întregi, nu numai asupra industriei.

Asigurările naționale ajunse în acest stadiu depășesc formele lor clasice și îmbracă caracterul asistenței oficializate, cu drepturi ferme ale cetățenilor cari nu mai pot munci și care trebuiesc ocrotiți indiferent dacă au plătit sau nu cotizații de asigurați.

Dar aceasta nu înseamnă că asigurările sociale nu mai au niciun rost și că singura instituție de ocrotire rămâne asistența legalizată ?

Factorii responsabili ai statelor și-au pus problema dacă, mai ales după încheerea păcii, este bine să se continue cu sistemul asistenței sau să se găsească mijloacele pentru „adaptarea“ asigurărilor sociale la noile forme de acoperire a riscurilor.

Procesul fiind în curs nu putem să prevedem și să punem concluzii ferme dacă asigurările sociale vor fi înlocuite cu asistența, adică dacă asigurările naționale vor fi generalizate, — prin adaptarea principiilor de bază din care nu poate să lipsească regimul contributiv, singurul care crează sentimentul dreptului și al demnității profesionale.

Pentru noi, — oricare ar fi regimul după încetarea războiului, instituția asigurărilor este și rămâne instituția care va strânge în jurul ei interesele muncitorilor și ale patronilor.

Până atunci se impune, însă din vreme, să luăm măsuri ca cel puțin clasele producătoare și muncitoare să nu fie lipsite de asigurările obligatorii.

ASIGURARE ȚĂRĂNEASCĂ ȘI ASIGURĂRI SOCIALE AGRICOLE

Diferențe structurale

D. prof. Ionescu-Sisești, — prin trei articole publicate în „Universul“, se declară partizan al asigurărilor sociale, dar numai pentru muncitorii agricoli, „cari trăesc din munca lor și cari merită să fie asigurați contra boalei, contra incapacității de muncă și contra bătrâneții“.

Satisfacția noastră asupra revenirii d-sale este numai parțială, deoarece fostul ministru de agricultură persistă în refuzul de a le acorda și țăranilor ocrotirea sănătății și vieții prin asigurări sociale.

Pentru aceștia d-sa socotește că este deajuns o „asigurare țărănească“ a avutului contra calamităților : grindinei, secetei, mortalității vitelor, focului, cu alte cuvinte o asigurare a averei, nu a persoanei muncitorului agricol, — expus la atâtea pericole.

Să analizăm pe rând soluțiile propuse de autorul legii din 1940, care a lăsat în confuzie și fără nicio definiție atât noțiunea de mică gospodărie rurală, adică țăranimea cât și contractele de muncă și învoelile agricole și deosebirea dintre lucrătorii specializați, față de sezonieri, confuzie care astăzi „întunecă soluțiile“ și pe care d-sa putea să le clarifice, încă de acum 3 ani.

Ce înțelege d. Sisești prin asigurarea socială a muncitorilor cu brațele și cum vrea să-i ocrotească contra : boalei, incapacității de lucru și contra bătrâneții ?

Propunerea sa este următoarea : să se înființeze o „regie modestă“ cu personal central detașat din cel existent la Ministerul Agriculturii, care să nu se ocupe de crearea de spitale și de sanatorii, ci să închirieze paturi și dispensare prin „contracte de spitalizare cu Eforia Spitalelor civile și chiar cu Casa Asigurărilor Sociale“.

Soluția ni se pare insuficientă : asigurările sociale să funcționeze prin închiriere de paturi, dispensare și spitale, fără niciun armament sanitar propriu, iar agronomii ca funcționari ai statului să se comporte ca arendași ale acestor spitale neavând dreptul să construiască vreo instituție sanitară, ci numai să plătească prețul închirierii.

Armamentul sanitar procurat sub forma arendășiei ? Nu se poate soluție mai simplistă și mai anti-socială, care transformă statul creator și dinamic, al vremurilor de azi, într'unul redus la rolul de plătitor de prețuri al închirierii de paturi și spitale, — fără nicio politică de construcții, fără organe proprii, fără personal crescut în spiritul social și generos, care trebuie să domine în viața asigurărilor sociale.

Această soluție nu are nici o bază științifică și nu se aplică nicăeri. S'a încercat să se experimenteze, acum 60 de ani, de un singur trust industrial, însă s'a renunțat față de nemulțumirea maselor muncitoare pentru cari *asigurările sociale reprezintă cu totul altceva decât o arendășie de paturi în spitale și dispensare.*

Dar asupra acestei chestiuni, ca și asupra celorlalte propuneri ale d-lui Ionescu-Sisești în legătură cu organizarea asigurărilor sociale pentru muncitorii cu brațele, vom reveni.

Să vedem acum ce înțelege d-sa prin „asigurarea țărănească“ ?

Și pentru ce refuză „țăranilor“ asigurările sociale ?

Prin asigurarea țărănească se înțelege asigurarea avutului țărănesc contra calamităților ; „moartea vitelor, inundații, grindină și arderea gospodăriei“.

In prealabil, să lămurim diferențele dintre aceste 2 asigurări :

Una privește „avutul“ : vite, unelte, recoltă, — cealaltă privește „persoana“ muncitorului cu brațele.

Inventar și recoltă au puțini, — sănătate de apărut contra accidentelor și contra unei bătrâneți premature au toți muncitorii din câmpul agricol.

Una funcționează de obicei facultativ și este organizată în spirit materialist, capitalist, — cealaltă este totdeauna obligatorie și organizată în spirit social. Sumele plătite drept pri-

me la asigurările agricole variază nu numai după risc dar și după mărimea inventarului și întinderea recoltei pe când la asigurările sociale contribuția este plătită și de proprietar și de muncitor prin o cotă fixă din salariul trecut chiar în textul legii.

Nu se poate dar organiza amândouă asigurările în aceeași instituție.

Probă este că în rezoluția congresului inginerilor constituiți în A. G. I. R., s'au cerut întocmirea a 2 planuri : unul pentru asigurările sociale și altul pentru asigurările agricole țărănești.

Suntem de acord că această asigurare trebuie să ia ființă, că va fi mult folositoare țăranimei, în special micilor gospodari, cari față de asemenea nenorociri rămân săraci lipiți, așteptând mila vecinilor sau ajutorul redus al statului.

Ar fi fost de dorit să ni se arate care va fi modul de funcționare, — cuantumul primelor de cotizare și, mai ales, la cât se ridică sarcinile statului pe care d-sa, în desacord cu Uniunea Sindicatelor agricole, — nu-l scutește dela contribuțiune. Asupra acestor elemente de bază este mai complet referatul d-lui Mândru, făcut la Soc. inginerilor agronomi asupra acestei chestiuni.

Nu pot fi însă deloc de acord, — cu motivele pentru cari se refuză țăranilor asigurările contra boalei, contra accidentelor și contra bătrâneții.

D-sa crede că „în stadiul actual al vieții țărănești ele nu ar răspunde unei necesități imperioase“ — și adaogă : „Bolnavii, neputincioși și bătrânii, nu sunt aruncați pe drum fiindcă familia îi întreține și are mijloace de a-i întreține deoarece există o avere care permite aceasta“.

Prin urmare, după d. Sisești țăranii n'au nevoie să fie asigurați pentru că stau destul de bine economiceste, — pentru că din venitul gospodăriei lor pot ei singuri să se îngrijească contra boalei și contra tuturor pericolelor, cari amenință viața și sănătatea lor și a familiei lor.

Oare spiritul creștin și sentimentul de familie, pot înlocui spiritul colectiv de solidaritate socială și națională ce stă la

baza îngrijirii și despăgubirii victimelor din câmpul muncii agricole ?

Asemenea argumente s'au invocat exact în aceeași formă, acum o jumătate de secol, cu ocazia înglobării în asigurările sociale din câmpul industrial a meseriașilor mici patroni, — clasă corespunzătoare țăranilor mici agricultori din câmpul agricol și au fost respinse de toate forurile competente ca fiind anti-economice și anti-sociale.

Suntem surprinși că d. Ionescu-Sisești nu vrea să țină cont de cruda realitate a gospodăriilor rurale !...

Institutul Central de Statistică ne arată că avem aproximativ 2.500.000 familii țărănești, adică 75%, — cari nu trec de 5 ha. pământ și care abia pot face față unei existențe reduse. Că din aceștia, 1.710.000 de gospodării au mai puțin de 3 ha, și nu pot face față nevoilor de hrană decât închiriindu-și munca ca învoitori sau lucrători la marea și mijlocia proprietate.

Că avem încă și astăzi, după statistica medicilor veterinari 2.000.000 de gospodării cari n'au o vacă cu lapte, 1.600.000 de gospodării cari n'au un porc și 200.000 cari n'au nici măcar o pasăre.

Că din această cauză milioane de suflete trăiesc într'un regim de subnutriție.

Ei bine, cum ar putea aceștia să mai îngrijească de bolnavii și de bătrânii lor ? Nu-i aruncă pe drumuri, dar nici nu le pot asigura o îngrijire medicală suficientă în caz de boală, bătrânețe și celelalte riscuri.

La toată această tragedie agricolă, — d. Sisești consideră că venitul averii și solidaritatea de familie vor face față îngrijirii bolnavilor și bătrânilor. Toți știm că venitul agricol este atât de scăzut, — încât nu numai la noi în România standardul de viață al agricultorilor mici este redus, dar în toate țările agricole, și chiar în țările industriale agricole. S'au făcut studii și anchete internaționale în acest sens.

La conferințele dela Santiago (1936) și Havana (1939), unde s'a hotărât introducerea în asigurările sociale agricole nu numai a muncitorilor cu brațele, dar chiar a micilor cultivatori, — adică a țăranimei, considerentul principal a fost tocmai lipsa de rentabilitate suficientă a gospodăriei micului plugar.

Să se rețină că această hotărîre nu a luat-o România sau delegatul vreunei țări balcanice, — ci reprezentanții a peste 20 de state din cele două Americi și în special din America latină, unde standardul de viață al țărănimii e destul de ridicat și nu se poate compara cu al țaranului român.

Cu toate acestea au decis introducerea în asigurările sociale și a micilor plugari pe motiv, „că în toate țările agricole numai asigurarea socială pe baze colective poate ocroti și despăgubi viața și sănătatea muncitorilor agricoli și că nu există nicio diferență între salariații din agricultură și micii agricoli, — deși aceștia lucrează și trăesc pe contul lor și din producția pământului lor“.

Numai la noi, d. prof. Ionescu-Sisești, propune auto-asigurarea socotind, contra evidenței, că averea familiei țărănești poate să facă față atât hranei și întreținerii celor sănătoși cât și îngrijirii în caz de boală, incapacitate de muncă, bătrânețe, etc.

În vremurile în cari toate țările se gândesc la asigurări naționale tocmai pentru a nu lăsa în afară de ocrotirea sanitară pe muncitorii ogoarelor, țărani și muncitori, când în apropierea noastră în Rusia asigurările sociale sînt de o aplicațiune generală, când Germania prin proiectul dr. Robert Ley, — Anglia prin planul Beveridge, America prin planul Securității sociale al Președintelui Roosevelt, — studiază măsurile pentru înglobarea în asigurări a tuturor păturilor muncitoare noi nu putem rămîne la sistemul de acum 100 ani și să ne mulțumim cu asistența ce o pot da veniturile sărăcăcioase ale familiei țărănești, — care nu poate nici să hrănească suficient pe membrii familiei și nici de cum să îi îngrijească contra riscurilor vieții !

Dacă se poate discuta asupra condițiilor în care urmează să funcționeze asigurările sociale în viața satelor, dacă pot fi examinate metodele pentru a aplica pe cele mai apropiate realităților dela noi — nu se poate declara principial că regimul asigurărilor sociale este inaplicabil în agricultură și nici refuza maselor de muncitori agricoli și micilor proprietari avantajile asigurărilor sociale.

CAP. XXI

SEMINARII PENTRU ASIGURĂRILE SOCIALE
AGRICOLE

În 1933, în calitate de ministru al muncii și asigurărilor sociale, în dorința de a nu comite vre-o eroare, am înaintat textul legii de unificare a asigurărilor sociale, la Biroul Internațional al muncii (B. I. T.) și l-am însoțit și de dosarul cu criticele cari se aduseseră legii mele de către specialiști și mai ales de neșpecialiști.

Marele tehnician al B. I. T.-ului Dr. Tissier, mi-a comunicat în scris — și verbal când l-am întâlnit la Geneva — mirarea lui asupra curajului unora care fără nicio pregătire interveneau într'o atât de spinoasă problemă.

Istoria se repetă și de astă dată cu mult mai multă incompetență și cu mai multă agresivitate.

Dacă vreun expert dela B. I. T., — ar dori să se informeze asupra asigurărilor sociale agricole și ar verifica tot ce s'a scris în ultimele 4 luni asupra acestei probleme, ar rămâne surprins de diferența de vederi, de contrarietatea soluțiilor propuse, de ignorarea principiilor elementare și de complecta necunoaștere a organizării tehnice și în general de ușurința cu care se abordează problema ocrotirilor sociale care presupune cunoștințe pe care criticii improvizați nu au de unde să le cunoască.

Se confundă asigurările sociale pentru prevenirea și despăgubirea riscurilor muncii, cu asigurările agricole organizate în spirit mercantil de societățile de asigurare; se confundă riscurile de boală cu cele de accidente, riscul invalidității profesionale cu riscul bătrâneții. Sunt în confuzie asupra categoriilor viitorilor asigurați, evită să indice sursele de venituri pentru acoperirea cheltuelilor și trec fără niciun amănunt asupra organizării și mecanismului de funcționare a instituției (casei) prin care se vor încasa contribuțiile și se vor plăti ajutoarele medicale și pensiile.

Tezele și antitezele, unele naive altele presumptioase, aruncă dubiu în suflete și sunt de natură să întunece bunele intenții și adevăratele soluții.

Să luăm primul element de bază : Determinarea asigurațiilor după profesia lor.

De 25 de ani fac seminarii și lecții cu studenții mei dela Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale asupra chestiunii : ce trebuie să înțelegem prin muncitori agricoli ? Putem scoate din categoria muncitorilor pe țăranul lotaș cu pământ până la 5 și chiar 10 ha ?

Douăzeci și cinci generații de studenți știu că :

Lotașul lucrează în aceleași condițiuni sociale și economice ca și celelalte două categorii și anume : „pălmașul“ adică muncitorul cu brațele, care este salariatul propriu zis și „dijmașul“ adică cel care lucrează în dijmă la un alt proprietar din sat.

Situația lotașului, privită sub aspectul social și economic în câmpul agricol, se aseamănă cu situația corespondentului său din câmpul industrial, micul meseriaș patron, care deși lucrează pe cont propriu, pe răspunderea și în atelierul lui, ca și țăranul lotaș pe pământul lui, are nevoie de multe măsuri de protecție socială ca și muncitorul cu brațele, adică salariatul.

În domeniul social, nu se mai face nicio diferență între muncitorii cu brațele și țăranii lotași. Măsurile de protecție care s'au luat în toate țările agrare și mai ales în conferințele cu caracter mondial dela Santiago și Havana, pe cari le-am citat de atâtea ori, au asimilat complet, în privința asigurărilor sociale pe țăranii lotași cu salariații pălmași.

În fața unanimității opiniilor și soluțiilor din țările agrare și industriale, la noi apare o împetritătură de opinii și soluții care descoperă lipsa de cunoștințe tehnice și sociale. Să relevăm câteva contradicții :

Dacă luăm numai articolele apărute în timp de o lună într'un mare cotidian, vom găsi 3 soluții cari se contrazic și se exclud, producând dezorientare.

Un fost ministru al agriculturii publică la 16 Ianuarie 1944 că „țăranul nu este muncitor agricol, că el este proprietar de pământ și în această calitate n'are nevoie de asigurări so-

cială pentru că venitul gospodăriei lui acoperă toate nevoile chiar și riscurile boală, accident, infirmitate, bătrânețe (?).

La 30 Ianuarie, adică după 15 zile, apare în același ziar teza contrară, sub semnătura redactorului social care socotește că „și țăranul lotaș este un muncitor agricol care trebuie să fie înglobat în asigurările sociale în primul rând contra boalei și pe urmă contra accidentelor, bătrânețea fiind lăsată la urmă, — soluție pe care noi am propus-o în primele numere ale „Coltului Social-Țărănesc“.

Să reținem, deocamdată, această contradicție în jurul înglobării în asigurări a țăranului român, — fostul ministru fiind contra înglobării și redactorul social pentru înglobare.

Fostul ministru dorește și el asigurări sociale dar numai pentru muncitorii salariați, — președintele Casei Centrale opinează pentru toți, inclusiv țăranii posesori de pământ.

După alte două zile apare un tehnician jurist care socotește că „țăranul român fiind originea burgheziei din România nu are nevoie de asigurări“.

Mai mult, acesta acuză pe cei cari cer înfăptuirea asigurărilor sociale că nu cunosc legile în vigoare. Se cutează să se afirme „că în organizarea de azi a asigurărilor sociale salariații agricoli sunt de mulți ani sub protecția Casei Naționale de Asigurări și se bucură de toate prevederile legii având drept la toate ajutoarele știute chiar și la pensii“. „Problema pensionării salariaților muncitori agricoli de orice ram, este rezolvată astăzi la noi“ (??).

Ce pot să răspund unei asemenea explozii prin care în afară de ineleganța termenelor suntem acuzați de necunoașterea legilor atât noi cât și ministerul muncii cel mai îndreptățit să-și cunoască legile de organizare ?

Confuzia juristului pornește din citirea superficială a legilor asigurărilor sociale din 1933—1938 care înglobează în asigurări pe salariații agricoli specialiști din industriile agricole și din exploatările situate pe *teritoriul urban*“.

Niciun muncitor al ogoarelor nu este încadrat în asigurări pentru că dispoziția de mai sus se aplică „industriilor“ agricole și numai dacă sunt situate pe „teritoriul urban“.

Chiar cei pe care îi menținuse legile din 1933 și 1938, au

fost scoși din asigurări printr'un articol special, art. 140, al legii modificatoare a codului agricol din 1940.

Am putea să ne întrebăm ca și eminentul jurist, ce caută în hățișul social cei care nu-și dau osteneala să descifreze nici măcar textele legilor în vigoare ?

În privința „riscurilor“, aceleași dibueți și contradicții provenite din necunoașterea elementelor de bază Unii vor să înceapă cu boala, alții cu accidentele, alții cu pensia de bătrânețe.

Cât despre „contribuții“, adică sarcinile financiare, nu prea s'au grăbit cu propuneri practice decât foarte puțini.

Afară de rezoluția inginerilor agronomi și a propunerii timide a președintelui Casei Centrale, — nimeni n'a cutezat să propună vreo soluție. De sigur, e prea riscant pentru cei cari nu cunosc problema.

Chiar Uniunea Sindicatelor Agricole, care spre onoarea ei a declarat că agricultorii sunt gata să contribue la sarcinile materiale nu ne-a arătat cari vor fi aceste contribuții, — care va fi origina lor, cum vor fi percepute și calculate, pe hectar sau după cifra salariilor, prin timbre sau numerar, — prin agenți special numiți sau prin agenți fiscali (?).

Aceiași absență totală în privința Caselor, — Instituțiilor de asigurare, — care în toate țările și în toate sistemele se nasc, se crează prin delegații celor 3 membri interesați : patronii, asigurații și Statul.

Acești 3 delegați nu pot să lipsească din nicio instituție de asigurări agricole, fie că s'ar numi casă, fie Oficiu.

Din contradicțiile de mai sus rezultă că se simte nevoia unor seminarii pentru precizarea elementelor de bază ale asigurărilor sociale.

Aceste seminarii se pot organiza în jurul catedrelor respective dela Universitate și dela Academia de Comerț.

D. prof. Aristide Bazilescu cu colaboratorii săi dela Universitate și subsemnatul cu colaboratorii mei dela Academie ne putem lua obligația conducerii acestor seminarii.

Facultatea de agronomie este îndreptățită și obligată să înființeze seminarii similare, atunci când inginerii agronomi cer întăietate la conducerea asigurărilor sociale agricole.

În alte țări sunt catedre speciale universitare pentru studiul asigurărilor sociale.

Știința asigurărilor sociale este astăzi o disciplină atât de importantă încât se impune să fie popularizată în toate straturile sociale, — dar mai ales în rândurile acelor care vor fi sortiți să conducă asigurările sociale.

„Colțul Social Tărănesc“, *Curentul*, 7/II/944

CAP. XXII

SUNT INOPORTUNE ASIGURĂRILE SOCIALE AGRICOLE ?

Principii noi, sisteme noi

D. prof. Aristide Bazilescu, care pe lângă calitatea sa de dascăl universitar mai este și un distins economist, într'un articol publicat în ziarul „Viața“, comentând articolele mele din „Gazeta Comerțului“, declară că asigurările sociale agricole sunt astăzi „inoportune“ și că nu pot fi înlăptuite imediat din următoarele cauze :

„Nu se poate preciza cu claritate nici masa beneficiarilor adică asigurații și nici cotizațiile proprietarilor și muncitorilor agricoli“.

„Taxa pe hectar adică pe pământ n'ar mai constitui o asigurare bazată pe contribuția asiguratului și a patronilor“, — ci am intra în domeniul altei instituții pe care Domnia-Sa se ferește să o boteze cu numele de „asistență.“

Un ultim argument este tras din „starea de nesigurantă“ a vremurilor de războiu — crearea unei asemenea vaste instituții cerând timpuri liniștite și stabilitate.

Distinsul Profesor termină cu constatarea că asigurărilor sociale „le-ar fi trecut timpul și că ar fi fost depășite de evenimente“, — cari au obligat țările să îngrijească fără plată

de cotizatii pe toti cei cari cad bolnavi sau infirmi, după o viață întreagă de muncă.

Am rezumat, credem exact considerentele colegului Basilescu, singurul până astăzi care combate cu argumente științifice extinderea asigurărilor sociale în agricultură.

Cred însă că argumentele sale nu pot fi de natură să întârzie actul de „dreptate“ al organizării asigurărilor sociale și pentru muncitorii brazdei românești, și subliniem cu satisfacție adeziunea marilor proprietari organizați în „Uniunea Sindicatelor Agricole“ și a inginerilor agronomi, constituiți în „Societatea Inginerilor Agronomi“, — cari revendică dreptul de a le organiza și a le administra, — agronomii considerându-se osatura acestor vaste instituții.

Cine vor fi beneficiarii? Cum se vor percepe cotizațiile? Cine va suporta sarcinile?

Vom răspunde sumar, deoarece fiecare din aceste întrebări, corespunde unui element de bază, care va fi studiat în câte un capitol separat.

„Beneficiarii“ vor fi muncitorii agricoli, — adică țărănimea.

Singura problemă de rezolvat este care anume muncitori agricoli vor intra în asigurare?

Necontestat că în câmpul agricol categoriile muncitorilor agricoli nu sunt bine definite.

Codul agricol n'are o noțiune clară asupra a ceea ce trebuie să înțelegem prin lucrătorul permanent și calificat.

El confundă munca intelectuală a contabilului de moșie cu munca normală și calificată a mecanicului și pe amândouă aceste categorii le pune pe aceeași linie cu văcarii, pasnicii de curte, pasnicii de noapte, etc.

Credem că se poate foarte bine preciza chiar prin textul legii viitoare, care anume categorii de muncitori sunt cei care vor intra în regimul asigurărilor.

Dificultăți în jurul categoriilor de muncitori au fost și atunci când s'a introdus asigurările în câmpul industrial. Au fost multe categorii care la început au rămas în afara asigurărilor și treptat, treptat au fost înglobați pe măsura clarificării.

Agronomii și proprietarii s'au oprit deocamdată la mun-

itorii agricoli permanenți, cari după constatările d-lui inginer Frunzănescu conducătorul direcției economiei agrare, — sunt în număr de câteva sute mii iar după d-l prof. Ionescu-Sisești ei sunt numai câteva „zeci de mii“ (?).

După mine muncitorii permanenți, — așa cum îi înșiră legea trec de 500.000, — însă părerea mea este să nu ne oprim numai la aceștia ci să înglobăm în asigurări și *pe țărani mici cultivatori de pământ*, — așa cum au făcut toate țările agrare și industriale care au legiferat în această materie.

Nu există nici un motiv să excludem pe țărani și asupra acestui punct am dat suficiente argumente în Colțul social-țărănesc.

Sarcinile Financiare : Societatea agronomilor a propus drept contribuție o taxă de 4% pentru patroni și 4% pentru muncitori, plus unele subvenții din partea statului.

Eu am mai propus : o taxă pe pământ, — adică la hectar, înlocuind impozitul agricol, — plus o taxă de 1% asupra valorii produselor fabricilor cari prelucrează materie primă extrasă din agricultură, — și 1% la import, — așa cum sunt precizate în anteproiectul alcătuit de Casa Asigurărilor Sociale de acord cu Institutul de Studii Muncitorești.

Taxa pe hectar este experimentată în Italia, — sub formă de zecimi adiționale și are la bază concepția, că plătește pământul pe care-l face productiv muncitorul agricol.

Aceste isvoare de venituri au la bază concepția că trebuie să contribuie toți cei care profită depe urma muncii lucrătorilor agricoli și în plus includ și rezolvă și problema contribuției asiguratului și a patronatului, pentru cei care își dau seama că până la sfârșit tot consumatorul plătește. Statul își va da și el contribuția lui specială, ca în toate țările care au introdus regimul asigurărilor agricole.

Mecanismul de încasare este foarte ușor, el se poate face fie prin organele fiscale ale statului, fie prin oficii speciale.

Cei cari glumeau cu prezența agentului asigurărilor sociale pe arie pentru încasarea cotizației lucrătorului și a patronului nu cunosc mecanismul de funcționare din Italia unde sistemul se aplică de multă vreme.

Uniunea Sindicatelor Agricole vrea să înființeze „Oficii“

separate pentru încasare și plată atașate pe lângă organele Ministerului Agriculturii iar Societatea agronomilor crede că ele vor putea funcționa satisfăcător prin Camerele de Agricultură sau și prin ocoalele agricole.

Soluții se găsesec, să nu fie teamă nimănui că fondurile vor rămâne neîncasate.

Mai delicată apare problema „riscurilor“.

Ne oprim la accidente și bătrânețe, — cum propune Uniunea Sindicatelor agricole și Inginerii agronomi ?

De ce n'am organiza și asigurările de boală ?

Cine se oprește numai la asigurarea de accident și bătrânețe însemnează că pentru vremurile de astăzi dă prea puțin muncitorului agricol.

Accidentele sunt foarte rare în câmpul agricol, ele producându-se la o proporție excesiv de mică chiar pentru mecanicii mașinelor agricole.

Asigurarea pentru bătrânețe care cere fonduri mari începe să fie aplicată efectiv după 5 sau 10 ani când vin la scadență plata pensiilor celor care au cotizat în tot acest timp și au atins limita de vârstă.

Singura asigurare care din momentul legiferării va fi de un ajutor real pentru țărănime va fi asigurarea pentru boală, care spre deosebire de temerile exprimate în rezoluția inginerilor agronomi, va putea intra în scurt timp în funcțiune prin rețeaua sanitară astăzi existentă la sate complectată cu dispensarii noi create și cu funcționarea dispensarului ambulant.

Celelalte riscuri maternitate, accident, invaliditate și bătrânețe, planează cu aceiași gravitate în mediul rural.

Chiar d. Bazilescu, — în concluziile articolului său recunoaște această stare îngrijorătoare.

De ce atunci să întârziem ?

Starea de războiu n'a oprit multe din țările agrare să extindă rețeaua asigurărilor sociale obligatorii la sate.

Am citat în Colțul social-țărănesc țările care au înfăptuit asemenea asigurări sub stare de războiu.

Că trăim vremuri critice care sunt prevestitoare de prefaceri adânci, — cine ar cuteza să le conteste ?

Dar reforma este atât de necesară încât ea trebuie să fie înfăptuită cât mai urgent. Starea sanitară a țărânilor noastre, o spune Ministerul Sănătății, cere măsuri urgente, pe cari numai un nou armament sanitar o poate ameliora cu succes. Ministrul Sănătății la conferința inspectorilor generali sanitari a și opinat pentru suprapunerea circumscripțiilor sanitare rurale cu cele ale asigurărilor sociale existente în câmpul muncii industriale

Unde însă prof. Basilescu are dreptate și mă declar de acord este „că în foarte multe țări stadiul asigurărilor sociale a fost depășit“. Da, — o nouă tendință a apărut sub influența nouilor ideologii care trecând peste ortodoxia contribuției tripartite lărgeste câmpul asigurărilor obligând statul de a îngriji pe toți cetățenii cari sunt în suferință și în incapacitate de muncă.

Ca urmare a „obligației de muncă“ ridicată de nouile concepții la înălțimea unei dogme — muncitorul în orice profesie ar fi se socotește că este în serviciul comandat al națiunii. Statul trebuie să aibă grije de el atunci când nu mai poate munci.

Statul apare în rolul de debitor față de drepturile cari decurg din obligațiunile de muncă, — și cari deschid un „drept de creanță“ muncitorului asupra națiunii întregi nu numai asupra industriei.

Iată de ce astăzi sub influența nouilor ideologii, asigurările trec prin mari prefaceri în ceea ce privește spiritul, scopul, forma și contribuția.

Preocupările statelor sunt însă pentru adaptarea asigurărilor sociale nouilor necesități de viață, nu pentru desființarea lor.

În acest sens trebuie să înțelegem și planul Beveridge și planul Roosevelt și proiectul dr. Ley.

Procesul fiind în curs nu putem să anticipăm că asigurărilor „le-ar fi trecut timpul“.

Oricare ar fi regimul de mâine, pentru noi, instituția asigurărilor sociale este și rămâne instituția care va strânge în jurul ei pe plan social, interesele muncitorilor, patronilor și ale statelor.

Caracterul contributiv nu poate fi înlocuit pentru că numai el crează sentimentul dreptului și al demnității profesionale.

Trebue însă ca statul în numele comunității naționale să participe serios la sarcinile financiare și aceasta este explicația de ce noi în afară de contribuția patronilor ne-am oprit la taxa pe hectar și la taxa de 1% asupra întreprinderilor care prelucrează materie primă agricolă, — și la o taxă asupra importului.

Dacă ne-am mărgini numai la contribuția proprietarilor și muncitorilor reforma nu s'ar putea înlăptui, fondurile ar fi prea mici, insuficiente.

Față de lămuririle de mai sus, sistemele propuse de noi cu privire la contribuții apar legitime, iar asigurările sociale cari nu vor putea fi nici odată înlocuite cu asistența obligatorie sunt mai oportune ca ori când, — nu le-a trecut timpul, — și nu vor fi niciodată depășite de evenimente.

CAP. XXIII

SARCINILE FINANCIARE ALE ASIGURĂRILOR SOCIALE AGRICOLE

Solidaritatea întregii națiuni

Problema cea mai dificilă și care întâmpină cea mai mare rezistență, este aceea a fondurilor din care se vor acoperi îngrijirile medicale, ajutoarele, rentele și toate cheltuelile.

Fără capitaluri mari nu se poate concepe funcționarea normală a caselor de asigurări.

Deaceia, cea dintâi datorie a statelor cari s'au hotărît să dea ființă asigurărilor sociale contra bolii, infirmității, accidentelor și bătrâneței, a fost aceea de a găsi mijloacele pentru procurarea fondurilor necesare acoperirii cheltuelilor.

Această problemă a provocat în decursul vremii mari discuțiuni, care se învâртеau în jurul chestiunii : Cine trebuie să suporte sarcinile ?

În prima fază se făcea următoarea distincție :

a) Muncitorii să-și suporte singuri asigurarea contra boalei, pe motiv că boala este un risc comun omenirii care lovește pe lucrător ca om, nu ca salariat.

b) Patronii să suporte singuri asigurarea contra accidentelor pe baza teoriei „riscului profesional“, teorie, care are la bază răspunderea patronului ca proprietar al exploatării. Dacă patronul suportă uzura mașinilor, — capitalul mort, — cu atât mai mult el trebuie să suporte daunele provenite din acci-

dentele suferite de muncitorii lui, cari reprezintă capitalul viu al întreprinderii și al națiunii.

e) Statul împreună cu patronii și muncitorii, fiecare în părți egale, trebuie să suporte sarcinile de invaliditate și bătrânețe, pe motiv că bătrânii și invalizii sunt ai națiunii întregi, nu numai ai industriei și agriculturii.

Acestea erau la început bazele financiare, când asigurările deși sociale erau judecate prin prisma principiilor asigurărilor private.

Cu vremea aceste sisteme au evoluat și repartitia sarcinilor s'a adaptat principiilor de solidaritate socială și națională.

Azi, asigurările sociale au rupt vechile bariere și impun la contribuții întreaga națiune, nu numai agricultura, industria, comerțul și munca.

Azi, riscurile sociale formează un ansamblu pentru care nu numai indivizii, dar nici grupurile profesionale, nu pot fi considerați ca fiind singurii și pe deantregul răspunzători. Riscurile amenință deopotrivă pe toți muncitorii, pe familiile lor și deasemenea comunitatea națională în întregul ei. Există deci o solidaritate strânsă între starea de sărăcie și incapacitatea de muncă de o parte și între buna stare economică, sănătatea poporului și randamentul lucrătorilor de altă parte.

Nouile sisteme și starea de război nici nu concep asigurarea fără larga contribuție a statului ca mandatar al națiunii. Din aceste noi principii s'a născut tendința ca asigurările din sociale să devină naționale.

La lumina acestor îndreptățite și generoase principii, Statul Român trebuie să plece dela credința, că sarcinile asigurărilor sociale pentru muncitorii brazei, nu pot fi lăsate numai pe seama slabelor contribuții ale muncitorilor și proprietarilor agricoli, după cum la început a propus, „Uniunea Sindicatelor Agricole“.

Agricultura nu poate fi lăsată singură în fața unor sarcini atât de mari. Deaceia, noi din primele momente, am avut intuiția să propunem următoarele izvoare de alimentare sigure și permanente pentru organizarea financiară a asigurărilor sociale agricole din România :

a) O taxă pe hectar, pe care o fixasem acum 2 ani la 40

lei, dar care astăzi trebuie să fie mult mai mare din motive valutare și în funcție de ridicarea prețului terenurilor agricole.

Această taxă pe pământ, reprezintă și cumulează atât contribuția patronului cât și a muncitorului.

Această taxă pe hectar va înlocui impozitul agricol, așa cum s'a procedat sub guvernul din 1938.

b) O taxă de 1% asupra valorii de desfacere a fabricatelor întreprinderilor care prelucrează produsele agricole folosite ca materie primă, și anume : fabricile de zahăr, fabricile de conserve alimentare, de paste făinoase, de uleiuri vegetale, morile de tot felul, fabricile de oțet, de textile și de pielărie, măcelăriile, restaurantele și bodegile și chiar Casa Autonomă a Monopolurilor, pentru tutunul vândut.

Toate aceste întreprinderi și exploatări, fiind în directă legătură cu agricultura, vor plăti 1% asupra prețului de vânzare a produselor lor de toate categoriile.

c) Deasemenea se va percepe 1% asupra valorii produselor agricole exportate și a articolelor importate pentru nevoile agriculturii.

Bulgaria a impus aceste produse la o taxă de 5%, adică de 5 ori mai mare tot pentru asigurările sociale agricole.

Taxele de mai sus duc la concluzia, că sarcinile se vor suporta de către toți factorii economici : agricultura, industria, comerțul și munca.

Este justificată această repartiție a sarcinilor ?

În țările agrare, cu rentabilitate extrem de redusă a agriculturii, este nedrept și nu corespunde interesului public, ca agricultorii să fie lăsați singuri să suporte sarcinile asigurărilor sociale. Întreaga națiune trebuie să fie solidară și să contribuie la sarcini. Tendința este astăzi pentru asigurările naționale.

Toți ceilalți factori economici, trebuie să ia parte la contribuțiile asigurărilor sociale.

Numai astfel întreaga națiune se va prezenta solidară în fața riscurilor care planează asupra clasei noastre țărănești.

Să nu uităm că țărănimea și muncitorii agricoli sunt ei înșiși națiunea română, ei constituind rezerva biologică a poporului român.

„Colțul Social Țărănesc“, *Curentul*, 13/III/944.

CAP. XXIV

BENEFICIARIII ASIGURĂRILOR AGRICOLE

Rezoluția soc. inginerilor agronomi

După lungi discuții în jurul referatului d-lui P. Morcovescu „Societatea Inginerilor Agronomi“ și-a fixat punctul de vedere printr'o rezoluție căreia i s'a dat o largă publicitate.

Cuprinsul acestei rezoluții constituie un progres în ceea ce privește „principiile“ de bază ale asigurărilor sociale față de confuzia ce persistă încă la unii mari agricultori și chiar la unele instituții oficiale.

Totuși rezoluția conține și unele erori din punctul de vedere al elementelor constitutive și mai ales lipsă de claritate în ceea ce privește aplicarea pe teren a asigurărilor sociale agricole.

Principiile :

Rezoluția declară că „asigurarea muncitorilor agricoli este necesară și oportună și ar fi de dorit a se pune cât mai curând în aplicare“.

Cine nu poate semna această constatare care înseamnă înlăturarea prejudecăților din jurul asigurărilor sociale țărănești ?

Riscurile asigurate sunt limitate la accidente și bătrânețe. De ce numai aceste 2 riscuri ?

Asigurarea contra riscului boalei nu este respinsă, ci este numai amânată pe măsura reorganizării sanitare rurale. Este o opinie cu care nu suntem de acord dar este o atitudine.

„*Persoanele asigurate*“ adică beneficiarii sunt limitați numai la muncitorii agricoli permanenți și că să nu se facă confuzie rezoluția precizează : „așa cum sunt ei arătați în legea și regulamentul pentru organizarea și încurajarea agriculturii“. Aci intrăm în completă confuzie după cum vom arăta mai jos.

„Cotizațiile“ sunt deasemenea precizate : O cotă de 4% pentru muncitori și 4% pentru patroni — asupra salariilor, cu alte cuvinte se admite sistemul încetățenit la asigurările sociale din câmpul industrial al egalității de tratament între patron și muncitor, adică între proprietar și muncitorul agricol.

Se mai admit ca venituri suplimentare și unele taxe asupra importului și asupra produselor industriilor agricole.

Deși nu suntem în deplin acord cu conținutul rezoluției rezumat mai sus, totuși înainte de a formula obiecțiile noastre socotim că este cazul să subliniem actul de curaj al acestei societăți compusă din tehnicieni agronomi care nu numai că recunoaște necesitatea și urgența înfăptuirii asigurărilor sociale în agricultură dar propune și soluții.

Lipsuri :

De ce nu suntem de acord cu întreg conținutul rezoluției : Incepem cu persoanele asigurate, — cu „beneficiarii“.

Societatea Inginerilor agronomi înțelege să se oprească numai la lucrătorii permanenți și calificați.

Codul agricol n'are însă o noțiune clară asupra a ceea ce trebuie să se înțeleagă prin lucrătorul permanent și calificat.

Am arătat cum confundă munca intelectuală a contabilului de moșie cu munca manuală a mecanicului și pe amândouă aceste categorii le pune pe aceeași linie cu văcarii, paznicii de curte, paznicii de noapte, etc.

Credem că greșit se exclud din câmpul asigurărilor agricole ceilalți muncitori salariați cari formează majoritatea — adică muncitorii vremelnici, învoitorii și chiar lotașii.

Motivele invocate nu suferă o discuție serioasă. Singurul motiv serios ar fi că toate categoriile de muncitori agricoli numără milioane și dă impresia haosului. Numai motive de oportunitate se pot invoca iar nici de cum refuzul pe motiv „că ar fi nedrept și spoliatoriu perceperea de cotizații dela lucrători întâmplători care au alte surse de trai iar munca brațelor completează numai aceste surse“.

Soluția pare cu atât mai nedreaptă cu cât rezoluția propune că asigurarea muncitorilor agricoli să fie organizată alături cu celelalte asigurări agricole contra grindinei, incendiului

recoltelor și mortalității vitelor, pentru ca astfel diferitele ramuri de asigurări să se ajute între ele“.

Cu alte cuvinte micul producător agricol este admis la asigurarea contra incendiului, grindinei și mortalității vitelor — și primele depuse de el pot servi în caz de nevoie la alimentarea riscului accident și bătrânețe, dar el nu poate fi primit să beneficieze de asigurările sociale.

Confuzia pornește din faptul că nu se sesizează diferența de structură a celor două asigurări: Una privește „avutul“: vite, unelte, recoltă, — cealaltă privește „persoana“ muncitorului cu brațele ¹⁾.

Nu se poate dar organiza amândouă asigurările prin una și aceeași instituție.

Probă este că în rezoluția congresului inginerilor constituiți în A. G. I. R., — s'a cerut întocmirea a 2 planuri, — unul pentru asigurările sociale și altul pentru asigurările agricole.

Asigurările sociale se pot mărgini deocamdată la „simbriași“, adică la salariații agricoli, — așa cum a precizat D-l. Ministru al agriculturii, Marian.

Câți sunt și cine sunt acești simbriași ?

Ne lipsește o statistică oficială.

Spre deosebire de părerea unui fost Ministru al Agriculturii care, afirmă că sunt câteva zeci de mii de lucrători permanenți, — noi de acord cu d. ing. Frunzănescu, — conducătorul direcției economiei agrare, socotim că numărul lor este de câteva sute de mii.

Ajungem la acest număr pe baza următoarelor cifre :

Avem circa 7.000 de exploatări agricole, — proprietăți mari de peste 100 ha. cari nu pot să nu utilizeze în medie cel puțin 10 muncitori permanenți, începând dela administrator și trecând prin toți cei care execută servicii speciale de care nu se poate lipsi o exploatare în stil mare, până la pasnici, — deci 70.000 salariați.

Avem aproximativ 67.000 exploatări între 20 și 100 ha., adică proprietatea mijlocie, — la care nu putem să nu admi-

1. Vezi Cap. XX, *Asigurarea țărănească și asigurările sociale.*

tem cel puțin câte 2 muncitori permanenți, — ceea ce ne dă un număr de 134.000 de salariați.

De asemenea pentru cele 50.000 vii dela un ha. în sus, pe care le prevede statistica viticolă nu exagerăm dacă socotim, ca cifră medie tot câte 2 muncitori viticoli și ajungem la un număr de 100.000 de lucrători.

Avem cel puțin 10.000 grădini și 2000 ferme, — la cari cu multă sgarcenie putem să socotim necesari cel puțin câte 4 muncitori angajați permanent, — ceea ce ne dă 48.000 de salariați :

Total general 348.000 muncitorii agricoli.

Aceștia sunt „simbriașii“, muncitorii permanenți cari fiind legați cu un contract de muncă, înglobarea lor în asigurări nu întâmpină mari dificultăți tehnice de organizare.

Trebue să mai adăogăm, de acord cu referatul d-lui Ministru al muncii înaintat Consiliului Consultativ al muncii, — și pe muncitorii „sezonieri“ și pe „meșteșugarii satelor“.

Sate întregi, pornesc primăvara dela munte la șes unde se angajează pe tot timpul muncilor agricole cu salariu, hrană și adăpost. — În afară de cei care peregrinează dela deal la câmpie, mai avem chiar în satele de șes, numeroase brațe care se angajează cu „sezonul“ — cu luna, și cu ziua — plătiți cu salariu, unii și cu hrană. Desigur cei fără un angajament de cel puțin o lună — nu pot intra în rândul sezonierilor. Ceilalți însă ale căror angajamente au o durată mai mare de o lună capătă continuitate conform legilor muncitorești, și sunt deci susceptibili de a fi încadrați în asigurări.

Muncitorii care se angajează cu sezonul, trebue să-i socotim în clasa salariaților, adică în categoria simbriașilor.

Numărul lor se ridică la câteva sute de mii și ajungem la această cifră tot pe cale de raționament pe baza stării de fapt. Camerile agricole și inginerii agronomi șefi de oficii, care au îndatorirea să urmărească deplasările și piața muncii ne pot da detalii prețioase.

Deasemenea numărul meseriașilor trece de 100.000 dacă socotim numai câte 20 meșteșugari de fiecare comună rurală.

În realitate, — în cele 5300 comune rurale, — sunt unele comune mari care numără peste 50 meseriași, — iar în cele care

sunt târguri sau sunt în apropiere de reședințele de județe și de plăși, se întrece cu mult această cifră.

Meseriașii satelor trebuie să fie introduși în asigurări după exemplul micilor patroni dela oraș. Deși nu sunt salariați, adică simbriași, și deși ei lucrează pe cont propriu și primesc dela client plata muncii prestate, — iar nu salariu ca lucrătorul dela patron, totuși câștigul lor este așa de mic încât au nevoie să fie ocrotiți de instituția asigurărilor sociale.

Numărul total, al muncitorilor agricoli permanenți, al sezonierilor și al meseriașilor satelor se apropie de un milion, — aproape numărul asiguraților din fabrici, uzine, ateliere și magazine.

Cred că la început se va înregistra un număr mai mic. Evaziunea și sustragerea se va face nu numai de patroni, — dar chiar de lucrători, cari nu-și cunosc interesul. Așa s'a întâmplat la început cu lucrătorii industriali.

Dar ceea ce e important de reținut, este că există numărul necesar de asigurați agricoli ca să funcționeze normal și satisfăcător o mutualitate unică, — după modelul Casei Naționale a asigurărilor muncitorești a salariaților din orașe.

Oricare ar fi soluția cu privire la beneficiari, la riscuri și la sarcinile sociale un fapt e sigur : S'a creat climatul necesar înfăptuirii asigurărilor sociale agricole.

Zorile unor zile mai bune pentru clasa celor care muncesc necăjita brazdă s'au ivit și nu e departe soluționarea.

CAP. XXV

RISCURILE ASIGURĂRILOR SOCIALE AGRICOLE ¹⁾

Riscurile asigurărilor sociale sunt acele evenimente viitoare și nesigure cari amenință viața și sănătatea masselor muncitoare. Cu un termen mai obișnuit prin riscuri trebuie să înțelegem acele pericole cari amenință „capacitatea de muncă” a muncitorilor. Când pericolul devine realitate adică atunci când se întâmplă nenorocirea, câștigul persoanelor muncitoare dispăre în totul sau se reduce în așa proporție încât apare nevoia unei despăgubiri.

Riscurile care fac obiectul asigurărilor sociale obligatorii sunt în general următoarele: boală, maternitate, accidente, boli profesionale, invaliditate, bătrânețe, deces și șomaj.

Cu excepția riscului șomaj, toate celelalte riscuri sunt de natură „fiziologică”, fiind deci strâns legate de viața omească. Numai șomajul, este de natură „economică”, fiind astfel dependent de conjunctura economică. Totuși trebuie subliniat faptul că și în cazul șomajului se produce o imposibilitate de

1) Acest capitol precum și capitolele Nr. XXVI și XXVII, privind „Ramurile” și „Asigurarile pe plan internațional”, nu sunt personale, ci sunt scrise și publicate de d. T. D. R. Ioanițescu. Le-am trecut în această broșură pentru că tratează o parte din materia de bază a asigurarilor sociale de care eu nu m'am ocupat în articolele mele și care nu pot lipsi din orice lucrare care se ocupă cu asigurarile sociale.

Vezi și „Tratat de Asigurări Sociale”, Dr. T. D. R. Ioanițescu, București 1942, Cap. III.

muncă a asiguratului, chiar dacă aceasta are altă origină : conjunctura economică defavorabilă, crizele economice, etc.

Rezultă deci că toate riscurile despăgubite de asigurările sociale obligatorii au ceva comun : incapacitatea de muncă a asiguratului.

Deaceia riscurile asigurărilor sociale, numite uneori și riscurile muncii, pot fi încadrate într'un singur risc, un risc unic : „incapacitatea de muncă“, care se traduce în „imposibilitate de câștig“, — indiferent de origina din care derivă : boală, accident, invaliditate, șomaj, etc.

Aceasta este situația în deosebi în acele țări cari posedă un sistem unificat de asigurări sociale ca România etc.

Acest risc unic lovește greu în deosebi pe acele persoane a căror singură sursă de venit este puterea lor de muncă și se traduce prin pierderea totală sau parțială a singurului lor venit : salariul.

Am insistat asupra definiției riscurilor prevăzute de asigurările sociale, deoarece ne vom ocupa numai de riscurile de mai sus pe cari le-am putea numi „riscuri sociale“ sau „riscurile muncii“, riscuri cari sunt în directă legătură cu capacitatea de muncă a muncitorilor.

Precizăm că nu ne vom ocupa de o altă categorie de riscuri, și anume de riscurile agricole : mortalitatea vitelor, grindina, incendiul, seceta, inundațiile, înghețul, furtunile, insectele vătămătoare, etc., — care deși sunt de o foarte mare importanță pentru agricultură în special pentru țărani, — ele sunt mai mult de domeniul asigurărilor individuale de drept privat și nu de domeniul asigurărilor sociale.

Toate riscurile pe cari le-am enumerat mai sus, și anume : boala, maternitatea, accidentele, bolile profesionale, invaliditatea, bătrânețea, decesul și șomajul, riscuri cari se aplică curent la lucrătorii și salariații din industrie și comerț, se produc aproape tot așa de frecvent și la muncitorii agricoli, mai ales în urma industrializării agriculturii.

a) Accidentele planează deopotrivă asupra muncitorilor agricoli ca și asupra muncitorilor din câmpul industrial. Obieciunile cari s'au făcut în unele țări cu ocazia legiferării asigurării muncitorilor agricoli și anume că nu există pericol de

accident în întreprinderile agricole, sunt inexacte față de marile număr de accidente întâmplătoare muncitorilor rurali în exploatarea în cari s'a introdus utilajul mecanic.

b) Riscul „boală“ există deasemeni în mediul rural, frecvența bolilor fiind de cele mai multe ori mai mare în cazul muncitorilor agricoli decât la muncitorii din industrie și comerț.

În special la noi în România riscul boală este de o gravitate excepțională datorită unor condițiuni anormale în cari trăesc masele rurale ca : subnutriție, lipsa de medici, nivelul social scăzut, etc. În adevăr bolile sociale : tuberculoza, sifilisul, paludismul, pelagra, etc., fac adevărate ravagii în rândurile muncitorilor agricoli. Iată de ce asigurarea sănătății masele rurale îmbracă un caracter de stat privind interesul național al conservării neamului.

c) Maternitatea deasemeni este mult mai frecventă în mediul rural decât la muncitorii din industrie și comerț, iar cât privește nașterile, ele pot constitui grave riscuri din cauza insuficienței asistenței medicale la sate.

d) Invaliditatea, bătrânețea și decesul sunt deasemeni aproape tot atât de frecvente la muncitorii agricoli, ca și la muncitorii din industrie și comerț, apărând chiar mai de timpuriu la muncitorii agricoli decât la ceilalți.

e) Riscul „șomaj“ există și el în mediul rural. În privința apariției lui în mediul rural sunt și alte cauze speciale, care merită un studiu special.

Trebuie însă să se țină cont că mare parte a anului muncitorii agricoli nu lucrează, și că această situație nu este datorită în mod direct șomajului, ci situației specifice a muncii agricole, care este în funcție de anotimp. De aceea asupra acestei chestiuni trebuie urmată o politică de stat care printr'o serie de măsuri să dea ocupație muncitorului agricol ca să poată lucra întreg anul.

Riscul șomaj există totuși și la muncitorii agricoli și în unele țări a fost înglobat în regimurile respective de asigurări sociale.

Care din aceste riscuri este mai grav și căruia trebuie să-i dăm întâietatea ?

În articolele publicate la „Colțul social-țărănesc“ s'a sus-

ținut asigurarea în caz de boală și maternitate, simultan cu riscul accident și la urmă pentru asigurarea în caz de bătrânețe.

Societatea inginerilor agronomi opinează pentru a se da întâietate accidentelor și bătrâneții lăsând pe ultimul plan asigurarea de boală care este în funcție de organizarea sanitară rurală a României.

Președintele Casei naționale a asigurărilor sociale în numele Comisiei de colaborare a codului muncii se declară pentru a se da preferință asigurării în caz de boală după care vor fi organizate celelalte riscuri, soluție care se apropie de a colțului social-țărănesc.

Uniunea Sindicatelor agricole cere ca mai întâiu să se definească clasele profesionale și apoi să pășim la alegerea riscurilor.

După cum vedem divergența este destul de mare.

Deși trebuie să ținem cont cât mai mult de situațiunea specială a țării noastre, totuși socotim că nu este de prisos dacă vom face o incursie și în legislația altor țări pentru a se vedea cum au procedat țările agrare și agrar-industriale cari au înfăptuit de mult asigurările sociale la sate.

Documentarea prin exemplificări a ceea ce s'a realizat în alte țări nu întunecă ci din contră clarifică problema care frământă azi toate forurile interesate românești.

CAP. XXVI

RAMURILE ASIGURĂRILOR SOCIALE ¹⁾

Riscurile asigurărilor sociale pe cari le-am analizat în articolul trecut și din care unele se prezintă sub alte forme, dar cu aceeași sau chiar cu mai multă gravitate la muncitorii agricoli sunt: boală, maternitate, invaliditate, bătrânețe, deces, și șomaj. Pentru organizarea lor ar trebui câte o mutualitate specială pentru fiecare risc; așa ar cere principiile clasice ale asigurărilor sociale, care pleacă dela concepția că nu trebuie să se depărteze prea mult de cadrul juridic al asigurărilor individuale din codul comercial.

Totuși chiar din primii ani ai apariției, din necesități bugetare și ca urmare a principiului nou ce stă la baza lor: solidarismul patronal și al statului cu lucrătorii lor, în fața pericolelor la cari aceștia sunt expuși și a marelui număr de victime din câmpul muncii, care necesitau mari despăgubiri, nu s'a putut respecta organizarea separată, ci s'a practicat „gruparea unora din riscuri și organizarea lor pe „ramuri“ de asigurări sociale.

Există în general patru ramuri de asigurări sociale mai importante, în cari sunt grupate riscurile de mai sus și anume:

1. Asigurarea contra accidentelor;
2. Asigurarea în caz de boală și maternitate;
3. Asigurarea în caz de invaliditate, bătrânețe și pentru urmași; și
4. Asigurarea contra șomajului.

1. Vezi Dr. T. D. R. Ioanîtescu, *Curentul*, 3/III/94.

Această împărțire în patru ramuri separate, este împărțirea clasică, apărută pentru prima oară în Germania, admisă aproape în toate țările și adoptată de Biroul internațional al Muncii după lungi și laborioase studii.

În aceste patru ramuri sunt cuprinse toate riscurile asigurărilor sociale și anume :

1. în prima ramură, a asigurărilor în caz de accidente, sunt cuprinse pe lângă accidente și bolile profesionale ;

2. în a doua ramură, a asigurărilor în caz de boală, sunt cuprinse pe lângă boală și maternitate, în plus și decesul, dar acesta din urmă numai în ceea ce privește acordarea de ajutoare de înmormântare ;

3. în a treia ramură a invalidității, bătrâneții și pentru urmași intră : invaliditatea, bătrânețea și decesul, dar acesta din urmă numai cât privește acordarea de pensii pentru urmași de oarece ajutoarele de înmormântare se acordă în general numai dela ramurile de asigurări în caz de boală ;

4. a patra ramură, aceea a asigurărilor sociale în caz de șomaj, cuprinde de obicei după cum arată chiar numele ei un singur risc, ultimul, acela al șomajului.

Șomajul este singurul risc care are origină economică, spre deosebire de celelalte riscuri cari sunt de natură „fiziologică“.

Trebue să relevăm însă faptul, că în unele țări, tendința de grupare a riscurilor, merge atât de departe încât le găsim pe toate sau aproape toate, organizate împreună. În asemenea cazuri avem „unificarea“ regimurilor de asigurări sociale.

Aceasta e situația în România, care prin legea din Aprilie 1933, înglobează toate riscurile și le organizează împreună, nu pe ramuri separate, ci ca și cum ar fi un singur risc : riscul incapacității de muncă“.

România e cea dintâi țară care a realizat o unificare aproape complectă, pentru că sistemul ei unificat cuprinde următoarele riscuri : boală, maternitate, accidente, boli profesionale, invaliditate, bătrânețe și deces, deci toate riscurile, afară de unul singur, acela al șomajului.

Este de reținut de cei cari nu sunt familiarizați cu principiile asigurărilor sociale, că în sistemul unificat, toate riscu-

rile se găsesse concentrate, într'o mutualitate unică, cu cotizație unică, pe considerația că la baza tuturor riscurilor fie boală, fie accident, fie invaliditate, fie bătrânețe, etc. se găsește aceeași stare a „incapacității de muncă“, socotită azi ca un risc total, care înglobează toate riscurile parțiale.

Cu totul altul este cazul când riscurile sunt grupate în ramuri separate. Acestea au câmpuri diferite în ceea ce privește categoriile profesionale ale persoanelor asigurate și cari variază simțitor dela o ramură la alta. Deasemenea au „instituiții“ diferite pentru fiecare ramură, după cum percep și cotizații separate pe fiecare ramură.

Să vedem acum ce ramură de asigurări și ce riscuri se găsesc în sistemele de asigurări sociale din România și din celelalte țări, în privința muncitorilor agricoli.

În *Germania*, muncitorii agricoli sunt înglobați în aproape toate ramurile asigurărilor sociale și anume :

a) în ramura asigurărilor contra accidentelor au fost cuprinși încă din anul 1886, toți lucrătorii și funcționarii din întreprinderile agricole și forestiere, fără nicio limită maximă de salariu.

b) deasemenea în ramura asigurării în caz de boală și maternitate sunt asigurați toți cei de mai sus, afară de funcționari, cari sunt cuprinși numai până la limita maximă de salariu de 3.600 R.M. anual ;

c) în ramura de asigurare în caz de invaliditate — bătrânețe — deces încă din anul 1889, sunt asigurați toți lucrătorii din întreprinderile agricole și forestiere fără nicio limită maximă de salariu, iar funcționarii până la limita maximă de 7.200 R.M. anual.

În *Italia* deasemenea muncitorii agricoli se găsesc în aproape toate ramurile de asigurări sociale și anume :

A) în ramura asigurării contra accidentelor sunt asigurați încă dela 1917 următorii lucrători între 12—65 ani :

1. lucrătorii permanenți sau ocazionali, indiferent de sexul lor, ocupați în întreprinderile agricole și forestiere ;

2. proprietarii, dijmașii, fermierii ca și femeile și copiii lor ;

3. impiegații (funcționarii) întreprinderilor agricole și fo-

restiere a căror remunerație medie, zilnică, în bani și în natură, nu trece de 200 lire, pentru un număr de 200 zile lucrătoare pe an.

B) În ramura asigurării în caz de boală sunt asigurați din anul 1930, toți zilașii și salariații agricoli afiliați obligatoriu unei case provinciale, — în virtutea dispozițiilor contractelor colective de muncă.

C) Important este că Italia a creat o ramură nouă de asigurare în anul 1927, aceea în caz de tuberculoză în care sunt asigurați toți lucrătorii și funcționarii de ambele sexe, între 15 și 65 ani, angajați în serviciul unei a treia persoană, din industrie, comerț și agricultură ;

D) în ramura asigurării în caz de invaliditate — bătrânețe — deces, sunt asigurate aceleași persoane ca și la ramura asigurării contra tuberculozei.

În Franța deasemenea, muncitorii agricoli sunt asigurați aproape contra tuturor riscurilor muncii și anume :

a) în ramura de asigurări contra accidentelor sunt cuprinși încă dela 1919 și muncitorii agricoli :

b) în regimul general de asigurări sociale, care a fost introdus prin legile din anii 1928—1930 și care cuprinde ca riscuri : boala, maternitatea, invaliditatea, bătrânețea și decesul, sunt înglobați toți salariații agricoli și forestieri ale căror salarii nu trec peste limitele fixate pentru lucrătorii din comerț și industrie.

Sunt socotiți ca muncitori agricoli :

1. salariații profesiunilor agricole ;
2. salariații artizanilor (meșteșugarilor) rurali cari nu au mai mult de 2 lucrători ;
3. salariații antreprenorilor de lucrări agricole și de tree-rat (battage) ;
4. lucrătorii în dijmă (métayers) cari muncesc în mod obișnuit singuri ;
5. salariații sindicatelor agricole și ale altor grupuri (asociații) profesionale agricole.

Vom continua să trecem în revistă și alte țări într'un alt articol.

CAP. XXVII

ASIGURĂRILE SOCIALE PE PLAN INTERNAȚIONAL ¹⁾

Continuăm cu trecerea în revistă a legiferării asigurărilor sociale din diferitele țări, din care se poate trage concluzia că organizarea asigurărilor sociale agricole este în plin mers în toate țările, fie acestea agrare sau industriale.

În *Marea Britanie*, muncitorii agricoli sunt cuprinși în următoarele ramuri de asigurare :

a) în ramura asigurării contra accidentelor (1887) sunt cuprinși toți muncitorii agricoli lucrând în întreprinderile agricole ;

b) toți aceștia sunt cuprinși și în ramura asigurării în caz de boală (1911) și în ramura asigurării de pensii pentru orfani, văduve și bătrâni (1925).

În *Ungaria*, muncitorii agricoli sunt asigurați :

a) în ramura asigurării în caz de accident (1900) : servitorii agricoli, lucrătorii dela mașinile agricole, salariații întreprinderilor forestiere și de irigație, administrate de Ministerul de Agricultură și lucrătorii sezonieri angajați ca servitori agricoli pentru o durată de peste 1 lună ;

b) în ramura invaliditate — bătrânețe — deces (1936) : sunt asigurați toți angajații agricoli.

În *Bulgaria*, muncitorii agricoli cari lucrează în întreprinderile agricole sunt asigurați din 1924 contra următoarelor riscuri : accidente, boli profesionale, maternitate, invaliditate, bătrânețe și șomaj.

1. Dr. T. D. R. Ioanițescu, *Curentul*, 4/III/944.

În 1941, s'a elaborat o nouă lege asupra asigurării de pensii a agricultorilor, cari acordă pensii de bătrânețe la 60 ani tuturor cetățenilor bulgari de sex masculin al căror singur mijloc de existență este agricultura și cari sunt membrii comunităților țărănești (zadruga).

În *Belgia*, muncitorii agricoli sunt cuprinși în ramura asigurării în caz de accidente (1930), care cuprinde întreprinderile agricole angajând cel puțin 1 sau 2 lucrători în timp de cel puțin 2 luni pe an, și în ramura asigurării în caz de bătrânețe — deces, care cuprinde toți lucrătorii angajați de un patron, deci și muncitorii agricoli.

În *Olanda*, muncitorii agricoli sunt asigurați :

a) în ramura asigurării în caz de accident (1922) : persoanele lucrând contra salariu, și ucenicii din agricultură, horticultură, silvicultură și dela creșterea vitelor ; copiii patronilor nu sunt socotiți ca muncitori ; și,

b) în ramura invalidității, bătrâneței, deces (1913) : toți salariații în vârstă peste 14 ani și primind până la 2.000 florini pe an, lucrând pe bază de contracte de muncă în industrie, agricultură, comerț și în celelalte branșe economice.

În *Spania*, muncitorii agricoli sunt asigurați :

a) în ramura asigurării în caz de accident (1931) : orice persoană care lucrează în virtutea unui contract de muncă cu o persoană fizică sau juridică și efectuând o muncă agricolă sau forestieră ;

b) în ramura maternitate (1938) : toate femeile dela 16—50 ani și al căror salariu anual nu depășește 4.000 pesetas, angajate în industrie, agricultură și serviciile publice ;

c) în ramura bătrânețe (1919) : toți salariații dela 16—65 ani de ambele sexe al căror salariu nu trece de 4.000 pesetas, din industrie și agricultură.

În *Portugalia*, muncitorii agricoli sunt asigurați în ramura accidente și boli profesionale (1913) : absolut toți salariații fără nicio excepție, deci și toți muncitorii agricoli.

În *Chili*, sunt asigurați în caz de boală, invaliditate și bătrânețe (1924) : toți lucrătorii cu salarii până la limita maximă de 8.000 pesos pe an, inclusiv deci și muncitorii agricoli.

În *Rusia Sovietică* (U. R. S. S.) sunt asigurați prin co-

dul muncii din 1922 toți salariații contra tuturor riscurilor, în afară de șomaj, — deci și toți muncitorii agricoli.

Trebuesc însă neapărat citate și acele țări în cari există un regim de asigurare națională obligatorie, în care regim sunt asigurați nu numai muncitorii din toate ramurile economice, dar toți cetățenii, — adică întreaga populație a țării respective.

Astfel de asigurări naționale obligatorii există în prezent:

În *Suedia*, încă din 1913, sunt asigurați în caz de invaliditate și bătrânețe, toți cetățenii, bărbați și femei, cuprinși între 16—66 ani.

În *Danemarca* (1933), este asigurată toată populația țării : bărbați și femei, cuprinși între 21 și 60 ani, contra riscului invaliditate.

În *Finlanda*, (1937), este asigurată toată populația adultă contra riscurilor invaliditate și bătrânețe.

În *Noua Zeelandă*, (1938) este asigurată toată populația țării peste 16 ani, contra tuturor riscurilor din asigurările sociale : accidente, boală, maternitate, invaliditate, bătrânețe, deces și chiar riscul șomajului.

Să vedem acum care este situația și în țara noastră.

În *România*, în sistemul nostru unificat de asigurări sociale, care știm că cuprinde ca riscuri : accidentele, boala, maternitatea, invaliditatea, bătrânețea și decesul, au fost înglobați în urma legii din 1938, numai o mică parte din marea număr de muncitori agricoli pe care îl are România, care posedă 80% țărani și muncitori agricoli, și anume :

- a) salariații din industriile agricole ;
- b) salariații utilizați în magazinele din comunele urbane, aparținând întreprinderilor agricole ;
- c) salariații din întreprinderile horticole și de grădinărie situate pe teritoriul urban sau în imediata vecinătate ;
- d) salariații ocupați la mașinile agricole acționate de o forță motrică și în atelierele anexe ale exploatărilor agricole.

Salariile celor de mai sus nu trebuie să depășească în prezent, suma de 30.000 lei pe lună.

Din rezumatul legiuirilor citate mai sus, rezultă că asigurarea muncitorilor agricoli este în continuu progres.

Cu cât ne apropiem de timpurile noastre, asigurările sociale agricole au devenit mai frecvente și cât mai apropiate de câmpul asigurărilor sociale ale muncitorilor industriali.

Tendința către care merg este o asimilare cât mai completă între cele două categorii de asigurări.

Această tendință rezultă nu numai din țările citate mai sus, dar și din realizările și proiectele țărilor din cele două Americi. Cităm în acest sens realizările din America latină și rezoluțiunile Conferinței dela Havana din anul 1938 care constată că asigurările sociale agricole trebuie să fie organizate după modelul asigurărilor sociale din câmpul industrial și că ele trebuie să cuprindă atât pe muncitorii agricoli salariați, cât și pe țăranii mici proprietari, care au nevoie de aceiași ocrotire ca și salariații agricoli.

Ajunsă în acest stadiu era ușor ca asigurarea din socială să tindă a deveni națională. Acesta este substratul înfăptuirii Planului Prof. William Beveridge în Anglia, Proiectului Dr. Robert Ley în Germania, și Planului securității sociale din Statele Unite, întocmit sub sugestiile Prezidentului Roosevelt.

Exemplul Nouei-Zelande care a aplicat încă din anul 1938 cel mai vast sistem de asigurări naționale, va fi urmat și de alte țări.

Sunt prea vădite binefacerile asigurărilor sociale pentru ca masele muncitoare agricole să nu revendice cu tărie înfăptuirea lor.

România, țară agricolă nu se poate sustrage dela realizarea lor.

CAP. XXVIII

CONSILIUL SUPERIOR AL MUNCII ȘI ASIGURĂRILE SOCIALE

D. Ministru al muncii arhitect Enescu, a pus în discuție asigurările sociale ale muncitorilor agricoli în fața forului superior al problemelor muncitorești: Consiliul superior al muncii.

Era necesar ca ministerul muncii să ia atitudine pentru ca să pună la punct diferitele opinii și propuneri ale forurilor interesate oficiale și neoficiale care se contraziceau și se neutralizau între ele.

Care sunt soluțiile ministerului muncii ?

D. arhitect Enescu, titularul departamentului, împarte asigurările rurale în două mari categorii :

a) „asigurările de bunuri (economice) privind riscurile asupra recoltelor, vitelor și inventarului agricol“ ;

b) „Asigurările sociale, privind asistența medicală, riscurile de boală, de accidente și pensiile de bătrânețe“.

„Cele dintâi, — zice referatul, — se pot organiza fie în cadrul ministerului agriculturii, prin camerele de agricultură, fie printr'o instituție specială de Stat, fie în cadrul R. A. A. S.-ului de pe lângă ministerul afacerilor interne“.

Colțul social țărănesc o propus această separație încă dela data de 1 Ianuarie 1944 deoarece :

Una privește „avutul“ : vite, unelte, recoltă, — cealaltă privește „persoana“ muncitorului cu brațele.

Inventar vite și recoltă au mulți dar nu toți, pe când sănătate de apărat contra bolilor, accidentelor și contra unei bătrâneți premature au toți muncitorii din câmpul agricol.

Una funcționează de obicei facultativ și este organizată în spirit materialist, capitalist, — cealaltă este totdeauna obligatorie și organizată în spirit social.

Nu se poate dar organiza amândouă asigurările în aceiași instituție deoarece urmăresc scopuri diferite, — au venituri diferite. Asigurații sunt aleși după criteriul averii nu al muncii și despăgubirile sunt acordate pentru acoperirea pagubelor materiale nu ale suferințelor fizice.

Această diferență de structură și scop ne îndreptățește să socotim că ministerul de agricultură și în special corpul inginerilor agronomi sunt cei indicați să organizeze cu deplin succes asigurarea recoltelor, vitelor și inventarului agricol, pentru că merge mână în mână cu producția nu cu suferința fizică și starea de neputință de muncă.

În ceea ce privește a 2-a categorie, — a asigurărilor sociale contra boalei, accidentelor și pentru pensia de bătrânețe am dezvoltat pe larg motivele pentru care este bine să rămână în competența ministerului muncii, — care le va organiza sub forma unei „Case speciale“, — fondurile păstrându-se distincte nu înglobate în asigurările muncitorilor industriali și cu conducere separată prin consilii din care să facă parte delegații ministerelor Agriculturii și Muncii și delegații proprietarilor agricoli mari și mici, aleși de către organizațiile profesionale, având autonomie completă.

Oricare ar fi organul de înlăptuire ceea ce este interesant de reținut este că extinderea asigurărilor sociale în agricultură este definitiv hotărâtă pentru „salariații agricoli și meseriașii satelor“, cari — zice referentul — nu pot fi de îndată încadrați în asigurările sociale“. Cu aceasta se înlătură și argumentele lipsite de seriozitate ale acelor cari invocau starea de război.

Problema de temei este următoarea :

Care muncitori agricoli vor fi încadrați în asigurările sociale ?

Referatul d-lui ministru al muncii, distribuit membrilor consiliului reține ca asigurați, adică beneficiari *numai pe "salariații agricoli și meseriașii satelor"*.

O definiție a salariaților agricoli și a meseriașilor satelor nu găsim în referat, — care însă are grije să indice următoarele categorii :

a) „Salariații agricoli cari sunt întrebuințați în administrație, ca : administratori, magazioneri, contabili, vâtafi, rândași, argați, păzitori, personalul de serviciu etc“.

b) „Mecanicii, fierarii și meseriașii angajați cu contract“. În această a 2-a categorie intră salariații cu pregătire tehnică angajați cu anul ;

c) „Muncitorii agricoli sezonieri“. Referatul nu ne spune până unde mergem cu această noțiune de muncitor sezonier, — precizarea trebuie să se facă prin lege după propunerea consiliului superior al muncii.

d) Meseriașii satelor : Și aci consiliul trebuie să precizeze de care meșteșugari este vorba de oarece meseriașii angajați cu contract și plătiți cu salariu lunar sunt trecuți în categoria 2-a. În această a 4-a categorie trebuie să fie încadrați cei care nu au alt mijloc de existență decât plata muncii prestate, adică meșteșugarii rurali care lucrează independent și pe cont propriu.

D. ministru al muncii socotește că toate categoriile de mai sus ar însuma un total de circa 250.000 asigurați „din care dată fiind situația noastră demografică, am avea circa 10% bătrâni peste 60 de ani, adică circa 25.000 pensionari pentru care ar fi nevoie de aproximativ lei 1.000.000.000 anual pentru plata pensiilor“.

Regretăm că până astăzi organele ministerului de agricultură care revendică exclusivitatea organizării asigurărilor sociale nu ne dă o statistică exactă.

Din strădaniile direcției economiei agrare și ale institutului central de statistică pe care le-am citat în articolele anterioare socotim că numărul acestor categorii este de minimum 500.000, fără lucrătorii sezonieri. Dacă introducem și sezonierii

și pe meseriașii satelor ajungem la aproape 1.000.000 asigurați.

Credem că până la întocmirea legii vom avea o statistică, dacă nu exactă cel puțin aproape de realitate.

Referatul d-lui ministru al muncii deschide însă o serie de probleme care trebuiesc lămurite de către consiliu :

1) Celelalte categorii de muncitori și în special țărănimea cu loturi până la 10 ha. pot fi încadrați în asigurări și cum ?

Referatul opinează favorabil, însă facultativ, nu obligator. Asupra caracterului de facultativ toți sociologii și tehnicienii s'au rostit astfel : „Asigurarea socială ori este obligatorie ori nu mai este asigurare“.

Chiar asigurările facultative care în nici o țară n'au dat vreun rezultat pozitiv, cer fixarea unor norme în legătură cu contribuția și drepturile asiguraților.

2) Riscurile : boală, accidente, pensii de bătrânețe, pe care referatul le socotește că, pot fi de îndată încadrate“ în asigurările sociale, vor fi organizate simultan, sau pe etape ?

Punem această întrebare pentru că s'a auzit din rândul membrilor guvernului asemenea propuneri, lipsite de orice bază științifică.

3) Organizarea în caz de boală pe care referatul o socotește în funcție de organizarea sanitară a țării va fi lăsată în sarcina ministerului sănătății sau va forma obiectul unei asigurări speciale ?

4) În acest caz cine va contribui la construirea în prealabil a spitalelor și dispensarelor, atunci când se cere că asigurările să se facă în etape și pe regiuni și numai acolo unde s'au realizat condițiunile unei bune funcționări ?

5) Care sunt izvoarele de procurare a fondurilor pentru acele asigurări care pot fi de îndată organizate, în special accidente și pensii de bătrânețe ?

Aceste probleme — mai sunt și altele — trebuiesc rezolvate de către consiliul superior al muncii care a și început să lucreze pe secții.

CAP. XXIX

VITICULTURA ȘI ASIGURĂRILE SOCIALE

Statistica publicată de distinsul tehnician, prof. Teodorescu, în Enciclopedia României, ne arată că avem în țară 369.041 ha. vii nobile și hibrizi, care sunt stăpânite de 1.127.971 de proprietari viticoli.

Majoritatea proprietarilor sunt cei care au $\frac{1}{2}$ hectar sau până la un ha. de vie. Numai 50.000 proprietari au o întindere mai mare de un ha.

Producția anuală este în anii buni de circa 70.000 vagoane, — ceea ce revine la 35 miliarde lei anual dacă am socoti prețul mediu la 50 lei litrul.

Președintele Uniunii sindicatelor viticole, — d. prof. Emanoil Antonescu, fixa în anul 1942, la 75 miliarde valoarea fondului proprietăților viticole și la 28 miliarde valoarea producției anuale. Dacă aplicăm coeficientul de scumpire, ajungem la o valoare care azi trece de 200 miliarde lei a proprietății și inventarului.

Prețul vinului n'a urmat curba ascendentă a proprietății, — din cauza unei recolte prea abundente și a lipsei de debușuri la export.

Ei bine, această mare bogăție națională, — pentru exploatarea căreia se cheltuia în anul 1942 aproximativ 8 miliarde lei, — azi cel puțin dublu, — care folosește minimum 100.000 muncitori calificați-permanenți și cel puțin de 3 ori mai mulți muncitori sezonieri, — n'are până astăzi nici o instituție care să o asigure contra grindinei și celorlalte calamități.

Cei 1.127.971 proprietari viticoli sunt lăsați singuri în fața pericolelor care amenință avutul lor, inventarul lor, munca lor.

Să nu se uite că viticultura începe cea dintâi muncile și le termină cea din urmă, pentrucă după eulesul viilor începe munca în cramă și pivniță. Dacă ținem cont că vinul chiar tras în butoaie cere o continuă îngrijire, care impune prezența unui personal permanent, am putea socoti că *munca podgoreanului nu este sezonieră, ci durează aproape tot anul.*

Care este situația viticulturii față de hotărîrea guvernului de a înfăptui asigurările agricole și asigurările sociale ale muncitorilor agricoli ?

Uniunea sindicatelor agricole în prezența d-lui prim ministru, s'a declarat în principiu pentru organizarea asigurărilor în toate ramurile agriculturii, inclusiv deci viticultura și pomicultura.

Cum suntem siguri că Uniunea sindicatelor viticole va lua în discuție la adunarea sa generală problema asigurărilor agricole și sociale și nu poate avea altă atitudine decât aceea a Uniunii sindicatelor agricole, atragem atenția podgorenilor că sunt de rezolvat următoarele chestiuni :

Pentru asigurările agricole, adică asigurarea inventarului viticol și a recoltei contra calamităților, în special contra grindinei, se va pune chestiunea dacă legea se va opri la viticulturii până la 1 ha, sau va îngloba în mutualitatea care va funcționa pe întreaga țară, pe toți viticultorii ? Câmpul asiguraților trebuie să fie bine precizat în lege.

Credem că nu se poate invoca niciun motiv serios pentru scoaterea celor 38 de mii viticultori cu întinderi peste un hectar din care circa 6000 mari podgoreni peste 5 ha. Aceștia prin situația, pregătirea și exactitatea cu care-și vor împlini obligațiile, vor fi elementele pe care se va sprijini funcționarea normală a asigurărilor agricole.

Mai delicată este chestiunea riscurilor. Ne oprim la „grindină”, — așa cum au cerut viticultorii și pomicultorii în marile lor congrese profesionale !

Pericolul grindinei se produce în afară de orice prevedere, și justifică lozincă viticulturilor : „Cu invazia de mană și oidium ne luptăm noi, — dar contra grindinei n'avem ce face, vine dela Dumnezeu”.

Viticulorii trebuie să persiste în atitudinea lor, — clar exprimată prin moțiunile votate în unanimitate la toate congresele, când au cerut asigurarea contra grindinei și contra incendiului. Infăptuirea lor cât mai urgent posibil este un imperativ economic și social.

În ceea ce privește cea de a 2-a categorie, a asigurărilor sociale pentru ocrotirea sănătății și vieții muncitorilor viticoli și permanenți, calificați și sezonieri, al căror număr total trece de 400.000, — viticulorii trebuie să fie atenți, pentru că ei vor fi cei dintâi vizați la aplicarea viitoarei legi.

În adevăr, viticulorul utilizează cei mai mulți lucrători permanenți pe o durată mai lungă decât în celelalte ramuri și plătește cele mai bune salarii.

Dacă pentru cele 50.000 vii mai mari de un hectar, — contăm în medie numai câte 2 lucrători permanenți, ajungem la 100.000 salariați.

Adăogând și numărul lucrătorilor sezonieri necesari pentru muncile celor 369.041 hectare, viță nobilă și hibrizi și dacă socotim numai câte un lucrător la hectar, ajungem la peste 400.000 lucrători cu drepturi la asigurări.

Din memoriul Uniunii Sindicatelor Viticole — rezultă că numărul zilelor lucrătoare se ridică la impresionanta cifră de 40 milioane anual.

Viticultura deci va avea cei mai mulți lucrători încadrați în asigurări și va suporta cea mai mare parte a contribuțiilor, dacă în prima etapă, asigurările sociale agricole se vor organiza numai pentru muncitorii permanenți și sezonieri adică, fără țărani, mici proprietari de pământ.

Față de aceste sarcini credem că viticulorii sunt în dreptul lor să ceară filiale separate în sânul Casei Asigurărilor pentru următoarele considerațiuni: Regiunile viticole sunt cunoscute și nu sunt risipiți ca muncitorii ogoarelor, în câmpiile celor 5300 comune rurale.

Cine își aruncă ochii pe harta viticolă a României, își dă seama imediat cât de ușor se pot organiza dispensariile și spitalele pentru asistența medicală preventivă și curativă. Majoritatea muncitorilor viticoli fiind masați în centre viticole riscurile sunt mai ușor de prevăzut, cotizațiile mai ușor de perceput și victimele mai ușor de îngrijit.

Controlul este mai ușor de exercitat, abuzurile mai ușor de constatate, iar instituțiunea va fi la îndemâna asiguraților cari vor simți binefacerile ei.

În ceea ce privește organizarea administrativă, — adică a Casei asigurărilor sociale agricole în care vor fi înglobați toți muncitorii din toate ramurile agricole, ar fi de dorit ca viticultorii să ceară înființarea de secții sau filiale regionale, cu sediile în mijlocul podgoriilor.

În orice caz podgoreni nu trebuie să lipsească din comiteele de conducere. Participarea delegaților lor și ai muncitorilor viticoli la conducerea caselor de asigurări să fie obligatorie.

Sarcinile financiare vor fi comune cu ale celorlalte ramuri ale agriculturii de oarece viticultura ca și agricultura în genere, — nu poate suporta singură toate sumele care necesită îngrijirea medicală, plata pensiilor și a celorlalte despăgubiri ale asiguraților.

Toți factorii de producție, adică toată națiunea trebuie să contribuie la îngrijirea muncitorilor agricoli căzuți victime în câmpul muncii.

Statul și aci și la asigurările sociale în general, își va da contribuția lui, fie prin fonduri globale, fie prin taxa de 1 la sută pusă asupra fabricatelor care prelucrează produsele agricole drept o materie primă, — și prin taxa tot de 1 la sută asupra importului și exportului produselor agricole.

În concluzie: Asigurările agricole și asigurările sociale agricole care vor lua ființă conform precizărilor d-lui prim ministru, privesc de aproape pe viticultori, care nu pot fi numai pentru asigurarea avutului lor ci și contra asigurării sănătății și vieții muncitorilor lor.

Prin asigurări, viticultorii proprietari vor căpăta siguranța averii lor, iar muncitorii siguranța ocrotirii lor și a familiilor lor. Mai mult: muncitorul viticol știindu-se asigurat pentru caz de boală, accident, bătrânețe, va munci cu mai multă trageră de inimă, iar viticultura își va asigura brațe suficiente și bine pregătite pentru muncile atât de dificile și calificate, — mai calificate decât la orice altă ramură agricolă.

CAP. XXX

MEDICUL RURAL ȘI ASIGURĂRILE SOCIALE AGRICOLE

Se discută de multă vreme extinderea Asigurărilor Sociale în mediul rural.

Aproape toți cei cari s'au considerat îndreptățiți să-și spună cuvântul în această complicată problemă au exagerat lipsurile organizării sanitare rurale, pe motiv că n'ar putea face față funcționării sistematice a asigurărilor sociale. A ajuns un fel de „*leit motiv*“ următoarele incriminări :

„Ne lipsesc medici, ne lipsesc spitalele și dispensarele, ne lipsește întreg armamentul sanitar cu care să putem combata bolile sociale, care decimează populația țărănească : tuberculoza, paludismul, alcoolismul, sifilisul, pelagra.

Nimeni însă n'a căutat să întrebe pe cel mai sigur și mai competente organ de informație : medicul rural.

Spre regretul nostru, nici din rândurile medicilor n'a apărut în presă răspunsul lor asupra stării sanitare din lumea satelor și nici opinia lor, medicii fiind cei mai indicați să ne spună, în ce condițiuni se pot înfăptui asigurările sociale pentru muncitorii agricoli.

Medicii noștri rurali, acești mucenici ai profesiei, sunt obligați să intervină în discuție și să ne arate cu autoritatea celor ce trăesc pe teren, — ce avem și ce ne lipsește pen-

tru înfăptuirea asigurărilor sociale rurale, cari nu mai pot fi nici înlăturate, nici întârziate.

În așteptarea lămuririlor pe care sunt dator să ni le dea, pentru că și ei, medicii, sunt indirect puși în cauză, să vedem care este situația după statistica Ministerului Sănătății.

Avem în România în total circa 8.500 medici pentru toată țara.

Din aceștia numai 1.660 sunt așezați în mediul pur rural, ceea ce a provocat alarma, că ar fi un medic la 10.000 de locuitori.

Trebue însă să mai ținem cont că mai sunt încă 1.500 de medici, care profesază în capitalele de Județe, și în orașele nereședințe și a căror clientelă se recrutează în mare parte din populația rurală.

De sigur, repartitia e nedreaptă și se pretează la critici îndreptățite dacă avem în vedere că numai în capitală avem 3115 medici, iar în celelalte municipii avem 2145, adică un număr de 5.260 medici, pentru 3 milioane orășeni pe când la 13¹/₂ milioane săteni avem 1660 medici rurali plus cei 1.500 medici cu așezare urbană, dar cu activitate împărțită între urbani și rurali.

Aceasta fiind oglinda sanitară a țării, cum ar putea fi folosiți acești medici în asigurările sociale agricole?

Asigurările Sociale din câmpul industrial și comercial pentru 2.300.000 de asigurați, în acest număr intră și membrii familiilor asiguraților, — au angajat și folosesc 1.700 de medici, ceea ce revine un doctor la 155 de asigurați.

Dacă însă am împărți pe toți cei 8.500 medici din toată țara, la toată populația de 16.500.000, — ar reveni un medic la circa 2000 de suflete.

În Capitală avem un medic la 225 locuitori, iar în municipii avem un medic la 600 locuitori.

Ei bine, câți medici ar trebui pentru muncitorii agricoli calificați și în general?

Pentru a răspunde trebue să știm câți muncitori agricoli vrem să asigurăm?

Punem această întrebare, pentru că guvernul a hotărât de acord cu Uniunea Sindicatelor Agricole, că în prima etapă

numai lucrătorii „permanenți și sezonierii“ vor intra în asigurări.

Instituțul de Cercetări Agronomice, prin referatul D-lui Inginer Vasiliu fixează numărul lucrătorilor bărbați la 1.200.000 lucrători numai pentru exploatările peste 50 hectare. Din aceștia D-sa scade 35% reprezentând munca în dijmă și ajung la 820.000. Nu se oprește aci și mai face o reducere, pe baza unor coeficienți arbitrari ai muncii femeilor și copiilor, pentru ca să ajungă la 240.000 lucrători bărbați. Apoi adaogă pe mecanicii și ucenicii dela mașinile agricole, și pe lucrătorii întrebuițați în exploatările de sub 50 ha., ca în fine să ajungă la un total de aproximativ 350.000 suflete, cari ar reprezenta numărul minim, de salariați agricoli ce ar urma să fie cuprinși la început în asigurările agricole“.

Socotim calculele D-lui Ing. Agronom Vasiliu, că se apropie de realitate numai atunci când fixează la 820.000 numărul lucrătorilor bărbați. Aceștia împreună cu meseriașii satelor și lucrătorii dela întreprinderile sub 50 hectare, ar da circa un milion salariați. Restul este artificiu de calcul și nu inspiră încredere.

În articolele anterioare am dat cifre statistice bazate pe numărul, natura și întinderea exploatărilor agricole, viticole, ferme și grădini, — mă refer la ele pentru verificare.

Dar să presupunem că numărul lucrătorilor permanenți este de 350.000, cifra d-lui referent.

Câți medici rurali ar necesita îngrijirea asiguraților cari vor cădea bolnavi sau vor suferi accidente ? În expunerea de motive a legii din 1913, — după consultațiile făcute de mine în lumea tehnicienilor, — ajunseseam la o proporție de un medic la 500 asigurați.

Aplicând cota ajungem că ar fi necesari 700 medici la 350.000 lucrători agricoli.

Acești medici îi putem găsi ? Da, ei sunt însăși medicii de circumscripții sanitare, pe care îi putem angaja cu contract pentru asigurările sociale agricole așa cum sunt angajați cei din asigurările din câmpul industrial.

Cum noi credem, — și iarăși ne referim la cifrele date de noi în articolele precedente, — că sunt peste un milion lucră-

tori permanenți și sezonieri care vor intra în asigurări, ca primă tranșe, în acest caz, numărul medicilor ar putea fi de circa 2000.

Casa asigurărilor sociale agricole, de acord cu Ministerul Sănătății, poate folosi pe cei 1.660 medici de circumscripții rurale și pe cei 1.500 medici din capitalele de Județe, și orașele nereședințe.

Aceasta ca măsură provizorie deoarece Statul român trebuie să recurgă la o operațiune bărbătească pentru ca să-și formeze un corp medical cu care să poată face față îngrijirii sănătății locuitorilor satelor și asigurărilor sociale agricole.

Cum vom avea numărul de medici necesari ?

Față de îngrijorătoarea stare sanitară din mediul rural, se impune „formarea unui corp medical destinat special pentru mediul rural“ și care să fie pregătit numai pentru maladiile care bântue curent satele noastre.

Socotim că pregătirea lor profesională se poate face în 3 ani, adică într'un „trienium“ academic.

Experiența formării unui asemenea corp medical, a fost făcută de una din țările vecine nouă și a dat bune rezultate.

Se simte oare nevoie ca medicul rural să aibe o pregătire de 5—7 ani, ca ceilalți medici care vizează așezări urbane, clientelă selectă, posturi de medici primari sau să devină mari conducători de clinici ?

Medicul rural care este sortit să rămână în mijlocul satelor în 3 ani de studii, poate să dobândească cunoștințele necesare pentru combaterea boalelor obișnuite.

Medicul acesta, împreună cu punerea în funcțiune a „dispensarului ambulant“, ajutat și de o „echipă sanitară“ compusă din un agent sanitar, moașa comunală și sora de ocrotire, — acești auxiliari indispensabili, care n'au nevoie de un trienium academic, — pot face față îngrijirii medicale curative și acțiunii preventive contra boalelor sociale.

Cu această propunere, — nu înțelegem să diminuăm importanța corpului medical și știința medicală față de care avem un deosebit respect.

Dar necesitatea face lege.

De zeci de ani ne străduim și țipăm pe toate drumurile că nu există asistență sanitară la sate din lipsă de medici.

Toți miniștrii sănătății au anunțat și au pornit „ofensiva sanitară“ la sate. Rezultatele nu se văd și lipsurile apar ca o condamnare definitivă a generațiilor trecute.

„Colțul Social Țărănesc“, *Curentul*, 20/III/944.

CAP. XXXI

ACADEMIA DE MEDICINĂ ȘI ASIGURĂRILE SOCIALE ȚĂRĂNEȘTI

D-l Prof. Dr. Danielopol, conducătorul Academiei de Medicină, atât din proprie convingere cât și sub presiunea vremurilor de astăzi, în care problemele sociale trec pe primul plan, — a pus în discuție în secțiunile Academiei pe care o conduce, regimul asigurărilor sociale a tuturor claselor muncitoare, fie muncă manuală, fie muncă intelectuală.

D-sa ca profesor și cunoscător al realităților și-a dat seama cât de vastă este această problemă, care nu poate fi rezolvată numai de tehnicienii înaltei instituții pe care o prezidează și de aceea a convocat să colaboreze toate celelalte instituțiuni, așezăminte, asociațiuni și personalități cari cunosc problema și au activat în acest domeniu.

Institutul de studii muncitorești nu putea să lipsească dela această generoasă preocupare și prin subsemnatul ca președinte și Prof. N. Penescu, ca vice-președinte, și-a dat adeziunea, rugând pe conducătorii Academiei să dea întâietate problemei asigurării muncitorilor agricoli, care prin marele lor număr și importanța lor se confundă cu însăși națiunea română.

Reprezentanții Institutului au mai cerut conducătorilor Academiei de Medicină să-și spună cuvântul asupra a două probleme care fac astăzi circuitul omenirii :

a) Asigurarea trebuie să fie națională, adică să înglobeze toată populația muncitoare a țării ? Dacă introducem în asigurarea obligatorie și pe muncitorii agricoli, care reprezintă 80% din populațiunea României, împreună cu celelalte categorii profesionale ajungem de fapt la asigurarea întregii populațiuni.

b) În acest caz avem aparatul medical necesar ca să putem face față acestei vaste rețele, care trebuie să funcționeze nu numai în municipii și orașele capitale de județe, dar în toate satele și până în cele mai umile cătune, unde bolile sociale sunt destul de răspândite ?

D-nii Profesori Danielopol, Popa și General Dr. Marinescu, fost ministru al sănătății, au demonstrat bazați pe realitatea structurii sociale a României, „că este în interesul stării sanitare a țării să se extindă asigurările sociale la toate clasele, fie muncă manuală, fie intelectuală, inclusiv profesii libere, meseriașii, industriașii ș. a. În special nu poate fi lăsată în afară marea realitate a neamului românesc : țărănimea și muncitorul agricol“.

Ceea ce este cu adevărat îmbucurător este că acest înalt for a declarat că astăzi avem suficienți medici cu care să putem face față nevoilor asigurărilor sociale chiar în mediul rural.

Medicii circumscriptiilor rurale, împreună cu medicii celorlalte instituțiuni, a căror coordonare obligatorie este trecută în toate legile sanitare, dar care în fapt nu se aplică, pot face față la sate ca și în orașe, nu ideal dar satisfăcător chiar în situația de astăzi. „Lipsa medicilor nu va fi o piedică pentru funcționarea asigurărilor sociale chiar în mediul rural a zis Dl. Prof. Danielopol. Muncitorul agricol a fost destul nedreptățit până azi față de ceea ce se dă muncitorului industrial dela oraș“.

„Colțul social-țărănesc“ înregistrează cu satisfacție această constatare pe care a formulat-o încă din Februarie 1944 în articolul „Medicul rural și asigurările sociale agricole“.

Ca reprezentanți ai Institutului de studii muncitorești, am repetat cererea noastră ca, pentru o perioadă de 10 ani să se creeze un corp special de medici ai asigurărilor sociale, ale căror studii să fie reduse la 3 ani, și anume pentru maladiile so-

ciale care bântue curent în populația dela sate : tuberculoză, malarie, alcolism, pelagră, etc.

Experiența a fost pusă în practică într'o țară vecină nouă, unde politica sanitară formează una din marile preocupări ale Rusiei Sovietice și a dat bune rezultate.

Conducătorii Academiei de Medicină au hotărît ca extinderea asigurărilor sociale în mediul agricol să cuprindă toate aspectele, — inclusiv problema medicală, care formează punctul central a lunei bune funcționări.

Realizarea asigurărilor sociale pentru țărănime și muncitorul este pe drumul cel bun cu tot pesimismul social al unora și defetismul social al altora.

„Colțul Social Țărănesc“, *Curentul*, Iulie 1944.

PARTEA III-a

„CTITORIA“ REFORMELOR SOCIALE

Divergențe între Ministerele Muncii și Agriculturii

D-nii Cipăianu și Ernest Ene, mari proprietari, la Adunarea generală a Uniunii Sindicatelor Viticole au pledat cu entuziasm pentru asigurarea muncitorilor agricoli „cu condiția ca să fie bine rezolvată“. Au mai cerut să se definească categoriile muncitorilor agricoli deoarece „noțiunea muncitorilor agricoli nu este în deajuns de cunoscută“.

Lăsând la o parte propunerile d-lui Cipăianu, cu privire la „primele de asigurare“, la „ușurarea Statului de orice sarcină“, la confuzia între asigurările contra focului și grindinei cu asigurările sociale „ambele puse sub administrația unor ofi-cii speciale“ care să aibă rolul de Case de asigurări, cu care nu suntem de acord pentru că n'au nicio bază științifică, — trebuie să înregistrăm cu satisfacție că toți membrii care au luat cuvântul au ținut cu insistență să afirme „că agricultorii nu se opun la extinderea asigurărilor sociale la muncitorii agricoli“.

D. Ene chiar a cerut Uniunii să întocmească ea însăși un proiect de lege, — iar președintele adunării a accentuat că „Uniunea a și întocmit un proiect cu colaborarea d-lui Aurelian Pană, — pe bază de autonomie și că va cere d-lui Ministru convocarea consiliului superior al agriculturii spre a studia chestiunea“.

Ajunsă la acest stadiu problema asigurărilor sociale și în general problemele ocrotirii muncitorilor agricoli nu mai au adversari.

A căzut și ultima baricadă: Rezistența Uniunii Sindicatelor Agricole.

Noi care încă de acum 10 ani o desbatem cu studenții Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale, — care încă de acum 8 ani am propus-o în raportul „Muncă și Ocrotiri“, la congresul partidului național-tărănesc ținută la Eforie-Tekirghiol, — noi care am preconizat-o în forul internațional dela Zürich în 1939 la ședințele B. I. P. S. A., — iar Institutul de Studii Muncitorești i-a consacrat o ședință festivă în Aula Academiei la 1940, — și de atunci în fiecare an am persistat cerând înfăptuirea ei, — nu putem decât să fim mulțumiți de această unanimitate.

Înșirarea datelor de mai sus sunt pentru completarea cunoștințelor istorice ale d-lui Președinte Inginer Agronom Antonescu, — care ignorând strădaniile altora, — a cutezat să revendice primatul inițiativei, — după ce confundă Biroul Internațional dela Zürich, cu cel dela Geneva.

Singura problemă pentru care marii agricultori și inginerii agronomi au luat atitudine comună este asupra dreptului Ministerului Agriculturii ca singur să creeze Oficiile Asigurărilor Sociale, — să le administreze și să privilegheze toate măsurile de ocrotire ale muncitorilor agricoli.

Ministerul Muncii pe de altă parte revendică pentru el dreptul de a fi ctitor al asigurărilor și ocrotirilor sociale. Organele Ministerului Muncii susțin că în acest scop se lucrează de 3 ani la codul muncii în care s'a prevăzut la fiecare capitol al muncii industriale și câte o secție specială pentru munca agricolă. Se pretinde că sunt gata și puse la punct capitolele privitoare la contractele de muncă agricolă, — la organizare, — încadrare, — asociații profesionale, — jurisdicție profesională — că se lucrează chiar la un proiect al asigurărilor sociale agricole, etc. etc.

Ar fi de dorit ca anteproiectul de cod al muncii să fie făcut cunoscut, — să nu mai fie ținut secret, — dacă într'adevăr s'a lucrat serios și cu competență, — de oarece cu toate in-

sistențele noastre nici noi nu am putut lua cunoștință de cuprinsul lui.

Să nu se uite că la ministerul muncii nu există azi nicio direcție pentru ocrotirea muncii agricole și nici măcar un serviciu pentru culegerea datelor necesare.

De aceea am dat aprobarea noastră referatului D-lui ministru al muncii când a anunțat înfăptuirea asigurărilor sociale, cu ocazia constituirii consiliului superior al muncii și a altor măsuri de protecție, — bine înțeles ținându-se cont de specificul muncii agricole.

Suntem dar în fața unei divergențe în sensul cel bun al cuvântului adică o întrecere între cele 2 Ministere, fiecare cerând să fie ctitorul înfăptuirii mult doritei da și mult întârziatei reforme a asigurărilor sociale și a tuturor instituțiilor pentru ocrotirea muncitorilor agricoli.

Noi care am urmărit cu pasiune rezolvarea acestor probleme am putea să ne declarăm satisfăcuți că este unanimitate în jurul realizării lor.

Credem însă că nu ne poate fi indiferent organul (Ministerul) care să aplice cu competență și cu spirit de generozitate reformele sociale. Chestiunea este prea importantă și delicată ca să nu fie judecată cu sânge rece și pe bază de documente, — care slavă domnului, — nu lipsesc.

Dacă ne referim la Decretul Nr. 3335 prin care s'a reorganizat Subsecretariatul de Stat al Muncii am putea să constatăm că s'a prejudecat soluția și s'a înclinat balanța în favoarea Ministerului Muncii.

În adevăr, în expunerea de motive a acestui Decret Lege — după ce se subliniază importanța „muncii agricole a muncii țărănești și a meseriilor rurale care într'o țară cu 13 milioane de muncitori agricoli se confundă cu însăși națiunea“, — se anunță că „se va da o nouă structură Subsecretariatului Muncii care să poată umple toate aceste nevoi ale vieții și muncii românești“.

Divergența ar părea tranșată.

Totuși socotim că nu trebuie să provocăm un gol între cele 2 Ministere deopotrivă de interesate la realizarea și înfăptuirea reformelor sociale în agricultură și cari sunt sortite la

o sinceră colaborare, — cel puțin la început, — până când prind rădăcini instituțiunile sociale.

Care este situația de drept și de fapt a regimului muncii românești? Toate problemele muncii interesând pe salariații din industrie și comerț depind de Ministerul Muncii deși industria și comerțul depind de Ministerul lor firesc, — al Economiei Naționale care n'a ridicat niciodată pretenția ca măsurile de ocrotire să fie trecute sub controlul lui, — din contră a fost mulțumit că răspunderea o poartă alt departament.

Care sunt motivele ca ministerul agriculturii să-și asume singur administrarea instituțiilor sociale create pentru muncitorii agricoli căruia îi lipsește și instituțiunile și aparatul necesar în acest domeniu ?

Dar oare acest minister și-a reținut toate problemele sociale interesând agricultura ?

De ce Ministerul Agriculturii n'are sub controlul său învățământul agricol de toate gradele, — care este cum e și fi-rese sub controlul Ministerului Culturii Naționale ?

Deasemenea problemele în legătură cu sănătatea muncitorilor agricoli sunt după cum este și logic sub privigherea Ministerului Sănătății care are organe speciale create pentru asistența sanitară.

Dar să facem puțină incursiune în trecut.

Singurul minister căruia i s'a lăsat în administrație și control problemele muncii agricole a fost Ministerul Agriculturii care a avut încă dela 1907 la dispoziție legea învoelilor agricole, — înlocuită la 1937 cu codul agricol, și acesta complectat la 1940 cu partea XI, — special destinată problemelor sociale în agricultură.

Ei bine cum s'au achitat organele Ministerului de Agricultură de drepturile acordate prin legile de mai sus ?

Timp de 36 ani Ministerul Agriculturii s'a ilustrat printr'o absență totală dela orice măsură de protecție.

Ministerul Agriculturii nu a luat nicio măsură pentru fixarea prețului muncilor agricole după cum este obligat prin art. 111, și care, — culmea ironiei, — sunt fixate, numai pentru câteva munci, prin decizie, de către Comisariatul General al Prețurilor adică de Ministerul Economiei Naționale.

Unde sunt Comisiunile* județene pentru fixarea maximumului de dijmă și arendă și minimumului de preț al muncii pe teren? Ce activitate pot prezenta față de muncitorii agricoli?

Pot oare comisiunile și agronomii șefi de oficii să ne citeze cazuri precise când au intervenit din proprie inițiativă în raporturile de muncă dintre proprietari și muncitorii lor, uzând de drepturile pe care le conferă legea din 1940?

Agronomii șefi ai oficiilor agricole sunt atât de mult preocupați cu celelalte îndatoriri încât va fi exclus să se ocupe singuri și de instituțiile sociale.

Sănătatea muncitorilor agricoli cu toată dispoziția legii că proprietarul este obligat să dea asistență muncitorilor bolnavi a rămas pe hârtie.

Camerile de agricultură, de 18 ani de când activează, nu numai că nu au până azi o secție specială pentru munca agricolă, dar niciodată nu s'a înregistrat vreo inițiere a măsurilor de protecție pentru cei care muncesc necăjita brazdă.

Ce a făcut Ministerul Agriculturii pentru pregătirea și calificarea profesională a plugarilor și a meseriașilor agricoli?

Cum a putut tolera ca în lege să nu se rostescă cuvântul contract de muncă ci numai angajament?

Nimic — nicio inițiativă — desinteresare totală.

Cu toate exemplificările de mai sus totuși *Ministerul Agriculturii nu poate să lipsească* dela înființarea și administrarea instituțiilor sociale agricole. Inșă nu singur ci în colaborare cu Ministerul Muncii pentru că acest minister are aparatul necesar pentru aplicarea oricăror reforme.

Oricât de diferențiată ar fi munca agricolă față de cea industrială, să se știe că toate instituțiile și toate măsurile de protecție se pot adapta specificului muncii agricole.

Instituțiile Ministerului Muncii în colaborare cu Ministerul Agriculturii pot face viabile și aplicabile orice reforme, cităm:

„*Plasarea*“ brațelor de muncă se poate face cu mai mulți sorti de izbândă prin birourile de plasare ale Ministerului Muncii.

„*Organizarea*“ muncitorilor agricoli se poate realiza efectiv prin colaborarea camerilor de agricultură și a celor de

muncă ; *Asigurările sociale* nu pot lua ființă decât numai prin colaborarea organelor agricole cu ale Casei asigurărilor sociale pendent de Ministerul Muncii. Numai astfel poate fi asigurată autonomia așa cum a cerut Uniunea adică participarea patronilor și muncitorilor la administrarea miliardelor strânse în mare parte din contribuția lor comună.

Contractele de muncă, învoelile agricole, dispozițiile protectoare în legătură cu locuința, hrana, adăpostul, asistența sanitară toate acestea vor fi puse în aplicare numai prin colaborarea celor 2 ministere.

Sunt așa de convins că fără prezența organelor Ministerului Muncii, orice reformă și măsură cu privire la ocrotirea muncitorilor agricoli va cădea, — încât dacă a-și fi un adversar al organelor agricole le-ași îndemna să-și asume singuri răspunderea pentru a rămâne descoperiți în fața masselor muncitoare agricole.

Stăruii și insitst să nu se facă această greșeală din spirit de orgoliu.

Să ia seama că orice eșec, ar săpa un abis între agronomi și proprietari deoparte și muncitori de altă parte și s'ar provoca mari nemulțumiri iar neîncrederea ar pune stăpânire pe sufletele dezamăgite ale necăjiților brazdei.

CAP. XXXIII

LA LUAREA IN PRIMIRE A MINISTERULUI DE AGRICULTURĂ (1938¹).

Programul social al ministerului plugărimii

„Dați-mi voe acum să enumăr câteva puncte programatice, privind ocrotirea muncitorilor agricoli.

Ar părea curios că țin să inaugurez la Ministerul celui mai important factor de producție, Agricultură, un program social când aci ar trebui să fie numai preocupări de ordin capitalist, adică sporirea producției agricole și rentabilitatea ei.

Cu toate acestea o adevărată politică socială agricolă trebuie să se facă, și în acest Minister.

Cine cunoaște repartitia proprietății agricole în România, știe că avem numai 12.900 exploatări mai mari de 100 ha.

Restul este lucrat de muncitori ai pământului, — fie că sunt țărani cu loturi până la 10 hectare fie că sunt învoitori în dijmă, fie că sunt simpli muncitori.

Numărul acestora se ridică la câteva milioane și pentru ei se impune, ca o necesitate de stat o politică socială și națională.

Chiar la țăraniii împroprietăriți până la 10 ha., domină mai mult socialul decât economicul ; mai important este omul,

1. Vezi *D. R. Ioanițescu*: „*Politica Socială*“, Februarie 1933. Discurs rostit în calitate de Ministru al Agriculturii.

și familia sa, — toți fiind muncitori ai brazdei, cari formează isvorul nesecat din care se recrutează elementele robuste de cari are nevoie industria.

Cine vrea să promoveze agricultura trebuie să îngrijească întâi de agentul principal al producției agricole — „plugarul mic și muncitorul cu brațele“.

Dacă am fi în regimul latifundiilor, — azi dispărute și sperăm pentru totdeauna, — atunci da, partea capitalistă ar fi separată de partea socială.

Astăzi însă cu fărâmițarea proprietății socialul se ia la întrecere cu economicul și pe teren la brazdă, și la locul de producție și la cel de vânzare, pretutindeni, — și nu poate să nu aibă răsunet și în biurourile acestui minister.

Sunt unii cari vor zice : Da, există o politică socială care trebuie să oblige statul la ocrotirea muncitorului agricol, — dar aceasta aparține ministerului muncii, nu ministerului agriculturii :

Răspund : Este adevărat că ocrotirea muncii sub toate aspectele ei ar trebui să treacă prin grija departamentului muncii, dar cine cunoaște obiceiul pământului, știe că atunci când vrei să eviți soluționarea unei probleme grele o arunci în sarcina vecinului.

De două ori am adus această problemă în fața parlamentului, cerând ministerului muncii ca împreună cu ministerul agriculturii să ia măsuri prin camerele profesionale pentru extinderea legilor de protecție de care se bucură muncitorii industriali, — și la cei agricoli.

Ministerul muncii m'a trimis la cel de agricultură, iar ministerul agriculturii mi-a declarat că nu este de competența sa.

Iată de ce muncitorii agricoli nu îi vedem nici la camera de muncă, nici la camera de agricultură, iar contractele de muncă ca și învoielile agricole conțin dispoziții care dezonoază un popor.

„Ca să înceteze această situațiune alarmantă am cerut și guvernul a acceptat, — ca în mesagiul guvernului să figureze toate punctele unor reforme sociale fără de care eu nu înțeleg să-mi iau răspunderea acestui departament“.

Am cerut-o aceasta nu numai ca fiu al brazdei dar și ca

profesor de politică socială la Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale calitate ce-mi dă posibilitatea să cunosc bine toate datele problemei.

D-1 Prim Ministru a primit bucuros propunerea mea și de acord cu el am redactat punctele programatice pe cari le veți găsi în manifestul-program ce se va citi la radio și se va publica în numele guvernului.

Cred că o nouă eră se deschide pentru soarta muncitorului agricol, — iar drumul croit astăzi va fi bătătorit de toți cei cari vor pași pragul acestui minister.

Țin să se știe că această preocupare nu va fi de natură să mă facă să neglijez apărarea agriculturii mari și mijlocii.

Să fie siguri marii agricultori că vor găsi în mine un aprig apărător al revendicărilor lor, — dar să dea voie copilului satelor ajuns ministru al agriculturii să pună la ordinea zilei o problemă neglijată de toți predecesorii mei, problema ocrotirii muncitorului agricol.

„Eu care nu am lipsit dela niciuna din reformele date țărănimii după războiu, eu care am luat parte activă la înfăptuirea marelui reforme a exproprierii și împrumutării, la conversiunea datoriilor, la ocrotirea orfanilor și invalizilor și văduvelor de războiu în mare majoritate săteni¹⁾, ar fi însemnat să renunț la tot trecutul meu dacă nu aș fi atacat această problemă pe care sunt hotărât să o rezolv socotind-o ca una din cele mai importante și utile României, țară de țărani în proporție de 80%“.

1. Vezi D. R. Ioanițescu : Raportul alcătuit ca raportor al primei legi I. O. V. din 1922. Debateri parlamentare, Septembrie 1922.

CAP. XXXIV

DESFIINȚAREA IMPOZITULUI STATISTIC ¹⁾
— 1938 —

Brazda și plugarul eliberate de inchiziția fiscală

Iubiți plugari,

Deși sunt numai de o săptămână ministru al Agriculturii — mi-a revenit marea onoare să vorbesc de înfăptuirile pentru ușurarea plugărimii.

Pornit din mijlocul satelor nu poate fi bucurie mai mare pentru mine decât să pot anunța în numele guvernului ce s'a înfăptuit în timp de 15 zile pentru clasa țărănească.

La baza măsurilor noastre stă nu numai acea dragoste adâncă de plugărimie dar mai ales curajul și superioara înțelegere a intereselor țării.

Plugarul când iese la câmp și-și muncește ogorul, în singurătatea lui, simte că are numai doi stăpâni — doi Dumnezei : „pământul“, pe care-l domină și „cerul“ la care se închină.

Mai pe limbajul nostru țărănesc : brazda care-l hrănește și Dumnezeu care-l protejește.

Trebue să se dea cea mai mare atenție brazdei, necăjitei brazde, — și omului marttir, — plugarul.

1. Vezi „Politica Socială“. Februarie 1938, conferința D. R. Ioanitu, ministrul agriculturii și domeniilor, ținută la postul de radio în Ianuarie 1938.

Uşurarea gospodăriilor ţărăneşti

Sunt multe înfăptuiri cari merg la inima plugarului, de aceea am ezitări asupra aceleia cu care trebuie să încep.

Desigur că toate privesc şi merg să uşureze gospodăria plugarului sărac, a ţăranului pe care noi îl dorim şi-l vrem să fie „cât mai sănătos, cât mai înstărit şi cât mai luminat“.

Dar pentrucă noi urmărim armonia claselor nu desbina-rea lor şi ca nu cumva să se bănuiască că ne-am gândit numai la plugarul mic şi am neglijat pe plugarul mare şi el într'o stare de plâns, vom începe cu măsura care priveşte pe toţi plugarii deopotrivă, fie mari, fie mici: „*Desfiinţarea impozitului agricol*“.

Considerăm această înfăptuire ca având caracter epocal, — să-i zicem revoluţionar — dar o revoluţie pacinică şi pe cale legală. Ea va rămâne un titlu de glorie pentru realizatorul ei.

Impozitul agricol este taxa pe care o plăteşte plugarul proprietar de pământ.

Este destul de cunoscut — mai ales destul de dureros simţit prin aplicarea lui defectuoasă, supărătoare pentru ca să mai dăm explicaţii juridice şi fiscale.

Deşi figurează în buget cu peste 1 miliard nu s'au încasat în realitate decât circa 500 milioane, adică jumătate din prevederi.

Plugarul, mai ales cel în nevoie nu ridică proteste atât contra plăţii — cât mai ales contra felului cum era executat să facă plata.

Vânzările cu toba: O teroare morală

Nu este exagerat să pomenim că termenul curent la sate era: „urgă fiscală“ — şi provenea dela felul cum agenţii fiscalului înţelegeau să forţeze mâna plugarului ca să plătească.

Când îi era lumea mai dragă, după seceriş la treerat — se pomenea sechestrat cu grâul pe arie sub ameninţarea că va intra şi în puşcărie dacă-şi va ridica rodul muncii pe un an întreg.

Bietul plugar sau se împrumuta cu dobânzi cămătărești, sau vindea pe nimic parte din recoltă pentru ca să scape de sechestrul care însemna nu numai achitarea dărilor, dar și rușinea satului.

Cine nu plătea era expus la regimul tobei, la situația degradantă și demoralizantă să fie „de râsul satului“.

O națiune întreagă era trecută prin teroarea morală a vânzării cu toba.

Pentru ce toate acestea ?

Pentru 500 milioane, din cari jumătate mergeau la plata agenților fiscului.

Din punct de vedere fiscal, acest impozit avea următoarele defecte :

a) *Era prea costisitor pentru o sumă atât de mică realizată.*

Dacă scădem plata agenților fiscului nu rămânea curat (efectiv) în visteria Statului, nici jumătate din încasări.

b) *Era așezat pe cea mai întinsă suprafață fiscală, circa 14 milioane hectare cultivabile. Ce aparat fiscal trebuie unei țări, pentru ca așezarea și încasarea impozitului să se facă cu dreptate și să nu comită fraude ?*

Lucrau pe scară întinsă „*hatârul și bacșisul*“.

Cei mari se furișau și scăpau, cu impuneri reduse, cei mici plăteau gloaba întreagă.

c) *Era antieconomic* adică provoca ceea ce în știința financiară se numește „preț explosibil“. Când vinzi silit (sub presiunea fiscului) se strică prețurile.

d) *Era antisocial* adică ataca minimumul de trai.

Să explicăm acest lucru :

Impozitele după știința financiară trebuie să se plătească din venit.

Ori, toate gospodăriile țărănești sunt astăzi deficitare.

Țăranii noștri trăiesc sub minimum de existență. Orice sustragere din munca lor, sub formă de impozit agricol, atinge minimumul de trai și aceasta duce la un regim de subnutriție cu toate urmările dezastruoase — ofilirea și degenerescența rasei.

e) *Era șicanator* — și se preta la abuzuri — am citat mai

sus vânzarea cu toba, — sechestrerele pe arii și tot cortegiul de șicane demoralizatoare asupra plugarului care nu a putut plăti la vreme.

Ce depresiune sufletească, ce revoltă mocnită cuprindea sufletul lui în asemenea momente ?

În mintea necăjită și torturată puteau să prindă toate rătăcirile. Dacă ar fi fost numai această latură morală „*înlăturarea șicanelor*“ și încă ar fi trebuit suprimarea lui.

Liniștea țării merită mai mult decât 500 milioane

Cifra de 500 milioane din cari jumătate mergeau la plata aparatului fiscal, este prea mică pentru a feri sufletul celei mai curate clase — pătura țărănească — de tortura morală a inchiziției fiscale.

Liniștea unei țări merită mai mult decât o jumătate de miliard.

Dar golul produs în visterie cu ce se va umple vor întreba unii nedumeriți — dar de bună credință — pe lângă alții de rea credință ?

Răspundem — leacul s'a găsit — golul bugetar se va acoperi cu o taxă asupra unor anumite produse agricole — vândute în oboare.

În ultima vreme, unele partide se mișcau, dar cu sfială în jurul acestei reforme, dar n'aveau curajul să ia taurul de coarne și să ceară desființarea.

Se întrebunțau formule vagi recunoscând toți că trebuie o nouă așezare a impozitelor agricole, care să ducă la ușurarea clasei țărănești.

Asemenea formule timide nu rezolvau problema. Numai prin suprimarea lui totală se atinge scopul :

Eliberarea brazdei

Săteanul a scăpat de sechestrul pe arie, a scăpat de vânzarea cu toba, a scăpat de prezența nu tocmai simpatice a agenților fiscalului cu cari se întâlnește numai în momentul când merge la oborul de cereale să vândă — bine înțeles — repetăm — dacă are ce să vândă.

In concluzie : nu va mai plăti nici plugarul, nici pământul ci numai recolta, dar nu toată recolta, ci numai acea care trece peste nevoile casnice și se vinde în târguri și oboare.

Dacă ai familie numeroasă și consumi — nu ești obligat să plătești nimic, drag plugar !

Dacă ai vite, paseri, și cu cerealele tale crești viețuitoarele tale iarăși nu plătești nimic.

Dar dacă după toate acestea îți rămâne un surplus și vrei să-l vinzi cred că singur recunoști că este drept să plătești — când vinzi — când încasezi prețul la cerealele vândute în obor, — adică atunci când ai cu ce plăti.

Ai scăpat de azi înainte de orice contact cu receptorul.

Nu vei mai auzi toba, nu vei mai fi sechestrat pe arie.

Să-ți dea Dumnezeu cât mai mult belșug în casă — pentru ca să-ți rămână un surplus mare pe care să-l vinzi în târguri și să dai Statului o mică dijmă.

CAP. XXXV

STADIUL PROBLEMELOR SOCIAL-ȚĂRĂNEȘTI — IN ANUL 1940 — ¹⁾

La împlinirea a 20 de ani de frământări social-țărănești

Dezbaterile parlamentare și în special discursul ministrului agriculturii, cu ocazia modificării legii învoelilor agricole (1940), au surprins pe unii parlamentari. În fine Dl. Ionescu-Sisești, a recunoscut că există o problemă a muncitorilor agricoli, „pe care nu-i putem lăsa la întâmplare fără ocrotire“.

„Ei sunt astăzi într'o situație grea, fiindcă nimeni nu-i ocrotește, nimeni nu se ocupă de ei, nimeni nu veghiază ca viața lor să fie într'adevăr ușurată“.

Tocmai astăzi am satisfacția să constat că s'a mai găsit un ministru, tot de agricultură, care a recunoscut cu ocazia modificării legii învoierilor agricole, — cea mai vulnerabilă parte din viața statelor cu structură agrară — că statul român trebuie să pășască hotărît la stabilirea unui regim omenesc al muncii agricole.

De 20 de ani mă trudec să atrag atențiunea opiniei publice că în România, — țară agricolă — există o problemă a muncitorilor rurali.

1. Vezi *D. R. Ioanișescu* : articol publicat sub titlul „Paștele Muncitorului Agricol“, cu ocazia sfintelor sărbători din anul 1940, în ziarul „Politica Socială“.

De atâtea ori am ținut să atrag atențiunea factorilor responsabili că sub ochii noștri, pe lângă țărănime, care suferă și are nevoie de ocrotire, se formează un proletariat agricol a cărui soartă trebuie să intre în grija Statului.

La această insistență și continuă preocupare a mea mi s'a răspuns cu aceeași superficială necunoaștere a lucrurilor : „Exagerare“ — „nu există o problemă a muncitorilor rurali. Dela împroprietărire avem numai mici țărani burghezi“ iar nici-decum proletariat agricol“.

Zădarnic am căutat de ani de zile să fac dovada că avem 3 categorii de muncitori agricoli cari au nevoie de o legislație de protecție ca și muncitorii industriali.

Eram socotit ca având idei preconceptione sau că urmăresc interese politice.

Am bătut la toate ușile și am căutat să provoc interes în sânul multora din partidele politice pentru ca să se pătrundă de situația disperată a proletariatului agricol care nu mai putea să sufere întârzieri. Era în joc soarta a câtorva milioane suflete cari trăesc în condițiuni mizerabile și sub minimum de existență, ceea ce duce la degenerescența rasei.

Unul din partidele politice a refuzat să ia în considerație referatul meu asupra acestei importante probleme pe care eu îl întocmisem ca raportor la redactarea programului său de guvernământ.

N'am dezarmat.

Știam că sunt pe linia adevărului și că până la sfârșit, dreptatea va triumfa.

Strădanile mele atât în Parlament, cât și la guvern ca ministru al Muncii, Sănătății și Agriculturii, ca profesor și ca președinte al Institutului dovedesc tot ce am făcut ca ocrotirea muncitorilor agricoli să intre în grija statului român.

Ca profesor : În fiecare an făceam câteva lecții elevilor mei dela Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale, asupra situației critice a muncitorilor agricoli complect ostracizați : de sociologi, de partidele politice, de guverne, de toți factorii responsabili.

Ca parlamentar : De două ori la 1934 și 1936 am adus această problemă în fața parlamentului, cerând ministerului muncii

ca împreună cu ministerul agriculturii să ia măsuri prin camerele profesionale pentru extinderea legilor de protecție de care se bucură muncitorii industriali, — și la cei agricoli.

Ministerul muncii m'a trimis la cel de agricultură, iar ministerul agriculturii mi-a declarat că nu este de competența sa.

Iată de ce muncitorii agricoli nu îi vedem nici la camera de muncă, nici la camera de agricultură.

Ca ministru al muncii și sănătății : Am alcătuit legea din 1932 prin care am dispus să se extindă adică să se aplice și muncitorilor agricoli, toată legislația de protecție de care beneficiază muncitorul industrial. Legea de extindere s'a votat, dar eu durere constatăm că nu s'a aplicat și nu se aplică, deoarece lipsește organul de execuție care trebuie să se creeze de către camerele de muncă în colaborare cu cele de agricultură.

Guvernele următoare n'au înțeles problema și au abrogat dispozițiile cari încercau extinderea.

Nu facem încriminări, dar trebuie să ne exprimăm amărăciunea, că nici tehicienii, nici partidele politice, n'au înțeles marea problemă, și au refuzat protecția proletariatului agricol.

Ca ministru de agricultură : În momentul luării în primire a ministerului am anunțat „inaugurarea unei generoase politici sociale pentru ocrotirea țărânilor și muncitorimei agrare“.

Apoi am cerut și consiliul de miniștri a aprobat să figureze în mesajul-program al guvernului toate punctele unor reforme sociale fără de care eu nu înțeleg să-mi iau răspunderea acestui departament.

Am prevestit : „Cred că o nouă eră se deschide pentru soarta muncitorului agricol, iar drumul croit astăzi va fi bătătorit de toți cei cari vor pași pragul acestui minister“.

Cu regret trebuie să constat că până azi niciunul din succesorii mei nu s'a mai ocupat de soarta muncitorilor brazdei.

Ca președinte al Institutului de studii și educație muncitorească din România : Din prima zi a creerii lui, Institutul și-a impus ca o primordială datorie să dea cea mai serioasă atențiune problemelor de ocrotire ale muncitorului agricol din România. În acest scop s'a creiat în sânul Institutului o sec-

țiune specială, purtând denumirea de „secțiunea muncii agricole“.

Institutul de Studii și Educație Muncitorească din România a fost invitat și rugat să participe la constituirea „Biroului Internațional al problemelor sociale în agricultură“ : B. I. P. S. A., care a ținut prima sa ședință la Zürich în Septembrie 1938 și unde au participat cei mai de seamă tehnicienii în această materie.

În comitetul provizoriu de conducere dela B. I. P. S. A., Institutul de studii și educație muncitorească este reprezentat prin președintele și vice-președintele său ¹⁾.

Forurile internaționale și ocrotirea muncitorilor agricoli : Disperasem când am văzut cum în țara mea aceste idei prind greu.

De aceea am căutat să fac cunoscută problema peste hotare în forurile internaționale, unde asemenea vitale chestiuni se primesc cu alți ochi și unde discuțiunile se desfășoară într'o atmosferă senină.

La conferințele interparlamentare :

Am propus ocrotirea muncitorilor agricoli la conferințele interparlamentare dela Istambul (1934) și dela Paris (1937).

La amândouă conferințele problema muncitorilor agricoli a avut mare răsunset.

La Conferința Interparlamentară dela Paris chestiunea a fost studiată sub toate aspectele.

Acest înalt for a găsit de cuviință să aleagă un raportor din mijlocul țărilor agrare din Sud-Estul Europei. Această onoare a revenit României și subsemnatul am fost ales raportor.

La Geneva : Conferința internațională din 1921 a discutat pe larg chestiunea extinderii la muncitorii agricoli a legilor care ocrotesc pe muncitorii industriali.

La 1934 delegatul Italiei a pus în plin problema ocrotirii muncitorilor agricoli.

Timp de 17 ani — dela data ținerei conferinței a 3-a (1921)

1. Activitatea Institutului „I. S. E. M.“, — a fost continuată și mai intens după 1940 : Vezi lucrarea : *Probleme muncitorești de actualitate*, București 1941.

această problemă n'a reușit să ajungă în faza preocupărilor serioase și decisive.

Abia în 1938 în ședințele dela 7—15 Februarie, chestiunea a fost atacată datorită tot stăruințelor delegatului Italiei Baronul de Michelis, care continuu ceruse constiutirea unei comisiuni speciale și care în fine a luat ființă sub denumirea de „Comisiunea permanentă agricolă“.

Două au fost marile probleme în jurul cărora s'a purtat discuțiunea generală :

1) Protecțiunea muncitorului agricol salariat.

2) Ridicarea nivelului de viață a întregii populațiuni muncitoare agricole.

Comisiunea a fost de părere că Conferințele Internaționale ale Muncii, trebuie să se ocupe nu numai de muncitorii cu brațele în agricultură, dar și de ocrotirea proprietarilor de loturi mici, cari au nevoie de protecțiunea legilor sociale ca și muncitorii salariați cu care au foarte multe puncte de asemănare.

Avem în omenire o problemă țărănească de o foarte mare importanță, către care trebuie să se îndrepte atenția tuturor forurilor internaționale.

Comisiunea constată fără posibilitate de interpretare „că situațiunea clasei țărănești este de așa natură încât cu toată aparența lor de independență economică, totuși ea se găsește într'o situațiune tot așa de precară ca și muncitorul agricol salariat“.

După 17 ani bătălia este câștigată și la Geneva.

Biroul Internațional al problemelor sociale în agricultură dela Zuerich B. I. P. S. A. : În cursul ultimului an, s'a format la Zürich un alt organism internațional :

B. I. P. S. A., — aceasta este numele acestui Birou, care a fost creat din inițiativa Federației Internaționale a Tehnicienilor Agronomi (F. I. T. A.).

România a fost socotită de către Președintele Biroului internațional, d-l prof. Angelini, drept una dintre cele mai avizate țări pentru studiul acestei probleme.

În ședința plenară s'a subliniat aportul delegaților României la diferitele conferințe internaționale, unde datorită

României s'a supus desbaterilor publice problema muncitorului agricol. Pentru difuzarea ideilor și a înfăptuirilor Biroul internațional al problemelor sociale în agricultură, are la dispoziție o importantă revistă de specialitate : „Le Travail Agricole“ (Munca agricolă).

„Ajunsă în acest stadiu, problema agricolă nu mai era a unui vizionar, nu mai este nici a unei singure țări. Ea este a tuturor țărilor, a trecut de pe planul național pe planul internațional“.

„Politica Socială“ Nr. 212 din 20 Aprilie 1940.

CUPRINS :

Pag.

In loc de prefață : „Pro-Domo“ 5

PARTEA I-a

REGIMUL MUNCII

I.	Charta muncii agricole	13
II.	Statistica muncitorilor agricoli	16
III.	Categoriile profesionale în Agricultură	20
IV.	Țărani și muncitori agricoli	24
V.	Statutul economico-social al țărănimei	28
VI.	Munca agricolă și munca industrială	33
VII.	Muncitorii agricoli calificați	36
VIII.	Codul muncii agricole și Codul muncii industriale	41
IX.	Invoielile agricole	47
X.	Neiobăgia	52
XI.	Este învoiala agricolă un „contract de muncă“ ?	57
XII.	Statutul special al învoielilor agricole	61
XIII.	Meșterugarii satelor	65
XIV.	Exodul rural	69
XV.	Marea proprietate și problemele sociale	76
XVI.	„Agronomii sociali“	80
XVII.	Justiția profesională la sate	83

PARTEA a II-a

ASIGURĂRILE SOCIALE

XVIII.	Asigurările sociale în agricultură	89
XIX.	Asigurări naționale și asigurări sociale	93
XX.	Asigurarea țărănească și asigurări sociale agricole	96

	Pag.
XXI. Seminarii pentru asigurările sociale agricole	101
XXII. Sunt inoportune asigurările sociale agricole?	105
XXIII. Sarcinile financiare ale asigurărilor sociale agricole	111
XXIV. Beneficiarii asigurărilor agricole	114
XXV. Riseurile asigurărilor sociale agricole	114
XXVI. Ramurile asigurărilor sociale	123
XXVII. Asigurările sociale pe plan internațional	127
XXVIII. Consiliul superior al muncii și asigurările sociale	131
XXIX. Viticultura și asigurările sociale	135
XXX. Medicul rural și asigurările sociale agricole	139
XXXI. Academia de Medicină și asigurările sociale țărănești	143

PARTEA a III-a

REFORME ȘI REALIZĂRI

XXXII. „Ctitoria“ reformelor sociale	149
XXXIII. La luarea în primire a Ministerului de Agricultură (1938)	155
XXXIV. Desființarea impozitului agricol (1938)	158
XXXV. Stadiul problemelor sociale țărănești în anul 1940	163

VERIFICAT
2017

Institutul de Arte Grafice
CUGETAREA - GEORGESCU DELAFRAS S. A.
București — Popa Nan, 21

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
1987

Tipărită în Octomvrie 1944

